

Vinski intelektualac i vinogradarski Indiana Jones

Ivica Dobrinčić Imamo Ferrari u kojem se danas nalazi motor Fiće

Str. » 6. i 7.

ČITAJ
NOVI LIST
0-24

SKENIRAJ!
ZA VIŠE VIJESTI
BEZ PRESTANKA

NEDJELJNI

NOVI LIST

www.novilist.hr

VRIJEME

DANAS

max. 6

min. 4

SUTRA

max. 5

min. 4

NEDJELJA / RIJEKA / 4. SIJEČNJA 2026. / BROJ 25.867 / GODINA LXXX

CIJENA 1,79 EURA

Očekuje se povećanje broja dolazaka brodova na kružnim putovanjima

U Rijeku stiže više od 40 kruzera s 42.000 putnika

Str. » 3.

Američka
specijalna operacija
u Caracasu

NOĆ U KOJOJ JE PAO MADURO

Venezuelanski predsjednik
uhićen je zajedno sa
suprugom Ciliom Flores, a
bit će optuženi za narko-
terorizam, zavjeru za uvoz
kokaina, posjedovanje
strojnica i destruktivnih
naprava s ciljem da se
upotrijebe protiv SAD-a

Str. » 4. i 5.

Moje mjesto pod suncem je dokaz da promjene nisu iluzija

Nismo
još jedna
humana
priča.
Mi smo
brutalna
kritika
društva

Str. » 8. i 9.

MARKO GRACIN

DANAS PRILOG

mediteran

PJEVAM ONO U ŠTO STVARNO
VJERUJEM, ŠTO OSJEĆAM

Na Rujevici samo prividno odmaraju

Radeliću na
stolu novi
ugovor.
Potpis ili ne,
njegova je
odluka

Str. » 36. i 37.

FOODFACTS Specijalizirana platforma provjere točnosti informacija o prehrani

Tomislav PRUSINA

Koliko puta smo na internetu naišli na senzacionalne objave o tome da određena hrana može »izliječiti« bolesti poput raka, dijabetesa ili nekih drugih autoimunih bolesti ili da limun topi masnoće, ili pak da »određena namirnica koju ima svako kućanstvu u hladnjaku liječi sve, od umora do lošeg raspoloženja«. Jedan od klasičnih primjera je naširoko rasprostranjena tvrdnja kako »alkalna voda« može promijeniti pH tijela, što je, tvrde znalci, znanstveno nemoguće zbog homeostaze organizma.

Novija istraživanja pokazuju da se približno 30 posto lažnih vijesti (fake news) koje cirkuliraju na internetu odnosi upravo na hranu i prehranu. Također pokazuju da se netočne i neistinite informacije o hrani mogu širiti do sedam puta brže od točnih informacija, što značajno povećava njihov potencijalni utjecaj.

Te činjenice predstavljaju ogroman problem jer neproverene informacije o hrani mogu dovesti do ozbiljnih zdravstvenih problema, posebno primjerice kod provođenja neprimjerenih restrikcija u prehrani koje ne osiguravaju potrebne hranjive tvari ili kod izbjegavanja konzumacije nužnih prehrambenih proizvoda uslijed neosnovanih strahova. Također, proizvodnja i širenje dezinformacija i srodnih pojava u prehrambenoj industriji mogu uzrokovati značajnu gospodarsku štetu ne samo pojedinačnim tvrtkama, već i cijelom sektoru, kao što pokazuje više primjera zadnjih godina na europskoj i svjetskoj razini.

Dezinformacije štetne

Dezinformacije u kontekstu hrane mogu biti posebno štetne jer se odnose na temeljne ljudske potrebe – prehranu i zdravlje.

S ciljem uspostave provjeravatelja informacija u području hrane i prehrambene industrije te osiguranja pouzdanog postupka provjere, Prehrambeno-tehnološki fakultet u Osijeku kao nositelj i informacijski sustav u poljoprivredi Agrokлуб kao partner, provode projekt »FoodFacts« – internetski sustav provjere točnosti informacija o hrani, vrijedan 198.325,12 eura.

Voditeljica projekta prof. dr. sc. Stela Jokić, dekanica osječkog PTF-a, naglašava da su tijekom rada na projektu shvatili kako je nužno sve to znanje, iskustvo i metodologiju objediniti u jasan, praktičan i svima razumljiv alat.

Rezultat tog procesa - rada multidisciplinarnog tima koji je spojio znanost, medijsku pismenost i praksu je Priručnik za provjeru i medijskih sadržaja, ističe Jokić.

Dodaje također da ideja za izradu ovog priručnika nije nastala preko noći, niti iz čisto akademski vezanih potreba uz hranu, već je nastala iz svakodnevnog susreta s velikom količinom netočnih, pojednostavljenih ili potpuno pogrešnih

Lažne vijesti o hrani šire se sedam puta brže od istine

Kao znanstvenici i stručnjaci iz područja prehrane, često smo se susretali s pitanjima što je zdravo, što nije, kome vjerovati i na temelju čega. Kada smo vidjeli statističke podatke koji govore da se velik dio dezinformacija odnosi upravo na hranu i prehranu, postalo nam je jasno da se ne radi samo o problemu medija, nego o ozbiljnom javnozdravstvenom i društvenom pitanju, kaže voditeljica projekta Stela Jokić, dekanica osječkog PTF-a

30%

udio je lažnih vijesti na internetu koji se odnosi na hranu i prehranu

87%

»super-širitelja« prehrambenih dezinformacija nema medicinskih ili zdravstvenih kvalifikacija

2

godine traje sustavna analiza i provjera dezinformacija u sklopu projekta

informacija o hrani koje se šire medijskim prostorom, osobito na društvenim mrežama.

- Kao znanstvenici i stručnjaci iz područja prehrane, često smo se susretali s pitanjima građana, studenata, novinara, ali i proizvođača koji su bili zbunjeni proturječnim porukama – što je zdravo, što nije, kome vjerovati i na temelju čega. Kada smo vidjeli statističke podatke koji govore da se velik dio dezinformacija odnosi upravo na hranu i prehranu, postalo nam je jasno da se ne radi samo o problemu medija, nego o ozbiljnom javnozdravstvenom i društvenom pitanju. Hrana je tema koja se tiče svih nas, svakodnevno, i zato je posebno osjetljiva na manipulacije, senzacionalizam i pseudoznanost, upozorava voditeljica projekta.

Između ostalog, povod za izradu priručnika bio je, kaže, upravo projekt »FoodFacts« - uspostavljanje internetskog sustava provjere točnosti informacija o hrani! koji se financira iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti kroz poziv »Uspostava provjere medijskih činjenica« čiji su nositelji Ministarstvo kulture i medija te Agencija za elektroničke medije.

Kroz dvije godine trajanja projekta sustavno je analiziran medijski prostor, provjeravane tvrdnje, razotkrivani mitovi i

komuniciralo se s javnošću.

- Naš cilj nije bio nekoga prozivati, nego osnažiti građane, novinare i stručnjake da sami mogu prepoznati nepouz dane informacije i donositi odluke temeljene na provjerenim činjenicama. Ako ovaj priručnik pomogne barem dijelu javnosti da zastane, provjeri izvor i promisli prije nego povjeruje ili podijeli neku tvrdnju o hrani, smatrat ćemo da je ispunio svoju svrhu, poručuje Jokić.

Proces provjere

Osim neistinitih i netočnih informacija o hrani, štetno je navođenje nepostojećih ili pogrešno interpretiranih znanstvenih istraživanja i studija. Dezinformatori nerijetko uzimaju preliminarne rezultate istraživanja (osobito ona provedena na životinjama ili u laboratorijskim uvjetima) i predstavljaju ih kao konačni dokaz za ljudsku primjenu.

I korištenje navodno stručnih termina bez znanstvene osnove dovodi do zablude. Jedan takav primjer pseudoznanstvene tvrdnje iz područja hrane je da bi ljudi trebali birati prehranu prema svojoj krvnoj grupi jer svaka krvna grupa ima »prirodnu« dijetu koja joj odgovara. Ova tvrdnja naoko zvuči znanstveno, ali nije potkrijepljena egzaktnim znanstvenim dokazima o stvarnoj učinkovitosti takve prehrane. Česta je zabuda građana kako je sve što je »prirodno« automatski sigurno i zdravo, a sve što je »umjetno« štetno. Znanstvenici navode, međutim, da ovaj naturalistički mit zanemaruje

„Hrana je tema koja se tiče svih nas, svakodnevno, i zato je posebno osjetljiva na manipulacije, senzacionalizam i pseudoznanost“

Stela Jokić

činjenicu da mnoge prirodne tvari mogu biti toksične, dok su mnoge sintetičke tvari potpuno sigurne.

Među dezinformacijama posebno su popularne teorije zavjere o prehrambenoj industriji. Radi se o sustavnim optužbama i napadima na prehrambenu industriju, regulatore i znanstvenike s tvrdnjama o laganju ili prikrivanju prave istine. Ove teorije često uključuju optužbe na račun »velikih tvrtki« koje navodno skrivaju ili namjerno netočno komuniciraju moguće zdravstvene rizike konzumacije njihovih proizvoda. Vrlo su opasne i izjave lažnih »stručnjaka«, osoba bez odgovarajućih kvalifikacija koje se predstavljaju kao stručnjaci i daju savjete o hrani i prehrani.

Aktualna znanstvena istraživanja pokazuju da čak 87 posto »superširitelja« prehrambenih dezinformacija nema medicinske ili zdravstvene kvalifikacije.

PRIRUČNIK

Priručnik za provjeru informacija o hrani, nastao u sklopu projekta FoodFacts, građanima, novinarima i stručnjacima nudi jasan i praktičan alat za prepoznavanje dezinformacija. Temelji se na znanstvenim izvorima te metodama 5W provjere i CRAAP testa

U priručniku autori točno navode kako izgleda provjera u praksi. Proces provjere kreće od praćenja medija i društvenih mreža te od prijedloga građana. Tim zatim prikuplja izvore: znanstvene radove, relevantne smjernice, podatke regulatornih tijela i stručne preporuke. Svaka analiza završava jasno napisanom ocjenom tvrdnje i objašnjenjem »zašto«, uz poveznice na korištene izvore.

Autori za sve one koji žele provjeru informacija provoditi u svakodnevnom životu, ne kao dio stručnoga tima ili nekoga projekta/platforme, predlažu da to mogu učiniti tako da, nakon što uoče potencijalno sumnjivu ili nepouzdanu informaciju, izvedu »5 W« provjeru i CRAAP test.

- 5W provjera i CRAAP test su jednostavne, ali korisne metode za procjenu kvalitete i vjerodostojnosti informacija s kojima se susrećemo na internetu. Riječ je o akronimima engleskih termina, konceptima validacije Who, What, When, Why, Where. 5W provjera se svodi pet jednostavnih pitanja koja pomažu brzo »pročeljusti« izvor. Tko je autor sadržaja? Ima

li on(a) nužnu razinu stručnosti, iskustvo i/ili relevantnu pozadinu? Od čega je sačinjen sadržaj? Je li riječ o činjenicama, mišljenju, reklamama ili interpretaciji? Kada je uopće informacija objavljena i je li i kada ažurirana? Je li (i koliko) još uvijek aktualna? Gdje je objavljena? Tko stoji iza publiciranog? Je li isti publicirala ugledna institucija, znanstveni časopis ili je pak riječ o postu s bloga ili pak društvenih mreža? Zašto je sadržaj nastao? Koji je cilj autora, izdavača? Informirati javnost, uvjeriti nekog, prodati, manipulirati?, objašnjava Jokić, dodajući da je i CRAAP test vrlo slična metoda, češće korištena u akademskom i istraživačkom radu, donekle detaljnija, ali se bazira na istom logičkom konceptu.

Brza rješenja

Prema njezinim riječima na projektu FoodFacts primjenjuju se navedeni principi provjere prvotno na razini novinara, koji potom suspektne dijelove sadržaja upućuje na provjeru kod relevantnih stručnjaka u specifičnom području, da bi potom sublimirao zaključke i iste prosljedio na razinu urednika koji potom analizira čitav proces, doraduje i na koncu publicira.

- Proces se može ponavljati više puta, dvosmjerno, prije nego sadržaj bude konačno publiciran, podsjeća naša sugovornica.

Trenutačno je u Hrvatskoj jedina specijalizirana fact-checking platforma za pitanja vezana uz hranu upravo FoodFacts koju vode Prehrambeno-tehnološki fakultet Osijek i Agrokлуб, zajedno s pridruženim partnerima i suradnicima.

- Na našoj web stranici projekta na poveznici <https://foodfacts.news/metodologija-rada/> opisana je kompletna procedura i metodologija provjere činjenica i objave provjerenih vijesti i informacija. Također, ako građani nalete na neku informaciju koja im je sumnjiva, slobodno nas mogu kontaktirati putem emaila, a vrlo jednostavna procedura s obrascem se nalazi upravo i na stranici našeg projekta, kaže dekanica i voditeljica projekta FoodFacts Stela Jokić.

Iako je internet preplavljen dezinformacijama o hrani, najčešće se pojavljuju sadržaji povezani s djetetima i navodnim »brzim rješenjima« za gubitak kilograma, koji se kontinuirano ponavljaju u različitim varijacijama.

Jokić naglašava da su vrlo prisutni i mitovi vezani uz prehranu, poput tvrdnji o »lažnoj« hrani kao lažni med, lažno maslinovo ulje, hrana koja je najlošija za zdravlje, ili poruka da će konzumacija određene hrane dovesti do izlječenja.

- Takve tvrdnje nisu utemeljene na znanstvenim dokazima. Ne postoje brza rješenja za gubitak kilograma, kao što ne postoji ni univerzalno »najzdravija« ili »najnezdravija« hrana – prehrambene preporuke uvijek ovise o individualnom zdravstvenom stanju i potrebama svake osobe, zaključuje Jokić.

BRUNO JOBST

POREZNA UPRAVA: SUSTAV eRAČUN STABILAN

Sustav fiskalizacije Porezne uprave radi stabilno i ne postoji osnova za odgodu slanja eRačuna do 7. siječnja, poručili su u subotu iz Porezne uprave demantirajući medijske navode o navodnoj nestabilnosti sustava fiskalizacije. Porezna uprava se time referirala na napise o navod-

noj poruci kojom se poreznim obveznicima preporučuje odgoditi slanje eRačuna. Navedena poruka nije službena obavijest Porezne uprave. Porezna uprava poziva porezne obveznike da se za točne informacije oslanjaju isključivo na službene komunikacijske kanale. Isto tako, napominju

i kako će sve lažne poruke, dezinformacije i ostale radnje koje mogu destabilizirati bilo koji dio sustava fiskalizacije kao ključne državne informacijske infrastrukture biti predmet pravnih radnji koje će Porezna uprava poduzeti s ciljem zaštite iste, poručuju u priopćenju. (Hina)

OBEĆAVAJUĆE NAJAVE Očekuje se povećanje broja dolazaka brodova na kružnim putovanjima

Kruzerima stiže preko 42.000 putnika

Prema najavama i rezervacijama vezova za 2026. godinu, očekujemo dolaske više od 40 brodova, a Rijeku će posjetiti više od 42.000 putnika. Brodovi će dolaziti tijekom cijele 2026. Posebno se veselimo dolasku broda »Spirit of Discovery« kompanije Saga Cruises koji će u Rijeku uploviti 20. ožujka 2026. i ostati u Rijeci dvije noći, najavio je Jurman iz Lučke uprave

Alenka JURIČIĆ
BUKARICA

RIJEKA » Kruzing sezona u Rijeci je ove godine potrajala praktički do kraja godine. Naime, zadnji dolazak brodova na kružnim putovanjima bio je onaj broda »Artemis«, 21. prosinca. Prema podacima Lučke uprave Rijeka, 2025. je grad na Rječini posjetilo 10 brodarskih kompanija s 32 broda na kružnim putovanjima te oko 27.264 putnika i preko 10.000 članova posade. Rijeku su u svoje itinere uvrstile brodar-ske kompanije Grand Circle, MSC, Plantours, Regent Seven Seas, Noble Caledonia, Variety Cruises, AIDA, Oceania, Holland America Lines te Costa Croicere. Osim velikih brodova na kružnim putovanjima u grad je stiglo i oko 10.000 putnika na malim kruzerima-jedrenjacima, i to na 231 jedrenjaku. Ukupno je tako na kružnim putovanjima u 2025. u Rijeci bilo oko 37.000 putnika.

Plutajući pontoni Što se tiče planova u 2026. godini, Rajko Jurman iz Lučke uprave, pojasnio je kako luka Rijeka nakon investicije u izgradnju tri plutajuća pontona za prihvata brodova na kružnim putovanjima, može primiti brodove do 100.000 BT i duljine do 300 metara.

U narednim godinama stoga se očekuje povećanje broja dolazaka brodova na kružnim putovanjima i njihovih putnika. - Prema najavama i rezervacijama vezova za 2026. godinu, očekujemo dolaske više od 40 brodova, a Rijeku će posjetiti više od 42.000 putnika. Brodovi će dolaziti tijekom cijele 2026. Posebno se veselimo dolasku broda »Spirit of Discovery« kompanije Saga Cruises koji će u Rijeku uploviti 20. ožujka 2026. i ostati u Rijeci dvije noći, najavio je Jurman navodeći kako je dolazak ovog broda doista pravi primjer kako se promovira ovaj kraj i hrvatski turizam. A što doista i jest. Naime, Saga Cruises u svoj je itinerer za 2026. uvrstila i krstarenje pod nazivom Captain Franko's Homecoming Cruise ili u Putovanje kući kapetana

Rajko Jurman iz Lučke uprave Rijeka

Franka. Riječ je o kapetanu Franku Papiću kojem je Saga povjerila da osmisli vrlo osobno krstarenje za goste u mjesto blisko njegovom srcu. Otac dvoje djece, zaljubljen u gitaru, dolazi, naime, iz obitelji pomoraca iz Bakarca. Ljubav prema rodnom kraju

kumovala je, eto, da će kruzer »Spirit of Discovery«, po prvi put doći u Rijeku, Opatiju i Krk na svom 26-dnevnom krstarenju koje kreće iz britanskog Portsmoutha, a uz ostalo uključuje Gibraltar, Melillu, Vallettu, Krk, Palermo, kao i Dubrovnik i Split. U Rijeku ovaj kruzer stiže, dakle, 20. ožujka, a put dalje nastavlja dva dana kasnije. - Posebno treba naglasiti da je kompanija Saga podržava svog kapetana u planiranju putovanja broda gdje su uključeni Opatija, Rijeka i Krk. To treba zaslužiti! Mi ćemo, znajući kako je kompaniji važno da sve prođe u najboljem redu, pružiti svu moguću podršku, istaknuo je Jurman.

Dvije kompanije više Rijeku će u 2026. posjetiti brodovi 12 brodarskih kompanija, dakle dvije kompanije više nego u 2025. Tijekom godine tako stižu kruzeri kompanija Grand Circle, Saga Cruises, Silversea, Explora Journeys, Norwegian Cruise Line, Oceania Cruises, Marella Cruises, Ponant, Aida Cruises, Mystic Cruises, Costa Cruises, Regent Seven Seas Cruises, Holland America Line. U najavama, primjerice, više nema MSC-a. Po prvi put u Rijeku će uploviti sedam brodova, i to »Spirit

of Discovery«, »Explora II«, »Norwegian Viva«, »Le Dumont d'Urville«, »World Traveler«, »Seven Seas Navigator« i »Insignia«. Brod »Explora II«, luksuzne kompanije Explora Journeys, najavio je čak devet svojih dolazaka tijekom 2026. Kruzing sezona kreće već u veljači kada se vraća manji kruzer »Artemis«, a koji će u Rijeku u veljači doći dva puta. Najviše putnika očekuje se na kruzeru »Norwegian Viva«, čak nešto više od 4.000 gostiju,

2025. U BROJKAMA
10 brodarskih kompanija
32 broda na kružnim putovanjima
27.264 putnika
10.000 članova posade

Milijun putnika na 715 putovanja

U prvih deset mjeseci 2025. u hrvatski Jadran uplovila su 92 strana broda za kružna putovanja, ostvarivši ukupno 715 kružnih putovanja, podaci su Državnog zavoda za statistiku (DZS). Prema njime je na kruzerima bilo milijun putnika. U odnosu na isto razdoblje 2024. ostvaren je porast za 15 posto u broju stranih brodova za kružna putovanja koji su uplovili u teritorijalno more Republike Hrvatske. Istodobno je broj ostvarenih kružnih putovanja tih brodova porastao za 2,6 posto, a broj putnika na njima za 0,2 posto. Također, u odnosu na isto razdoblje prošle godine ukupan broj dana boravka tih brodova u hrvatskom Jadranu porastao je za 4 posto. Od ukupno 715 kružnih putovanja stranih brodova najveći udio ostvaren je u dvjema županijama: Dubrovačko-neretvanskoj (46,7 posto) i Splitsko-dalmatinskoj (21,7 posto). U te dvije županije zajedno ostvareno je nešto više od dvije trećine svih kružnih putovanja. Preostalih 31,6 posto putovanja ostvareno je u Zadarskoj (17,1 posto), Istarskoj (5,6 posto), Šibensko-kninskoj (5 posto) te Primorsko-goranskoj (3,9 posto). Luka Dubrovnik tradicionalno je najposjećenija hrvatska luka za strane brodove na kružnim putovanjima, s ukupno 525 posjeta u prvih deset mjeseci 2025. Slijede luke Split (291 posjet), Zadar (207 posjeta), Korčula (116 posjeta), Hvar (105 posjeta), Rovinj (95 posjeta) te Šibenik (85 posjeta), pokazuju podaci DZS-a.

brodu koji je porinut tek prije dvije godine, dugom gotovo 300 metara, a koji će Rijeku ticati sredinom lipnja. Od velikih kružera tu će biti i Costina »Costa Deliciosa« s blizu 3.000 putnika koja stiže u srpnju, kao i »Norwegian Pearl« s oko 2.500 putnika koji dolazi u svibnju. Najviše ticanja, kako sada stvari stoje, trebalo bi biti u lipnju, ukupno osam, no što je još važnije, živo će biti kroz cijelu jesen s obzirom da Rijeku u rujnu očekuje pet ticanja, u listopadu šest, u studenom stižu dva kruzera, a sezonu 2026. će kao i aktualnu, zaključiti manji »Artemis« koji stiže polovinom prosinca. Jasno, plan dolazaka brodova može se još izmijeniti novim dolascima ili rjede otkazom zbog promjene itinerera, no sve u svemu, aktualne najave govore o rastu broja putnika na velikim kruzerima, kojih se, dakle, u 2026. očekuje preko 42.000.

TAJNA OPERACIJA U spektakularnoj akciji američke specijalne snage

Bernard KARAKAŠ

Eksplozije raketa i bombi koje su jučer rano ujutro odjekivale Caracasom, u prvi trenutak izgledale su kao početak američke invazije na Venezuelu, no pokazalo se da je riječ o završnom činu jedne od, vjerojatno, najspektakularnijih obavještajnih akcija u povijesti. Američke specijalne postrojbe upale su na lokaciju gdje je u noći s petka na subotu obitavao venezuelanski predsjednik Nicolas Maduro, uhitile ga zajedno sa suprugom i helikopterima izvukle iz zemlje.

- Diktator i terorist Maduro konačno je uklonjen i venezuelanski narod je slobodan. Ponovno su slobodni. Dugo su na to čekali, ali sada su slobodni. Amerika je sad sigurnija zemlja... I zapadna hemisfera je sad mnogo sigurnije mjesto. Pripadnici američke vojske, u suradnji s tijelima za provedbu zakona, uspješno su tijekom noći uhitili Madura u Caracasu. Grad je bio gotovo u potpunom mraku zbog specifične stručne operacije. Bila je to mračna i smrtonosna akcija, no Maduro je priveden, zajedno sa svojom suprugom Ciliom Flores. Nijedna država na svijetu ne bi mogla postići ono što je Amerika postigla jučer ili, iskreno, u tako kratkom vremenu. Sve venezuelanske vojne sposobnosti bile su onesposobljene, kazao je Donald Trump na presici.

Trump je izjavio je da će Sjedinjene Američke Države upravljati Venezuelom u neposrednom razdoblju nakon uhićenja venezuelanskog predsjednika Nicolása Madura.

- Mi ćemo voditi zemlju dok se ne omogući sigurna, ispravna i razborita tranzicija vlasti. Ne želimo da se netko drugi ubaci i da imamo istu situaciju kakvu smo imali dugi niz godina. Zato ćemo mi upravljati zemljom, rekao je Trump na konferenciji za novinare u svom klubu Mar-a-Lago na Floridi, ali nije iznio vremenski okvir koliko bi takva tranzicija vlasti mogla potrajati.

Ponovio je i svoje tvrdnje da je Venezuela »ukrala« američku naftu, navodeći da su upravo američke tvrtke izgradile venezuelansku naftnu industriju.

- Doveset ćemo naše velike američke naftne kompanije, najveće na svijetu, one će ući u Venezuelu, uložiti milijarde dolara, popraviti teško oštećenu infrastrukturu - posebno naftnu infrastrukturu - i početi stvarati prihod za zemlju, rekao je Trump.

Planirana operacija

Da je riječ o dugo i pomno planiranoj obavještajnoj akciji, a ne samo o operaciji koja se oslanja na čistu silu, vidi se po nekoliko detalja. Prije svega, snimke zračnog napada prikazuju američke helikoptere kako relativno malom brzinom i na maloj visini lete iznad Caracasa dok protuzračna obrana venezuelanske

NOĆ U KOJOJ JE SRUŠEN REŽIM SAD u Caracasu uhitio Madura

Nicolás Maduro na brodu USS »Iwo Jima«

Venezuelanska vojska je prodala Madura

Nicolas Maduro i njegova supruga Cilia Flores bit će optuženi za narkoterorizam, zavjeru za uvoz kokaina, posjedovanje strojnica i destruktivnih naprava s ciljem da se upotrijebe protiv SAD-a

značajnije borbe na tlu. Vjerojatno su na upad američkih specijalaca reagirali samo osobni Madurovi čuvari, njih možda desetak, koji su vjerojatno pobiježili, no znatnijeg otpora nije bilo.

- Sve to pokazuje kako je vojska prodala Madura, a ova operacija vjerojatno je pripremana mjesecima. Zračni udari izvedeni su na vojne lokacije za koje američka vojska nije bila sigurna hoće li reagirati ili ne, pa su uklonjene eventualne prijetnje po zrakoplove, no ključni ljudi u vojnom vrhu Venezuele očito su postigli dogovor sa CIA-om, kaže za naše novine Gordan Akrap, prorektor Sveučilišta obrane i sigurnosti »Dr. Franjo Tuđman« u Zagrebu.

Maduro je helikopterom vjerojatno prebačen na nosač zrakoplova »Gerald Ford« koji se već neko vrijeme nalazi u karipskom moru i koji predstavlja okosnicu zračnih snaga SAD-a u tom dijelu svijeta, da bi potom bio prebačen u SAD, vjerojatno u New

BEZ ISPALJENOG METKA

Na letjelice nije ispaljena niti jedna raketa sa zemlje, niti jedan rafal protuzračnih topova, na američke helikoptere čak nije ispaljen niti jedan rafal iz pješačkog naoružanja

“ Sve to pokazuje kako je vojska prodala Madura, a ova operacija vjerojatno je pripremana mjesecima. Zračni udari izvedeni su na vojne lokacije za koje američka vojska nije bila sigurna hoće li reagirati ili ne, pa su uklonjene eventualne prijetnje po zrakoplove, no ključni ljudi u vojnom vrhu Venezuele očito su postigli dogovor sa CIA-om

Gordan Akrap

York, gdje je protiv njega prije nekoliko mjeseci podignuta optužnica zbog organiziranja trgovine narkoticima. Da će se uskoro pojaviti pred takmošnjim sudom, potvrdila je i američka državna tužiteljica Pamela Bondi, objavivši na društvenoj mreži X kako će Nicolas Maduro i njegova supruga Cilia Flores biti optuženi za narkoterorizam, zavjeru za uvoz kokaina, posjedovanje strojnica i destruktivnih naprava s ciljem da se upotrijebe protiv SAD-a.

Upitna legalnost

Iako se, na prvi pogled, legalnost ovakve akcije, kojom je jedan predsjednik države otet iz vlastitog glavnog grada i odveden u strani zatvor, čini vrlo upitna, stvari baš nisu tako jednostavne niti crno-bijele. Naime, Maduro je predsjednik Venezuele čiji mandat međunarodna zajednica ne priznaje jer je na posljednjim izborima prije godinu dana lažirao rezultate, prikazavši se pobjednikom i ukravši izboru pobjedu protukandidatu Edmondu Gonzalesu koji je osvojio veliku većinu glasova birača. Maduro Venezuelom vlada od 2013. godine, kao nasljednik tada karizmatičnog Huga Chaveza, a vladavina ovog nekadašnjeg vozača autobusa koji se uspeo do vrha vlasti prateći Chaveza

u stopu, bila je izrazito brutalna. Još 2019. godine UN je procijenio kako je u Venezueli od Madurova dolaska na vlast do toga trenutka ubijeno preko 20 tisuća Venezuelanaca koji su,

na ovaj ili onaj način, doveli u pitanje njegovu vladavinu ili pokazali bilo kakav oblik neposlušnosti. Opozicija, iako formalno postoji, je neprestano progonjena, a prošlogodišnja dobitnica Nobelove nagrade za mir, venezuelanska opozicionarka Maria Corina Machado, već

e uhitile predsjednika i prvu damu Venezuele

Cilia Flores i Nicolas Maduro

NIMALO NEDUŽNA

Cilia Flores nije bila tek prva dama, nego politički aktivna odvjetnica bliska Hugu Chávezu, predsjednica parlamenta i članica revolucionarnog zapovjedništva, prije nego što se udala za Nicolasa Madura

Ljudi u redu za hranu

Noć u kojoj je gorio glavni grad Venezuele

Marija Corina Machado: Stigao je trenutak slobode

Jedna od najpoznatijih venezuelanskih oporbenih čelnica Marija Corina Machado, dobitnica ovogodišnje Nobelove nagrade za mir, objavila je na društvenoj mreži X dramatično obraćanje građanima Venezuele, u kojem tvrdi da je »stigao trenutak slobode« i da se predsjednik Nicolás Maduro od danas suočava s međunarodnom pravdom.

MVEP: Pratimo situaciju

Hrvatsko ministarstvo vanjskih i europskih poslova je u subotu objavilo da pažljivo prati situaciju u Venezueli. »U bliskoj koordinaciji s našim partnerima u Europskoj uniji zagovarati ćemo stav da se suzbijanje međunarodnih protupravnih aktivnosti odvija uz poštovanje međunarodnih pravila i temeljnih načela, kao i uz zaštitu civilnog stanovništva«, napisao je MVEP na društvenoj mreži Facebook.

MVEP posebnu pozornost posvećuje sigurnosti i dobrobiti hrvatskih državljana u Venezueli kao i tamošnjih hrvatskih iseljenika te je »u kontaktu s partnerima« kako bi pravodobno moglo osigurati odgovarajuću pomoć i zaštitu, dodaje se u priopćenju. »Hrvatski državljani koji se trenutačno nalaze u Venezueli u slučaju potrebe mogu kontaktirati dežurni telefon za izvanredne situacije Veleposlanstva Republike Hrvatske u Braziliji +55 61 9998 85319, kao i broj predstavništva Europske unije u Venezueli +58 212 821 0600«.

je mjesecima u bijegu pred Madurovom tajnom policijom. Ujedno, Madura SAD drži odgovornim i za organiziranje krijumčarskog lanca kojim je kokain švercan u SAD, a za informaciju koja bi dovela do njegovog uhićenja bila je raspisana nagrada od 50 milijuna dolara.

Ni Madurova supruga Cilia Flores Maduro nije tek nedužna »prva dama« čiji je jedini »griješ« činjenica da je udana za diktatora. Riječ je o odvjetnici koja je zastupala Huga Chaveza prije njegovog dolaska na vlast, i branila ga pred sudom zbog neuspješnog pokušaja puča iz 1992. godine. Nakon što je Chavez postao predsjednikom na izborima, Cilia Flores dobila je značajnu ulogu unutar njegova osobnog kruga. Postavljena je na mjesto predsjednice venezuelanskog parlamanta, a bila je i članica taktičkog zapovjedništva revolucije, svojevrstne Chavezove paravojne formacije. U to se doba razvela od tadašnjeg supruga i udala za Chavezova pouzdanika Madura.

Ništa protiv

Iako se kao glavni razlog ove jučerašnje akcije vidi promjena režima, posebice u svjetlu činjenice kako se u Venezueli nalaze najveće zalihe nafte na svijetu, sami Venezuelanci u najvećoj mjeri nemaju ništa protiv američke akcije, dapače, pozdravljaju činjenicu da je s pozornice napokon otišao čovjek kojega doista mrze svim srcem.

- Jeste li ikada živjeli s 15 dolara tjedno? Jeste li ikada čekali u redu po 12 sati samo da biste kupili kruh, ili cijeli dan za jedno pakiranje riže? Jeste li ikada spavali na podu bolnice i gledali vaše voljene kako se muče jer nema bolničkih kreveta i lijekova? Je li vam kada policija držala pištolj uperen u glavu tražeći 1.000 dolara da vas puste jer imate na telefonu neki meme, i jeste li ikada jeli grah po deset dana zaredom jer drugoga nema? Ako niste, molim vas, zadržite svoje mišljenje o Trumpu, nafti ili našoj budućnosti za sebe. Ovo što se dogodilo za nas je spas, ustvrdio je jedan Venezuelanac s kojim sam jučer razgovarao pripremajući tekst.

Ipak, veliko je pitanje kako će se stvari razvijati sljedećih dana. Venezuela je, u trenutku dok je Maduro bio u Caracasu, bila klasična diktatura pokrivena tankim i prozirnim paravanom demokracije i navodno slobodnih izbora. Što znači da je s odlaskom Madura sa scene nastao svojevrstan trenutni vakuum, a nije potpuno jasno tko, kako i koliko dugo će voditi zemlju. Vidi se to i po sitnim znakovima, poput činjenica da je u trenutku pisanja ovog teksta, nekoliko sati po dovršetku američke operacije, postala nedostupna web stranica nacionalne venezuelanske televizije, iako je prije toga objavila priopćenje vlade o napadu američkih snaga na vojna postrojenja u blizini glavnoga grada. I sada su najmanje tri opcije otvorene, no još uvijek ni jedna nije potpuno izvjesna. Prvo, zemlju bi mogla nastaviti voditi

Madurova zamjenica Delcy Rodríguez, no ona predstavlja lutku na koncu koja nema ni manji dio utjecaja na postojeći sigurnosni aparat Venezuele, dok je u narodu podjednako omražena kao njen donedavni šef. Druga opcija je da vojska Venezuele izvede puč i preuzme vlast, i to vjerojatno pod vodstvom generala koji su očito bili u dosluhu sa CIA-om te omogućili »bezbolnu« otmicu Madura, odnosno nedostatak bilo kakvog vojnog otpora ili djelovanja protuzračne obrane. I treća opcija je da na vlast dođu predstavnici stvarne opozicije, vođeni ili nobelovkom Machado, ili Edmondom Gonzalesom, stvarnim pobednikom predsjedničkih izbora iz 2024. godine. I pri tome je prva opcija, da vlast preuzme Madurova zamjenica, najmanje vjerojatna, barem nakon nekog vremena.

Vladar dvorišta

Kako god bilo, sasvim je izvjesno da će SAD u budućnosti imati znatan utjecaj na vladu u Caracasu, ma tko god je formirao. A time i znatan utjecaj na iskorištavanje velikih naftnih nalazišta za koje se procjenjuje kako su najveća na svijetu. Uostalom, američki Chevron imao je monopolistički ugovor u Venezueli i velika postrojenja dok ih Chavez nije nacionalizirao. Još u petak navečer Maduro je javno ponudio SAD-u bilo kakav sporazum o eksploataciji nafte, ugovor pod uvjetima Washingtona koji će biti potpisan bez pogovora, samo da ostane na vlasti, no bilo je prekasno. Maduro će ostatak života vjerojatno provesti iza rešetaka u američkim zatvorima.

Ovom akcijom Bijela kuća definitivno se potvrdila kao vladar svog dvorišta, ali je i pokazala da se doista aktivno vraća Monroeova doktrina koja govori kako je SAD »nadležan« za cijelu zapadnu hemisferu, što predstavlja područje na koje se nitko drugi, od Kine, preko Rusije do EU-a, ne smije i ne može uplitati. No, pokazala je još nešto. Pokazala je Rusiji kako doista izgleda i kako se izvodi »specijalna vojna operacija« koja traje tri sata, a ne nekoliko godina.

- Na sličan način pokušala je prvog dana invazije na Ukrajinu djelovati i Rusija. Imali su u Kijevu nekoliko grupa specijalaca koji su trebali ubiti Zelenskog, Moskva je obavještavala »obradila« kontakte u Kijevu, no nisu znali kako su pod nadzorom ukrajinske protuobavještajne službe. I svi su ti ruski specijalci prvog dana eliminirani, kaže Akrap.

Odlaskom Madura sa scene definitivno je posložena tabla za novu partiju šaha u središnjoj i južnoj Americi. A onaj tko sada sve gleda sa strepnjom je Kuba. Koja ne samo da je ostala jedini trn u oku Washingtona, već je ostala i bez kakve-takve ekonomske potpore, prvenstveno u nafti, kojom je ovaj crveni otok uspijevao održati glavu iznad vode.

UN: Opasan presedan

Predsjednica Europske komisije poručila je da EU stoji uz narod Venezuele i da podržava mirnu i demokratsku tranziciju. »Bilo kakvo rješenje mora poštovati međunarodno pravo i Povelju UN-a«, poručila je Von der Leyen. Dodala je da u EU-u pozorno prate situaciju u Venezueli te poručila građanima EU-a u toj zemlji da mogu računati na punu potporu europskih institucija.

Glavni tajnik UN-a António Guterres izrazio je zabrinutost zbog toga »što se nije poštovalo međunarodno pravo« kada je posrijedi američko hvatanje i odvođenje Madura. Guterres smatra da američka operacija predstavlja »opasan presedan«, zbog čega je »sve aktere u Venezueli pozvao da se angažiraju na inkluzivnom dijalogu uz puno poštovanje ljudskih prava i vladavine prava«.

Europa je reagirala oprežno i zabrinuto: Velika Britanija naglasila je da nije sudjelovala u napadu, Španjolska je ponudila posredovanje, a Njemačka, Poljska, Francuska, Danska i Italija izrazile zabrinutost i pozvale na poštovanje međunarodnog prava.

Rusija i Iran oštro su osudili američki napad na Venezuelu, nazivajući ga kršenjem suvereniteta i pozivajući na deeskalaciju i diplomatsko rješenje, dok je Moskva, baš kao i Južnoafrička Republika, zatražila hitnu sjednicu Vijeća sigurnosti UN-a. U Latinskoj Americi većina zemalja, uključujući Kolumbiju, Čile, Meksiko i Urugvaj, upozorila je na opasnost eskalacije i regionalnu nestabilnost, dok je argentinski predsjednik Javier Milei otvoreno podržao akciju. (Hina)

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
OPĆINA JELENJE
Općinski načelnik

KLASA: 932-03/25-03/45
URBROJ: 2170-20-03-03/09-25-1
Dražice, 29. prosinca 2025.

Na temelju članka 123. – 133. Zakona o cestama (Narodne novine broj 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14., 110/19., 144/21., 114/22., 04/23., 133/23.) te članka 67., 74. i 75. Pravilnika o geodetskim elaboratima (Narodne novine broj 59/18.) Općina Jelenje kao pravna osoba koja upravlja nerazvrstanim cestama na području Općine Jelenje objavljuje

JAVNI POZIV

Ovim pozivom obavještavaju se nositelji stvarnih prava na predmetnim nekretninama i onim koje graniče sa zemljištem (u nastavku: nositelji stvarnih prava) na kojem je izvedena nerazvrstana cesta:

NC 0188 – Od Podkilavac kbr. 21/1 do Podkilavac kbr. 27 u k.o. DRAŽICE,
NC 0121 - Umole ulica od kbr. 11 do kbr. 17 u k.o. DRAŽICE
NC 0298 - Od NC 148 do Podhum kbr. 305/1 u k.o. PODHUM
NC 0299 - Od NC 189 do k.č. 2575/2 u k.o. DRAŽICE

o započinjanju postupka evidentiranja predmetne ceste u katastarski operat i zemljišnu knjigu.

Evidentiranje će se izvršiti sukladno članku 123. – 133. Zakona o cestama (Narodne novine broj 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14. i 110/19. 144/21., 114/22., 04/23., 133/23.), temeljem kojeg se nerazvrstane ceste evidentiraju u katastru i upisuju u zemljišnu knjigu kao – javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu Općine Jelenje.

Geodetski elaborat izvedenog stanja nerazvrstane ceste izradit će tvrtka NEKRETNINE d.o.o., Mažeri 11, Kostrena, 51221 Kostrena, odgovorna osoba Sandro Viškanić, dipl. ing.geod., broj upisa u Hrvatsku komoru ovlaštenih inženjera geodezije 719.

Obilježavanje granica zemljišta na kojem su izgrađene predmetne ceste započet će:

NC 0188 – Od Podkilavac kbr. 21/1 do Podkilavac kbr. 27 u k.o. DRAŽICE – 15. siječnja 2026. godine (četvrtak) u 10:00 sati

NC 0121 - Umole ulica od kbr. 11 do kbr. 17 u k.o. DRAŽICE – 15. siječnja 2026. godine (četvrtak) u 13:00 sati

NC 0298 - Od NC 148 do Podhum kbr. 305/1 u k.o. PODHUM – 16. siječnja 2026. godine (petak) u 10:00 sati

NC 0299 - Od NC 189 do k.č. 2575/2 u k.o. DRAŽICE – 16. siječnja 2026. godine (petak) u 12:00 sati

uz stručnu pomoć ovlaštenog inženjera geodezije Sandra Viškanića, dipl. ing. geod. koji se brine da lomne točke granica zemljišta budu ispravno stabilizirane i obilježene.

Molimo sve zainteresirane stranke koje žele prisustvovati obilježavanju granica da se prethodno najave u geodetski ured Nekretnine d.o.o., na telefonski broj 051 312 160 ili putem e maila: ana.boros@nekretnine-geodezija.hr.

Nositelji stvarnih prava mogu izvršiti uvid u geodetski elaborat izvedenog stanja kao i zatražiti eventualna dodatna pojašnjenja, dana **30. siječnja 2026. godine (petak) u vremenu od 10:00 do 11:00 sati u prostorijama Općine Jelenje, Dražičkih boraca 64, 51218 Dražice.**

OPĆINSKI NAČELNIK
Robert Marčelja, bacc.oec.

Edi PRODAN

Definitivno smo regija s golemim potencijalom u proizvodnji autohtonih sorti vinove loze od kojih se proizvode vina što na najbolji način promoviraju ovaj naš kvarnerski prostor. Osobno, veliki mi je izazov istraživati povijest vinogradarstva na našem području, na otocima, ali i na kopnenom području Primorsko-goranske županije. Svakako, kad god dobijem informaciju o pronalasku moguće zaboravljene sorte i u drugim dijelovima Hrvatske, s velikim se zanimanjem odazovem pozivu za pokretanje utvrđivanja njezine autohtonosti. Iako može djelovati kako je nemoguće pronaći neki veliki broj gotovo zaboravljenih sorti, istina je suprotna. Iz dosadašnjeg iskustva mogu reći da je u našem kraju velik obim pronalazaka potencijalno autohtonih sorti i u većem dijelu je uistinu riječ o izvornim sortama, a manjim dijelom se radi o sinonimima, odnosno o sortama unesenim u lokalni ekosustav Kvarnera, istaknuo nam je Ivica Dobrinčić, agronom, rasadničar i vinar iz Vrbnika i jedan od hrvatskih vinskih znalaca u višeslojnom razgovoru čija je završnica bila na - Grobinščini. Ne, nije Dobrinčić na tom dijelu Primorja otkrio neku novu autohtonu sortu, ali jest prije mnogo godina Arisa Trahlića, jednog od najvećih vinskih kolekcionara, osobe koja posjeduje jako zanimljivu kolekciju ne samo hrvatskih, nego i etiketa iz bliže i šire regije.

- Uvijek kad se oduševim nekim otkrićem, Aris me pretekne spoznajama o tim vinima. Teško je naprosto naći tako strastvenog zaljubljenika u vina, predanog kolekcionara, ugodnog sugovornika o vinskim i drugim temama i nadasve dragog prijatelja u jednoj osobi, nastavio je Dobrinčić.

RIZNICA AUTOHTONOSTI

Iako je s vinskim Indianaom Jonesom - nadimak koji je Dobrinčiću nadjenut s obzirom na to da je i on poput Harrisona Forda u jednom od najpopularnijih serijala u filmskoj povijesti, stalno u potrazi za izgubljenim blagom - o vinu uvijek zanimljivo razgovarati, ovog smo puta, u prvim danima inauguracije Kvarnera u Europsku regiju gastronomije, u fokusu imali enoscenu u tom značajnom procesu te refleksije na budućnost koje će implicirati sve ono što će se događati na kvarnerskoj eno-gastronomskoj sceni 2026. godine i dalje.

- Vinska scena nije nešto što se može mijenjati u kratkom razdoblju. Da bi se došlo do korjenitih promjena, treba najmanje desetljeće, a i više. Kvarner je prava riznica autohtonosti - zahvaljujući sastavnicama naših lokalnih ekoloških uvjeta možemo proizvesti odlično izbalansirana vina, autohtona, ali i introduciranih sorti, odnosno, kako bi se to laički reklo, optimalnih odnosa kiselina, alkohola i tijela. Generalno govoreći, sjevernije krajeve Hrvatske karakterizira naglašenija svježina vina, a južnije krajeve karakteriziraju vina izraženije topline kao posljedica viših alkohola. Stavimo li se u okvire samostalne Hrvatske, jedno od najpopularnijih vina sa značajnim kvalitativnim iskorakom bila je upravo žlahtina s Kvarnera. Za primjer nam

Ivica Dobrinčić,
vinski
intelektualac i
vinogradarski
Indiana Jones

IMAMO FERRARI U KOJEM SE DANAS NALAZI MOTOR FIĆE

Kvarner je prava riznica autohtonosti - zahvaljujući sastavnicama naših lokalnih ekoloških uvjeta možemo proizvesti odlično izbalansirana vina, autohtonih, ali i introduciranih sorti. No, čemu saznanja da sansigot, trojiščina, divjaka, jarbola i druge sjajne autohtone kvarnerske sorte vinove loze imaju fantastičan potencijal, ako nemamo cjelokupni sustav neophodan za njihov razvoj i rast. Zakup zemljišta bi morao biti na 50 i više godina, što bi značilo da je to posao ne samo za našu generaciju, nego i proces u kojem će se realizirati i naša djeca i unuci

ŠVICARSKI KRIŽANAC RIZLINGA I ŽLAHTINE

Posebno sam ponosan da poznato švicarsko vino, autorski znanstveni rad, muller thurgau u svom jednom dijelu postojanje duguje - žlahtini. Iako se tako dugo nije mislilo, vino koje je stvorio Herman Müller u švicarskom kantonu Thurgau - graniči s Njemačkom i Lihtenštajnom uz poznato jezero Bodan - nije križanac rajnskog rizlinga i zelenog silvanca nego - rizlinga i žlahtine. S obzirom na to da je ta sorta omiljena u nizu srednjoeuropskih država, upravo popularizacijom priče o žlahtini kao njezinom ishodištu mogli bismo učiniti mnogo za općenitu afirmacije vina s Kvarnera i iz Hrvatske, razmišlja Dobrinčić.

također može poslužiti afirmacija malvazije, ali i cjelokupne istarske poljoprivrede čiji su postignuti rezultati posljedica sustava postavljenog u Istri. U takvim slučajevima međutim nije riječ samo o vinarstvu, nego o cjelokupnoj društvenoj zajednici i postavljenoj strategiji razvoja i zadanim ciljevima. Evo, i ova titula Kvarnera kao Europske regije gastronomije, svakako može biti dobar poticaj za daljnji razvitak vinarstva, ali i poljoprivredne proizvodnje ovog kraja općenito, kaže nam Dobrinčić.

Kad je Dobrinčićeva vinska priča u pitanju, nije riječ samo o vinogradima koji se nalaze u Vrbičkom polju, nego i o onima koji su »izašli« iz njega, a nalaze se na udaljenosti oko tri kilometra od Vrbnika, na optimalnoj visini od 225 metara nadmorske visine, položeni na osunčanoj strani Hlama, najvišeg vrha u Vrbniku. Iako su prije sadnje poduzete sve pripremne radnje - analiza tla, krčenje i melioracije krša i posadeni certificirani lozni cjepovi, je li uistinu riječ o jako dobroj poziciji ili ne, moglo se vidjeti tek prema reakciji vinograda u narednim godinama, odnosno u više uzastopnih berbi. Danas se, s odmakom od 20 godina, sa sigurnošću može tvrditi da je ovaj položaj optimalan, zadovoljan je Dobrinčić.

U FOKUSU TROJIŠČINA

Sorta koja je Dobrinčiću sad u fokusu je i trojiščina, čijom je DNK analizom na nadležnom institutu u Njemačkoj dokazano da se radi o autohtonoj sorti, a potencijal joj je odličan, kako s kvalitativne strane tako i zbog činjenice da daje »modernu« vino koje može imati jako široki spektar konzumacije - kao mirno rosé vino, ali i kao pjenušavo i macerirano.

- Otkriće zaboravljene, ponekad i nepoznate sorte traži ponajprije pozitivnu i negativnu selekciju trsova na samom mjestu pronalaska, a sam broj pronađenih trsova je uglavnom jako mali i većim dijelom neiskoristiv. Proizvodnja loznih cijepova, sadnja, višegodišnje ispitivanje ponašanja sorte, mini vinifikacija, a zatim i komercijalna proizvodnja, dug su i mukotrpan put koji traje i više od jednog desetljeća. Sansigot je posljednjeg desetljeća komercijalna sorta dobro prihvaćena

VEDRAN GASPARIĆ

“Ostanak naše djece na toj zemlji, u tim vinogradima, maslinicima, voćnjacima i povrtnjacima, na farmama, na moru... i u djelatnostima koje proizlaze i nadograđuju se na njih, osnivanje mladih obitelji i ostanak i njihove djece na našoj djedovini, postaje i ostaje najveće bogatstvo za lokalnu zajednicu

na tržištu. Njegov povratak u život je trajao punih 15 godina, od kad sam kolekcionirao pupove pronađene na Puntarskoj kralji i otoku Susku do punjenja u prve boce. Znali smo mi da je riječ o odličnoj crnoj sorti, ali to smo morali i potvrditi kroz vinifikaciju. Sličan proces je bio i s oživljavanjem trojiščine. Prirodu se naprosto ne može ubrzati, niti je disciplinirati kako bi se ponašala po našim željama. Premda, budimo iskreni, u tome i jest draž vinarstva - to što će ista sorta u različitim uvjetima i različitim godinama, dati drukčije rezultate. Priroda nas tako uči strpljenju i poniznosti. Nadamo se da će iduće generacije dodatno spoznati potencijale autohtonih sorata i podariti nam još bolja vina, nepokolebljiv je Dobrinčić.

Vraćamo se slavljeničkoj godini Europske regije gastronomije. Otvaraju se velike mogućnosti, jesmo li u svim segmentima za nju spremni? Osim vinara i restoratera, tu su i institucije sistema bez kojih nema značajnijih pomaka.

Bolje upoznavanje i popularizacija kvarnerskih autohtonih sorti i izvan područja na kojem su uzgojene, jest primjerice ono što očekujemo od ove slavljeničke godine. Time ćemo i mi sami dodatno spoznati vrijednost naših vina u očima konzumenata te njihovo pozicioniranje i na široj eno-gastrosceni. Slijedom toga očekujemo svakako i veliki pomak u zoni djelovanja institucija koje moraju

biti osnovna pokretačka snaga da bi se došlo, konkretno, do prijeko potrebnog povećanja površina pod vinogradima što je, uz kvalitetu, uvjet za navedeno pozicioniranje. Ove površine koje danas imamo su minijaturne, posebno i u kontekstu velikog broja malih pojedinačnih površina. Evo, za primjer - jarbola je naprosto »izmišljena« sorta za proizvodnju jako dobrih pjenušaca. Može uspijevati i izvan svog ishodišnog, zvonejskog prostora, ali da bi postigla vidljiviju tržišnu poziciju, moraju joj se značajno proširiti nasadi. To dakako nije moguće očekivati od samih vinogradara. Takva je situacija i sa svim drugim autohtonim sortama - sansigot, trojiščina, žumić - kao i s divjakom, koja je udio u poznatoj kupaži Kastavska belica. Možda je najbolja prilika za rješavanje nedostatka prikladnih površina za sadnju trajnih nasada uzimanje u zakup, koncesiju javne, državne zemlje. Kada bi se to ostvarilo onda opet moramo uzeti u obzir probleme koji nastaju na investicijskom i financijskom planu podizanja tako velikih površina za vinograde i vinare pojedince, gdje je opet potrebna podrška institucija, šire zajednice i konkretne političke odluke, jasan je istinski vinski znanstvenik Dobrinčić.

EKSPERIMENTALAN NASAD

Da govori iz vlastitog iskustva, jasno je ne samo po njegovoj vinskoj listi na kojoj se nalazi nekoliko najboljih

VEDRAN GASPARIĆ

“Širenje nasada vinove loze jako je dobra i demografska mjera. Supruga i ja smo roditelji četiriju sinova. Djeca se vežu za rad u vinogradu, vežu se za ono što ima čvrsto korijenje

ne samo za našu generaciju, nego i proces u kojem će se realizirati i naša djeca i unuci. Ostanak naše djece na toj zemlji, u tim vinogradima, maslinicima, voćnjacima i povrtnjacima, na farmama, na moru... i u djelatnostima koje proizlaze i nadograđuju se na njih, osnivanje mladih obitelji i ostanak i njihove djece na našoj djedovini, postaje i ostaje najveće bogatstvo za lokalnu zajednicu. Vrbnik i njegovi vinogradari i vinari su svojim dosadašnjim nastojanjima, vizijama, znanjem, napornim radom i odricanjem pridonijeli tim stremljenjima - jako je puno naše djece na studijima ili je već diplomiralo eno i srodne discipline, posjedujemo i tehniku i tehnologiju kojima smo sposobni značajno povećati proizvodnju koja će se bez ikakvih problema plasirati na samom Kvarneru. Mogućnost dobivanja u zakup državnog zemljišta te ubrzavanje procedure dobivanja istog, izrada strategije razvoja uz uključivanje struke i zajednice, koja bi obuhvatila proces od primarne poljoprivredne proizvodnje preko

etiketa Primorsko-goranske županije, nego i temeljem saznanja i iskustava koja ima i šire od tog područja budući da je već spomenuti vinograd »izvan polja« na položaju Hlam podigao okrupnjavajući manje privatne površine.

- Našalit ću se malo. Mada - možda i ne: širenje nasada vinove loze jako je dobra i demografska mjera. Supruga i ja smo roditelji četiriju sinova. Djeca se vežu za rad u vinogradu, vežu se za ono što ima čvrsto korijenje. Dvojica su se već profesionalno orijentirala u vinskoj struci - studiraju vinarstvo u Poreču i Udinama i apsolutno je jasno kako ih mi, kao roditelji, nadamo se, kao i oni sebe sami, vidimo u nastavku života u našem Vrbniku. Iako je drugo dvoje djece na studijima muzikologije i informatike, smatram da je vinogradarsko-vinarska djelatnost takva da se mnoga zanimanja mogu ukomponirati u taj posao. Nasad o kojem smo razgovarali, Hlam, je svakako komercijalan, ali u velikoj je mjeri još uvijek i eksperimentalan. Svremenom se dokazuje da su sve pretpostavke o njegovom potencijalu bile ispravne, a ono što bi trebalo uslijediti je značajno širenje vinogradarskih površina na tom području. U našoj regiji postoje tisuće hektara zemljišta koja bi se mogla privesti vinogradarskoj, ali i drugim poljoprivrednim djelatnostima, što bi svakako doprinijelo i turizmu i gastronomiji i svakako jačanju destinacije. Da bi se to ostvarilo, definitivno mora biti uključena šira zajednica. Vratimo li se obilježavanju 2026. kao europske godine gastronomije na Kvarneru, inicijativama TZ-a Kvarnera i Udruge Kvarner Wines, kao i institucionalnim izjavama našeg novog župana Ivice Lukanovića - ovo je godina koja mora pokazati jesmo li krenuli u promjene ili ne. Zakup zemljišta bi morao biti na 50 i više godina, što bi značilo da je to posao

BOGATI AUTOHTONIM SORTAMA

Cijela Hrvatska je nevjerojatno bogata autohtonim sortama. Kad pomislite da ste sve detektirali, da iako niste razvili pojedinu sortu imate precizna saznanja o njoj, pojavi se tako - palagružanka. Ona se istina danas uzgaja i razvija na Visu, ali neprijeporno je dokazano kako joj je ishodište taj minijaturni otočić poprilično udaljen od matične općine Komiža. Dislociranost otoka, specifična klima jer riječ je o pučinskom škoju, kao i nekadašnje stanovništvo koje ju je uzgajalo, bili su dovoljni da se sačuva kao osebujna, posebna i autohtona sorta.

Dobrinčićev vinograd na Hlamu

RINO GROPUZZO

Valentina BOTICA
Snimio Marko GRACIN

Rijeko, vjerujemo u tebe - to našem gradu poručuju organizatori kampanje za koju ste možda čuli posljednjih nekoliko tjedana. Radi se o kampanji udruge Moje mjesto pod suncem, koja u fokus stavlja one koji su često nevidljivi: ljude i obitelji koje žive na rubu društva, suočene sa siromaštvom, nesigurnim uvjetima života i socijalnom isključenošću.

Kampanja bira jednostavnu, ali snažnu poruku – vjerujemo u grad koji može biti pravedniji, topliji i uključiviji. Kroz nju, udruga Moje mjesto pod suncem želi potaknuti građane da se uključe putem donacija. Cilj je skupiti 50.000 eura za 50 djece u 50 dana. Kampanja je počela 1. prosinca, a najčešće ćete na nju naići preko društvenih mreža i kroz sadržaj pojedinih javnih ličnosti i influencera. Poanta je - ako svatko da tri ili pet eura, ili neki iznos koji može izdvojiti, puno ljudi malim korakom može napraviti promjenu.

Kako bismo što bolje shvatili tijek kampanje i predstavili čitateljima na koji način udruga Moje mjesto pod suncem pomaže djeci kojoj je potrebno, razgovarali smo sa Sandrom Uhoda, jednom od članica, ali i začetnica organizacije.

ZAŠTO BAŠ DJECA?

Kako to obično biva, udrugu je pokrenula entuzijastična grupa ljudi zbog kojih je udruga kroz deset godina jako narasla i pri tome mijenjala sliku Rijeke. Od samog su početka bili izrazito proaktivni i društveno osviješteni. Kako ističe Uhoda, mnoge od njih na djelovanje su potaknula osobna iskustva, ali i vrijednosti stečene kroz formalno obrazovanje ili alternativne sustave učenja, zbog čega su posebno osjetljivi na društvene nepravde. Grupu su činili ljudi različitih profila – od filozofa i teologa, preko politologa i socijalnih pedagoga, do odgojitelja i pravnika – što je dodatno obogatilo pristup i razmišljanja o društvenim promjenama.

- Zanimljivo je pitanje kako iz pojedinca stvoriti promjenu koja je dugoročno održiva i koja zaista ima učinak u društvu, kaže Uhoda, podsjećajući da je inicijativa započela bez ikakvih resursa. »Nas pet nismo imali prostor, nismo imali korisnike, nismo imali ni udrugu.«

Upravo zato ovu priču vidi kao snažan primjer osnaživanja, osobito za mlade ljude. »Može se napraviti jako, jako puno. Nismo svi apatični i nije istina da se ništa ne može. Moje mjesto pod suncem dokaz je da su promjene moguće«, naglašava.

Tijekom rada postalo im je jasno da je ključno krenuti od djece. Ljudi koji žive u transgeneracijskom siromaštvu često su, objašnjava Uhoda, zarobljeni u psihološkim obrascima koje je iznimno teško prekinuti, dok ih društvo nerijetko percipira kao krivce za vlastitu situaciju. »To najčešće govore oni koji nemaju takva iskustva i koji su, na ovaj ili onaj način privilegirani«, ističe.

Iz takve pozicije, dodaje, lako je upirati prstom i suditi drugima. Rad s djecom pokazao se kao logičan izbor jer su ona, kako kaže, »tabula rasa« – kod njih su promjene brže, lakše i dugoročno učinkovitije.

POANTA JE - SUSTAVNOST

Kada su pokrenuli program, koji sada slavi deset godina, htjeli su da bude holistički, sveobuhvatan. Od trenutka kada dijete uđe u program, pažljivo sagledavaju njegove jake i slabe strane te unutar organizacije pronalaze načine da ga osnaže. To može biti podrška u učenju,

Riječka udruga koja u fokus stavlja one koji su često nevidljivi

MOJE MJESTO POD SUNCEM DOKAZ JE DA SU PROMJENE MOGUĆE

Nas pet nismo imali prostor, nismo imali korisnike, nismo imali ni udrugu. Nismo svi apatični i nije istina da se ništa ne može. Moje mjesto pod suncem dokaz je da su promjene moguće, kaže Sandra Uhoda, jedna od začetnica udruge i pritom odbacuje često prisutan narativ o »humanim pričama«. »Ja se uopće ne slažem da je ovo humana priča. Ovo je brutalna kritika društva u kojem socijalna pravednost nije na razini na kojoj bi trebala biti, posebno prema najranjivijim skupinama«

radionice, psihosocijalna podrška, ili pak da mu omoguće usluge drugih ustanova i organizacija. Tako je, naprimjer, Gradska knjižnica korisnicima udruge omogućila besplatnu članarinu, a Sportski savez Rijeka besplatno uključivanje u

sportske klubove.

Problem koji se pojavljuje kod javnosti je percepcija potreba djece.

- Jednom prosječnom slušatelju ili čitatelju prva asocijacija na siromašno dijete je - imam viška odjeće, obuču, nekome će to koristiti. Da,

hvala mu na tome, ali poanta ovog sustava je - sustavnost. Što znači: ako je talentiran za gitaru, da nađemo novce i da ga uključimo u školu Yamaha, što se zapravo s jednim korisnikom stvarno i dogodilo. On je sad izašao iz programa, upisao

je fakultet i danas si sam plaća tu školu, napominje Uhoda. Dodaje i primjer korisnice koja nikako nije voljela školu, nego je više uživala u praktičnom radu, a pogotovo je voljela provoditi vrijeme sa životinjama. Kako bi je motivirali da završi

Ako svatko da tri ili pet eura, ili neki iznos koji može izdvojiti, puno ljudi malim korakom može napraviti promjenu

KAKO SE UKLJUČITI

- Volontiranjem: uz pomoć u učenju, radionicama, druženjima...
- Donacijama: mjesečnim ili jednokratnim doprinosima koji pomažu u održavanju programa i pružanju podrške djeci i obiteljima

školu, udruga joj je omogućila da upiše tečaj za šišanje i uređivanje pasa - danas s veseljem pohađa tečaj, razvija vještine i planira budućnost upravo u tom području. »I to je razlog zašto mi ovo sve radi-mo i zašto tražimo podršku naših sugrađana, jer mi na terenu vidimo stvarne promjene, ali za sve to treba jako puno sredstava«, kaže.

U program je trenutno uključeno šezdesetoro djece starosti do 18 godina, od kojih je jedan predškolac. Princip funkcionira tako da se nakon inicijalnog razgovora i procjene organizira podrška u učenju, imajući na umu želje djeteta. Podršku pruža volonter koji svojeg štićenika prati kroz jednu ili više školskih godina. Stručne suradnice, koje rade s određenim brojem korisnika, na početku putovanja provode inicijalni razgovor s djetetom i obitelji te sastavljaju plan rada, a taj se plan konstantno revidira ovisno o potrebama djeteta.

Osim pomoći s učenjem, u prostoru udruge na Pećinama održavaju se kulinarske i kreativne radionice, radionice šivanja, plesa, informatike, a novo je i čitanje s terapijskim psima. Organiziraju i izlete. Nekih radionica više nema, a voljeli bi ih ponovo održati.

- Mile voli Disko nam je održao radionicu DJ-anja, imali smo šah, mažoretkinje. Imamo štapove i pozivamo nekoga tko bi nam držao radionice mažoret-plesa, žao nam je da štapovi stoje, poziva.

Važna je psihosocijalna podrška. - Imamo četiri osobe u udruzi koje rade savjetovanja. Podijelili smo se tako da svaka ima svoju grupu djece s kojom radi. Vrlo često komuniciramo i sa školama, i s roditeljima, i nalazimo načine kako da ta djeca nađu svoje mjesto pod suncem u školskom sustavu, objašnjava Uhoda, koja je po struci odgojiteljica.

NIŠTA BEZ VOLONTERA

Volonteri su neizostavan dio udruge, za koje također organiziraju aktivnosti i druženja. Volonteri, kako rade s ranjivom skupinom, prolaze edukaciju i supervizije. Na neka se druženja priključe i roditelji korisnika.

- Znali smo otići u rekreativni zabavni centar, igrali smo pikado i tenis s roditeljima, imali smo radionicu šminkanja koja nam je vodila Romana Poropat, imali smo s Erste Bankom edukaciju menadžiranja kućnih financija, radionicu pisanja životopisa nakon koje se jedna majka zaposlila u Harrisu, ističe Sandra.

Prosječni čitatelj mogao bi postaviti pitanje: zašto bi građani vlastitim novcem financirali rad udruge Moje mjesto pod suncem kada postoje projekti i natječaj? Uhoda priznaje da bi se i sama to pitala da ne djeluje unutar civilnog sektora i da ne poznaje njegove stvarne mehanizme. Problem je, objašnjava, u tome što Moje mjesto pod suncem ne funkcionira kao klasična projektna udruga.

- Rad udruge temelji se na

svakodnevnom, kontinuiranom angažmanu – udruga je otvorena svaki radni dan, od jutra do večeri. Prijepodne se radi administracija i psihosocijalna podrška, dok su poslijepodneva rezervirana za radionice i pomoć u učenju.

Na programima sudjeluje oko šezdeset ljudi. Tim čine stručne osobe različitih profila – socijalne pedagoginje, psihologinja, ekonomistica. Ključni problem predstavlja nesigurnost financiranja.

- Mi moramo znati da će se plan odviti neovisno o tome hoćemo li dobiti neki projekt ili ne, naglašava. Iskustvo učenja kroz pokušaje i pogreške pokazalo je koliko je takva stabilnost nužna – u prošlosti su izgubili velik broj ljudi upravo zato što zaposlenici nisu mogli računati na dugoročan posao i redovita primanja. Takva nesigurnost, dodaje, ima i emocionalne posljedice. Korisnici se snažno vežu za zaposlenike i dalje dolaze u prostor udruge kako bi održale odnos s djecom, iako tamo više ne rade.

Zbog svega toga, kampanje prikupljanja sredstava nisu dodatak, već ključan alat za osiguravanje održivosti. One omogućuju kontinuitet rada, stabilnost zaposlenih i kvalitetu programa za korisnike. Uhoda pritom odbacuje često prisutan narativ o »humanim pričama«. »Ja se uopće ne slažem da je ovo humana priča«, kaže. »Ovo je brutalna kritika društva u kojem socijalna pravednost nije na razini na kojoj bi trebala biti, posebno prema najranjivijim skupinama.«

Zašto civilni sektor mora preuzeti brigu o ranjivim skupinama, pitanje je na koje je odgovor kratak: »Zato što, nažalost, država ne uspijeva pravovremeno i u dovoljnoj mjeri odgovoriti na potrebe ranjivih skupina. Za one koji se boje gdje će novci koje doniraju završiti, naglašava da je udruga izrazito transparentna i da se sve može iščitati iz njihovog financijskog izvještaja, a ako nekoga zanimaju detaljne informacije, može se javiti na mail ili mobitel.

»Ono što je najvrednije je kada je donator dio našeg programa pa onda dolazi na završne priredbe, upoznaje se s djecom, ako ona to žele, naravno. Tako ih iz godine u godinu mogu pratiti. To daje neki osjećaj smisla, da radiš nešto što čini razliku u tuđem životu. Zato i jesmo tu - da činimo razliku«, poručuje.

OSJEĆAJ NEMOĆI

Djelatnici i volonteri udruge Moje mjesto pod suncem rade s jako ranjivom skupinom, a prošle godine su iz programa izašli prvi korisnici, koji su s njima bili od samog početka.

- S tom djecom doslovno živiš. Svaki dan dolaze, pričaju ti svoje probleme, znaš što se događa kod kuće i pratiš situacije koje bi bile iznimno teške i za stabilnu, odraslu osobu, kaže.

U takvim trenucima, dodaje, često se javlja osjećaj nemoći.

- Neki put se osjećaš kao da ispred sebe imaš malog pokislog tića i sad ti želiš raširiti krilo i staviti ga pod to krilo. A zapravo se osjećaš užasno nemoćno i često se boriš s krutim školskim i drugim sustavima.

Svi sustavi su kruti, to je jednostavno tako, kaže. Zato civilni sektor, koji može biti vrlo fleksibilan, donosi veliku razinu odgovornosti.

- Tu se jako trošiš. Tu se baš jako trošiš, jer ti znaš i s njima i plakati, i vidjeti da je nešto što je nama bazično, njima nedostižno, opisuje. Jedan od najvećih izazova je osnažiti ih, posebno djevojčice. Naučiti ih da se zauzmu za sebe, da shvate da vrijede, da su jednako sposobne i inteligentne kao svi drugi. Mnoge od njih, kaže, ni ne razmišljaju o gimnaziji ili visokom obrazovanju, već se unaprijed usmjeravaju prema strukovnim školama jer im se čini da im druge mogućnosti jednostavno nisu dostupne.

Jedan od ključnih stupova rada udruge Moje mjesto pod suncem je volonterski program, koji okuplja raznoliku, ali izrazito angažiranu zajednicu ljudi – od studenata do aktivnih umirovljenika i zaposlenih stručnjaka. Među njima su i profesori koji s djecom rade dugoročno i predano, često i izvan formalnih okvira programa.

Volontiranje se, međutim, ne pokazuje važnim samo za djecu, nego i za same volontere. Uhoda naglašava da je riječ o principu koji potiče solidarnost na svim razinama.

Ono što je najvrednije

je kada je donator dio našeg programa pa onda dolazi na završne priredbe, upoznaje se s djecom, ako ona to žele, naravno. Tako ih iz godine u godinu mogu pratiti. To daje neki osjećaj smisla, da radiš nešto što čini razliku u tuđem životu. Zato i jesmo tu - da činimo razliku

Neki put se osjećaš kao da ispred sebe imaš malog pokislog tića i sad ti želiš raširiti krilo i staviti ga pod to krilo. A zapravo se osjećaš užasno nemoćno i često se boriš s krutim školskim i drugim sustavima

Tijekom nedavnog druženja volontera, jedna od njih govorila je o vlastitoj financijskoj nesigurnosti, na što je druga ispričala kako joj je volontiranje pomoglo upravo u najtežem životnom razdoblju.

- Kad sam imala najmanje novca i dvoje male djece, počela sam volontirati. Vozila sam se svaki tje-dan o vlastitom trošku, ali me to osnažilo i pomoglo mi da se ponovo postavim na noge, prepričava Uhoda. Zbog takvih iskustava, smatra, udruga nije samo mjesto gdje djeca pronalaze svoje »mjesto pod suncem«, već i volonteri.

Ipak, upozorava da stvarnost s kojom se susreću nipošto nije idealizirana. Iza svakodnevnog rada stoje teške životne priče i situacije u kojima se, kako kaže, ne bi smjelo naći nijedno dijete.

TVRD SUSTAV

Kako se radi o ranjivoj skupini, izrazito je važno imati prostor u kojem će se djeca osjećati ne samo sigurno, nego i ugodno - gdje će htjeti provoditi vrijeme. Udruga se nalazi na adresi Janka Polića Kamova 19, a prostor je osiguralo Sveučilište u Rijeci na čijem je čelu bila Snježana Prijić Samaržija.

- Ona je otvorila prostor Sveučilišta za zajednicu, što je toliko progresivno, što je toliko socijalno osviješteno, što je toliko primjer kako ljudi na poziciji mogu napraviti promjenu kad ima volje, ističe i nada se da će i ljudi koji su je naslijedili pronaći načina da zadrže vrijednosti koje je Prijić Samaržija ugradila u Sveučilište.

Govoreći o širem društvenom učinku rada udruge, Uhoda naglašava da je siromaštvo znatno kompleksnije i opasnije izvan urbanih sredina. U idealnim uvjetima, smatra, modeli poput Mojeg mjesta pod suncem trebali bi postojati i u drugim dijelovima Hrvatske, prilagođeni lokalnom kontekstu.

Na pitanje osjeća li se ponekad kao da sustavi – osobito obrazovni – poništavaju sav trud koji ulažu, Uhoda odgovara da situacija nije crno-bijela. Upravo kroz kontinuirani pritisak, suradnju i inzistiranje na odgovornosti institucija, moguće je mijenjati sustav iznutra.

»U mnogim trenucima vidiš koliko je sustav tvrd«, kaže Uhoda, »ali vidiš i da se može pomaknuti ako se netko zaista bori.« Upravo u toj upornosti, zaključuje, leži uspjeh rada udruge: ne samo u direktnoj podršci djeci, nego i u mijenjanju sustava koji ljude na margini prečesto samo zanemaruje. Teret tada pada na civilno društvo, na grupe entuzijasta koji će žrtvovati vrijeme, mentalno zdravlje i privatni život da bi pomogli drugima, zato što, iako živimo u uređenoj državi s nadležnim ministarstvima, nema tko drugi. Svatko od nas je pozvan osigurati sretnija djetinjstva štićenicima Mojeg mjesta pod suncem, a pomoći možete doniranjem na IBAN: HR1924020061500087226.

TERET POMAGAČKE STRUKE

A tko se brine o djelatnicama, koje svoj posao ne mogu ostaviti nakon 17 sati? »Psihoterapeuti«, smije se Sandra. »Kada imaš tim od pet ljudi, jako se povežete. Mi osjetimo kada je jednoj od nas previše, kada se treba malo odmaknuti, pa joj damo prostora. Ali s druge strane, onda teret padne na ostale četiri koje odu u 'burnout'. To je žongliranje, a moliš se da sve loptice ostanu na okupu«, opisuje. To je teret pomagačke struke, kaže. Zbog takvih pritisaka, priznaje, udrugu su morali napustiti i neki iznimno kvalitetni ljudi, što je ostavilo dubok trag na timu. Upravo zato danas sve više inzistiraju na redovitim supervizijama, koje smatraju ključnima za sve pomagačke profesije. Kroz superviziju se, objašnjava, filtriraju emocije, dijeli teret iskustava i zajednički traže izlazi iz situacija koje se ponekad čine bezizlaznima.

Miroslav FLEGO

Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza koji okuplja 16 udruga članica te pojedinačne članove, uzgajivače ovaca i koza iz svih hrvatskih županija, uputio je nedavno Ministarstvu financija prijedlog za snižavanje stope PDV-a na sir s 25 na 5 posto. U obrazloženju prijedloga navode da bi smanjenje stope PDV-a utjecalo na smanjenje potrošačkih cijena sira, što bi, prema mišljenju Saveza, rezultiralo povećanjem potrošnje te stvaranjem uvjeta za povećanje proizvodnje.

U prijedlogu Saveza, uz potporu koju iskazuje svim dosadašnjim zahtjevima za snižavanje stope PDV-a na sir u Hrvatskoj, koji su dolazili uglavnom od većih prerađivača mlijeka i mliječne industrije, ali i od članica Saveza poput Regionalne udruge kozara i ovčara – RUKA, naglašava se specifičnost i osjetljivost skupine proizvođača sira koja svoje poslovanje provodi na temelju Pravilnika o registraciji i odobravanju objekata te o registraciji subjekata u poslovanju s hranom, tzv. minisiranim, odnosno o skupini proizvođača koja sir proizvodi isključivo od mlijeka proizvedenog na vlastitom gospodarstvu. Ta skupina proizvođača sira, podsjećaju u Savezu, specifična je i po tome što se, uz sve probleme koje sa sobom nosi proizvodnja i plasman sira, bori i sa svakodnevnim problemima koji opterećuju stočarsku proizvodnju poput visokih ulaznih troškova u proizvodnji, problema u korištenju državnog poljoprivrednog zemljišta, niza bolesti koje su osobito ove godine pogodile sektor – bedrenica, bolest plavog jezika... »U okolnostima kada sve veći broj uzgajivača stoke odustaje od proizvodnje, a iznimno je teško privući mlade, nove uzgajivače, poslovanje s najvišom stopom PDV-a na sir u EU-u predstavlja ozbiljan konkurencijski problem i za ovu skupinu hrvatskih proizvođača sira«, upozoravaju u Hrvatskom savezu uzgajivača ovaca i koza.

POREZ NA REPRODUKCIJAL

OPG Braća Perković iz Retkovaca registriran je 2005. godine, fokusiran isključivo na proizvodnju kozjeg sira i uzgoj koza. Svih tih godina bilo je problema i izazova - od nedostatka zemlje, bolesti članova obitelji i bolesti vlastitog stada, no danas su uspješni u toj grani, izgradili su obiteljsku siranu i svoje proizvode prodaju širom Slavonije i Hrvatske, a surađuju sa Sparom Hrvatska koji brine o plasmanu sireva kroz projekt Startaj Hrvatska 2022. godine.

- U ratarskom i stočarskom dijelu poslovanja nositelj OPG-a je moja obitelj. U posao je uključena supruga Mirna, a pomaže troje djece, Bruno, Borna i Leon. Otac i majka prepustili su vođenje imanja mojoj obitelji. Tri su glavna proizvoda koja plasiramo na tržište: domaći kozji sir Natur, kozji sir s vascem i kozji sir s aromom dima. Godišnje proizvedemo oko 2,5 tone kozjeg sira, koji se trudimo plasirati najviše preko naših poslovnih partnera. Od 2022. godine pa do danas susreli smo se s golemim izazovima. Najveći izazov za nas kao mali OPG bili su suša prije dvije godine, koja nam je uništila vlastitu ratarsku proizvodnju, te bolest stada znana kao kazeozni limfadenitis zbog koje smo morali ići na kompletni remont stada nakon što smo uvidjeli koliko smo ekonomsku štetu pretrpjeli. Trenutačno nam je najveći izazov zastarjela i nepouzdana mehanizacija. Kako smo cijelu proizvodnju zaokružili, svaki kvar i otklanjanje kvara znači i čekanje i naknadno odrđivanje ostalih poslova, ponekad i u manje optimalnim proizvodnim uvjetima – kaže Ivan Perković.

Dodaje kako je zahtjev Hrvatskog

Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza

SIR POD POREZNIM PRITISKOM

Mali uzgajivači ovaca i koza traže snižavanje PDV-a na sir s 25 na 5 posto. »U okolnostima kada sve veći broj uzgajivača stoke odustaje od proizvodnje, a iznimno je teško privući mlade, nove uzgajivače, poslovanje s najvišom stopom PDV-a na sir u EU-u predstavlja ozbiljan konkurencijski problem i za ovu skupinu hrvatskih proizvođača sira«, upozoravaju

OPG Braća Perković

Velika Britanija je uvela stopu PDV-a od 5 posto na 17 osnovnih živežnih namirnica, ali za Hrvatsku je puno važnije spomenuti Irsku, koja do 2000-tih uopće nije imala program razvoja malih obiteljskih sirana, da bi zatim od 2006. pa do danas uvođenjem nulte stope PDV-a na sir te državnim strategijama poticanim europskim fondovima za poljoprivredu došla do velikog izvoznika sireva

Ivan Perković

Proizvodnja kozjeg sira jako je skupa jer je to sezonski proizvod zbog kratke laktacije od 6 mjeseci, a suhostaj je skup, jer kako mi kažemo, koza 6 mjeseci daje, a 6 uzima

Tatjana Lovrić-Jovanović

saveza uzgajivača ovaca i koza za snižavanje stope PDV-a za sir na 5 posto potpuno opravdan zbog više razloga.

- Prvi i najbitniji jest činjenica da je repromaterijal za poljoprivrednu proizvodnju oporezovan s 5 posto PDV-a, a to nam čini najveću stavku u troškovima. Razliku do 25 posto izlaznog PDV-a na naše proizvode plaćamo iz našeg ostvarenog dohotka, a to je golem izazov prilikom poštovanja plaćanja izdanog PDV-a u roku od 30 dana, kako nalaže zakon. Drugi razlog su pozitivni primjeri iz usporedivih zemalja. Jedna od njih je Velika Britanija, koja je uvela stopu PDV-a od 5 posto na 17 osnovnih živežnih namirnica, ali za Hrvatsku je puno važnije spomenuti Irsku, koja do 2000-tih uopće nije imala program razvoja malih obiteljskih sirana, da bi zatim od 2006. pa do danas uvođenjem nulte stope PDV-a na sir te državnim strategijama poticanim europskim fondovima za poljoprivredu došla do velikog izvoznika sireva. Valja podsjetiti kako je Hrvatska 2006. pristupila IPARD programu Europske unije te je time ova usporedba relevantnija – kaže Ivan Perković.

ČVARCI OD SIRA

U Komletincima je već uhođan OPG Tatjana Lovrić-Jovanović koji se bavi proizvodnjom i prodajom kozjeg sira te prodajom novog, jedinstvenog proizvoda kojega još nije bilo na tržištu u nas, pa ni u svijetu – čvaraka od kozjeg sira. Također

proizvode kozje sireve s okusima, kozji sir od limuna i naranče, slatki kozji sir i sirevi sa začинима - vlascem, koprom, ljutom paprikom, višnjom, konopljom... U ponudi je i polutvrdi dimljeni kozji sir, ribanac, extra tvrdi kozji sir poput parmezana.

- Radimo raznovrsne kozje sireve s raznim začинима, a sve ovisi o želji kupaca, kao i čvarke od sira, i tu smo jedini u svijetu. Domaće tržište već zna za nas i naše proizvode plasiramo na sajmovima, kućnom pragu, preko web-stranice. Proizvodnja kozjeg sira jako je skupa jer je to sezonski proizvod zbog kratke laktacije od 6 mjeseci, a suhostaj je skup, jer kako mi kažemo, koza 6 mjeseci daje, a 6 uzima. Najveći je problem što nemamo zemlje, do privatne zemlje ne možemo zbog ratara, a državna još nije zakonski definirana, tako da stojimo u mjestu s 50 komada koza, i kroz godinu oko 70 jarića, od kojih biramo ženska grla za daljnji rasplod – kaže Tatjana Lovrić-Jovanović.

Drži kako bi bilo dobro da se smanji PDV na sir i mliječne proizvode, ali i da se smanji administracija, što, posebice malim stočarima, stvara probleme.

- Administriranje za 7 eura poticaja po grlu koze je veliko, a poticaji iz fondova EU-a malim stočarima su nedostupni. Željeli bismo se širiti, nabaviti novu mehanizaciju, izgraditi novu nastambu za životinje, ali kad nisi kreditno sposoban, onda imaš sto problema – pojašnjava Tatjana Lovrić-Jovanović.

PLAVI SVIJET

Branko ŠULJIĆ

Ploviti se mora i u dane blagdana

Zaplovili smo u novu... Neka nam svima skupa podari mirno more i ugodnu plovidbu, a ribarima dodatno pune mreže kvalitetne lovine. Iako, svi to znamo, na moru će biti svega, bure i juga, bonace i valova, praznih mreža... Bit će i onoga što nitko ne želi, a što je neminovnost plovidbi, imat ćemo i havarija. Unatrag nekoliko dana pratio sam sliku s mora, preciznije stanje plovidbe uz istočnu obalu Jadranskoga mora, plovidbu našim hrvatskim Jadranom. I tamo je vladalo blagdansko ozračje. Barem je tako sugerirala slika što ju je ponudio AIS, automatski identifikacijski sustav za praćenje brodova i pomorskog prometa. U poslijepodnevnim satima prvoga dana u godini prstima ruku moglo se pobrojiti brodove u plovidbi. Uglavnom trajekti i brzi brodovi na redovnim lokalnim linijama, a i oni su bili malobrojni, jer neki u dane blagdana ne plove, a druge je vezalo loše vrijeme. I samo nekoliko brodova inozemnih zastava. Ništa drukčija slika nije bila ni s druge strane Jadrana. Tek koji brod više moglo se vidjeti dan kasnije, a to je prvi radni dan u godini. Barem bi trebao biti, ali dobro je znano da u nas mnogi produženo praznuju. Isto kao i u Europi!

VIŠE NEMA PISAMA

Koji brod na moru više ili manje nije toliko važno. I ti što su plovili dokazuju onu staru, ti-sučljetnu: Ploviti se mora. U latinskom izvorniku ona glasi: »Navigare necesse est, vivere non est necesse« - ploviti se mora, živjeti se ne mora. Autorstvo se pripisuje Gneju Pompeju. Sjećam se, učili smo je u prvom razredu gimnazije na satu latinskog jezika, i morali su svaku riječ gramatički detaljno analizirati. A samo onako usput, u tom predmetu baš nisam briljirao...

Ponavljam, plovi se i u dane blagdana! Božić i Nova godina na brodu i na moru svakodnevnica su u životu pomoraca. Nekome se posreći, pa blagdane provodi u krugu obitelji, ali tada onaj drugi mora biti na brodu. Povoljna je tek okolnost što danas imamo na raspolaganju pametne telefone, kompjutere, internet, društvene mreže, pa je slika iz obiteljskog doma istog trena na brodu.

Prije puno godina pričao mi je stari kapetan koji je najveći dio plovidbenog staža proveo na brodovima davno ugasle Jugolinije: »Nisam na-prosto vjerovao, susjed mi je na brod poslao netom snimljenu fotografiju moje obitelji. Kako je to moguće?« Danas će to napraviti dijete mlađe od 10 godina, i to više puta u toku jednog dana! Vremena su drastično promijenjena, pa je i život suvremenih pomoraca neusporediv s nekadašnjim. Čak s onim s početka ovog stoljeća. Pomorci su prestali čekati pismo od kuće i, isto tako, pisati svojima doma.

ŽIVOT NA JEDRENJACIMA

A kad čitam knjige što opisuju život na drvenim jedrenjacima prije nekoliko stotina godina... Da, i to je bio život pomoraca. Na Božić i Novu godinu oni obično nisu bili na moru, osim ako su ih vjetrovi odveli negdje jako daleko, na oceane u nepoznate krajeve. Kakva pisma... Dok nisu otvorili kućna vrata, obitelj nije znala jesu li živi. Za onih nekoliko zimskih mjeseci kod kuće mogli su u detalje pričati gdje su bili, što su doživjeli, vidjeli... Život na jedrenjacima bio je sve, samo ne lagodan. Ni najmaštovitiji nisu mogli zamisliti da će jednom pomorci na brodu, daleko od kopna, jesti friško, nesoljeno i nesušeno meso, da će imati povrća. Kakav su tužni jelovnik oni imali...

O životu i prehrani na lošinjskim jedrenjacima u 19. stoljeću, a otok Lošinj imao je tada veliku flotu jedrenjaka, knjigu je napisao Giovanni

Gerolami, pomorski djelatnik i povjesnik pomorstva i brodogradnje iz Trsta, a rodom iz Malog Lošinja. Svoje kapitalno djelo naslovio je »L'isola marinara« a u hrvatskom prijevodu naslovljeno je »Otok pomoraca«. O tome sam svojedobno pisao, citirao nekoliko pasusa iz poglavlja »Život na brodu«. Možda će mi netko s dobrim pamćenjem prigovoriti zbog ponavljanja, ali vrijedi ilustrirati život pomoraca onog vremena. Giovanni Gerolami je, između ostalog, napisao:

»Nastambe za posadu na brodovima, koji su šezdesetih i sedamdesetih godina 19. stoljeća rijetko prelazili dužinu od četrdeset metara i nosivost od 700 tona, bile su zaista jadne. Skućenost prostora, smrad i vlaga koji su vladali, u kojima je mjesecima, pa i godinama, bilo prisiljeno živjeti od sedam do četrnaest osoba svih životnih dobi, raznih temperamenata i navika, u najvećoj skučenosti, činili su to »šotoprova« najslabijim nenastanjenim jazbinama. Stoga nije nikakvo čudo što su često planule svade i tučnjave i da je nezadovoljstvo često poprimalo prijeteće razmjere. U takvim prigodama strogo discipline i kapetanov mrki pogled, njegov glas a nerijetko i tvrdoća njegove šake, znale su svaku stvar staviti na svoje mjesto. Ipak, gundanje se vrlo rijetko pretvaralo u stvarnu pobunu. Naši mornari nisu bili svadljivci, a uostalom, najčešće se radilo o prolaznim »grmljavinama« koje su vrlo brzo prošle, i vedrina se vratila.«

NAJVEĆA DRAGOCJENOST

Nešto »bolji« smještaj imali su zapovjednik i njegovi bliski suradnici:

»Stožer broda, kapetan, škrivan i kadet, ako je bio ukrcan, obitavali su na krmi u »kamarinima« smještenim oko »salete« gdje su jeli svi za jednim stolom. »Saleta« je bila »sancta sanctorum« broda. Služila je, osim kao blagovaona, i kao dnevni boravak, i nautički salon, i brodski ured. Iz nje se ulazilo u najtajnija skrovišta na krmi gdje su bile složene najvrjednije stvari na brodu: zalihe hrane, zamjenska jedra, oružje, streljivo, a u posebnim željeznim spremnicima posebna oblika, pitka voda.«

Ta voda na jedrenjaku je posebno cijenjena i čuvana, pazilo se ne njenu potrošnju:

»Ona je na brodu bila smatrana najdragocijnijom stvari i bila je, razumije se, racionirana... Nije bila baš čista i prozirna kao s izvora, ali »začinjena« s kapljom limuna ili octa, doimala se izvrsnom.«

Brodski jelovnik bio je previše skroman i jednoličan. Nisu moguće nikakve usporedbe. Ne s današnjim, nego i dosta starijim vremenima, kada brodovi nisu imali hladnjake i zamrzivače. Da bi osigurali svježe meso, tada su ukrcavali živu stoku. A na jedrenjaku:

»Brodski je hrana zaista rijetko uspijevala zadovoljiti više nego skromne običaje posade: u sedam izjutra šalica čaja ili kave bez mlijeka, razumljivo, u podne »rižibiži« ili »paštafažol« s kuhanom slaninom, u sedam navečer uobičajena »kalandraka« ili nešto slično »žvacetu«, spremljeno s kuhanim, često pokvarenim kumpirom i s pokojim komadićem usoljenog mesa. I to šest od sedam dana. Samo petkom, danom posta, događala se željena promjena: jela se palenta s bakalarom. A ako se ulovila koja riba i bakalar je bio zamijenjen svježom ribom, posada je vjerovala da je prstom dotakla nebo. Za blagdane kapetan je, po pravilu, dostojanstveno počastio posadu čašom vina za ručkom i večerom.« Svi su jeli iz iste posude – zapovjednik i posada.

Ne znam kako bi, ne na takav, nego i bolji jelovnik, ali ne baš primjeren, reagirali današnji pomorci koji na suvremenim brodovima velikih kompanija na raspolaganju imaju i fitness dvorane.

Kim Levaj - četiri jezika, tri kontinenta i jedan osmijeh koji osvaja

Siniša PAVIĆ
Snimio Davor KOVAČEVIĆ

JESAM LI SE IGDJE OSJEĆALA STRANKINJOM? SKORO SVUGDJE, ALI TO MI NIJE NIKAD SMETALO

Da čovjek na ulici prvi put u životu vidi Kim Levaj, jedino oko čega ne bi imao baš nikakvu dilemu jest to da pred sobom ima lijepu mladu ženu razna osmijeha. Sve drugo, od toga iz koje to zemlje dolazi pa do toga kojim se poslom bavi, bilo bi za dilemu ili one prvoloptaške zaključke. I ne bi bilo običnom smrtniku za zamjeriti previše, jer cijeli svijet je igralište bilo i bit će ovoj generalnoj menadžerici zagrebačkog art'otela, luksuznog hotela navrh Petrinjske ulice. Samo, umjesto da mi prvi zaskočimo Kim s pitanjima, ona vuče prvi potez.

- Vi ste iz Splita? - pita Kim.

Dobro, nije joj to bilo teško razaznati, ma drugi su tu motivi za ovakvo pitanje. Jedan važan obiteljski krak obitelji Levaj i sa Splitom ima veze. No, da bi se došlo do pradjeda, dosta je važno spomenuti šukundjeda.

- Šukundjed je u Nagykanizsi bio poštanski inspektor. Pa je dobio službu u Splitu i tamo se oženio Talijankom. U Splitu se rodio moj pradjed, big nono, Antun Levaj, koji je čak i igrao za Hajduk - smije se Kim.

- Za Hajduk!? Pa to mora da je bilo na početku prošlog stoljeće, prve generacije Hajduka, prva utakmica - velimo.

- Da, da, doma je fotografija vjsjela - na to će Kim.

Antun se oženio za Splićanku Olgu, da bi nedugo zatim dobili oni sina Željka.

Rodena sam u Italiji i tamo sam živjela 19 godina i kad su me na faksu u Kaliforniji pitali odakle sam, rekla bih prvo da sam iz Italije. A kad bi pričali malo dulje, objasnila bih da mi je mama Filipinka, tata Hrvat. Odrasla sam kao neki miks. Doma smo uvijek pričali talijanski zbog škole, s mamom engleski, a s tatom i hrvatski i talijanski. S bakom hrvatski, sa sestrom uvijek talijanski

- Željko je završio trgovačku akademiju i oženio se za svoju nonu, svoju baku koja je s Brača, iz Milne, Poklepović. Godine 1956. su djed i baka otišli iz Splita u Umag, tamo je

djed počeo raditi - priča Kim.

FILMSKA PRIČA

Svega, a ni počeli nismo pričati. I bome, lijepo se tu proučilo obiteljsko

stablo s očeve strane. Puno rodbine ima tako Kim i u Splitu i u Milni na Braču, ma to nije ni pola priče. Doći ćemo mi na to, nakon što riješimo nešto »sitno«.

UPOZNAJTE NAŠE PRIČE

Udruga jedinstvenih hotela Impresia i njen prvi čovjek Nenad Nizić, vlasnik splitskog hotela Vestibul, kriv je da smo nema dugo naletjeli na Kim. Njen art'otel dio je grupacije koja mladim ljudima što se školuju u branši daje prigodu da upoznaju baš sve što čini dobra hotel.

- Impresia ima projekt »Upoznajte naše priče«. Tijekom cijele godine učenici i studenti dolaze k nama, upoznaju voditelje odjele i mene, pokažemo im i objasnimo kako sve funkcionira. Mislim da je jako bitno dobiti informacije iznutra. Znam da je meni to na početku pomoglo - ističe Kim.

Dobar radnik u hotelijerstvu zlata vrijedi. Kako ga naći? Na koncu, stranih radnika je u Hrvatskoj sve više. Kako je u njenoj grupaciji?

- Mi u kuhinji imamo stranih radnika iz Indonezije. Godinama naša firma surađuje s jednom školom za ugostiteljstvo na Baliu. Jako dobro rade, zadovoljni su, imaju smještaj. Mogu reći da je iskustvo jako pozitivno sa stranim radnicima, a znam da naši hoteli imaju i radnike s Filipina, iz Ukrajine, Makedonije... A teško je ponekad jedino zato što se zakonodavstvo brzo i često mijenja - kazuje Kim.

- Kad smo već ovako u startu krenuli pričati o obitelji, moram pitati tko je bolji, žene ili muškarci!? Koja je struja jača!? Tko je tu pazio na tri kantuna kuće!? - pitamo.

Smije se Kim, ne odgovara direktno na ovo pitanje, a i kako bi kad još nismo spomenuli ni oca joj Bracu ni mamu Georginu. A valjalo bi, jer tu se tek sve »razigralo« i to na posve romantičnoj osnovi, pa još na velikim visinama.

- Moj tata rođen je u Splitu, odakle je otišao živjeti u Umag. Studirao je u Dubrovniku, počeo raditi i onda mu je moj djed našao posao u Italiji. Živio je u Italiji, prvo u Toskani, a onda u blizini Milana. Zbog posla često je morao putovati i na jednom od putovanja je upoznao mamu koja je Filipinka - sažima Kim.

Tu već priča počinje biti posve filmska. Godina je 1983., nema ni mobitela ni društvenih mreža, a nije baš ni da je uobičajeno bilo tražiti bračnog druga ili družicu po bijelom svijetu. Važi to kako za Hrvatsku, tako i za Mindanao, mali otok i regiju na Filipinima, važi možda tek nešto manje nego u Manili gdje je mama završila fakultet, studirala marketing.

- Ona je najmlađa od tri sestre. Njena starija sestra otišla je živjeti u Ameriku i još uvijek je na Floridi, druga sestra je počela raditi kao stjuardesa i sada je u Kanadi, a i mama je počela raditi kao stjuardesa, makar djed nije baš time bio zadovoljan. Inače, s mamine strane cijela obitelj ima i španjolske krvi s obzirom na to da su Filipini bili španjolska kolonija - priča Kim.

I tamo negdje u avionu, što je letio iz Hong Konga do Manile, lijepa stjuardesa zapela je za oko momku iz Hrvatske. Kako li ju je samo osvojio!?

- Tata je putovao s prijateljem iz Italije kojem se svidjela mamina prijateljica, ali Talijan nije pričao dobro engleski pa je moj tata morao uskočiti. Tako su se upoznali. Tata ju je i pozvao da izađu van, ali mamu to nije zanimalo. Ali, nakon par dana su bili na istom letu u povratku, pa su u Hong Kongu izašli na piće. A kad su se sreli i pred let u Bangkok, više nije bilo natrag - veselo će Kim.

Voljelo se dvoje mladih i na daljinu godinu dana, da bi se odlučili skrasiti, živjeti u Italiji, u gradiću imena Vigevano. Tu se rodila Kim.

- Dobro, kako vi uopće okupite obitelj na gomilu!? Ima vas posvuda - šalimo se.

- Nije lako, priznaje Kim.

NAJLJEPŠE MORE

A što se njenog karijernog puta tiče, ima nešto »krivnje« i na starijoj sestri Nataši. Nataša je nakon završene škole u Trstu (jer živjelo se i u Trstu, op.a.) odlučila poći studirati u Ameriku, u Kaliforniju, u San Diego. Evo je i danas tamo udane za supruga kojem je obitelj porijeklom iz Grčke, ali je odrastao u Kanadi, taman da još malo proširimo vidike.

- I ja sam poslije srednje škole posla studirati kod sestre u Kaliforniju. A obično se nađemo svako ljeto u Umagu - veli Kim.

- Znači li to da je hrvatsko more stvarno najljepše? - pitamo.

- Da - k'o iz topa će Kim.

Ljeti Umag, a za ovaj Božić im je uspjelo obići što Trst, što Umag, i naći se par dana na skijanju u Nassfeldu.

- Došli su i u Zagreb, sestra prvi put dulje od kada živim ovdje, a njen muž prvi put uopće. Za Božić smo bili tu mama, tata, sestra sa suprugom i djecom, i ja. I Zagreb im se sviđa jako - ističe Kim.

Kim je, pak, u Zagreb doselila u svibnju 2023. godine, došla pa ravno u hotel, da bi u malo vremena postala generalna menadžerica, prva među jednakima, štono bi se reklo. Doći ćemo mi i do toga, ali..

- Ako je tata za suprugu našao Filipinku, pradjed Talijanku, sestra za muža čovjeka iz Kanade, gdje ćete samo vi potražiti suputnika životnog!? Kud bi se to moglo nastaviti!? Odakle je Kim? - pokušavamo

“Tata je putovao s prijateljem iz Italije kojem se svidjela mamina prijateljica, ali Talijan nije pričao dobro engleski pa je moj tata morao uskočiti. Tako su se upoznali. Tata ju je i pozvao da izađu van, ali mamu to nije zanimalo. Ali, nakon par dana su bili na istom letu u povratku, pa su u Hong Kongu izašli na piće. A kad su se sreli i pred let u Bangkok, više nije bilo natrag

utvrditi.

Smije se Kim, kaže nije to lako pitanje.

- Rođena sam u Italiji i tamo sam živjela 19 godina i kad su me na faksu u Kaliforniji pitali odakle sam, rekla bih prvo da sam iz Italije. A kad bi pričali malo dulje, objasnila bih da mi je mama Filipinka, tata Hrvat. Odrasla sam kao neki miks. Doma smo uvijek pričali talijanski zbog škole, s mamom engleski, a s tatom i hrvatski i talijanski. S bakom hrvatski, sa sestrom uvijek talijanski - objašnjava Kim.

E da, znanje stranih jezika. Talijanski, hrvatski, engleski, a učio se u talijanskim školama i njemački, baš kao i španjolski u jezičnoj gimnaziji.

- I onda se potrefilo da sam nakon završetka studiranja u Kaliforniji na Fakultetu za menadžment u ugostiteljstvu i turizam, i nakon godinu dana rada u Hyatt hotelu, našla odličnu priliku da radim u Ritz Carltonu u Beču koji se taman otvorio - vraća Kim priču u poslovni kolosijek.

MEDITERANKA U SRCU

Ritz Carlton! Iz perspektive, posebice američkog čovjeka, veliko je to i za životopis važno. U Beču je Kim živjela i radila dvije godine, pri čemu joj znanje njemačkog uopće nije odmoglo, dapače. Reći će ona da joj je posao u Beču onaj prvi ozbiljan. Godina joj je 23 kad na sedmom katu hotela dočekuje VIP goste. Životopis se počeo pisati na sjajan način. Mogla je u Beču ostat i dulje.

- Ali, tada sam dobila jednu lijepu priliku i otišla raditi u Španjolsku, u Marbellu blizu Malage - priča Kim.

Veliki hotel, golf tereni, restoran s Michelinovim zvjezdicama, visok nivo. No, ništa manje »visoko« nije ni Kempinski grupacija, njena sljedeće španjolska stanica na poslovnom putu. I tamo je Kim počela kao recepcionerka.

- Nije meni to nikada bio problem. Promijenila sam državu, promijenila jezik, počinje neki novi život i normalno da kreneš kao recepcioner. Nisam nikada sumnjala da ću se dokazati - jednostavno će Kim.

Lako je razumjeti poslodavce u hotelima u kojima je radila, netko ovako srdačan idealan je da ga gosti prvog vide po ulasku u hotel.

- Naljutite li se vi ikada u životu!? Meni je to teško i zamisliti - priznajemo.

- Ha, ha, ha! Da, naljutim se nekada, ali volim biti vesela - smije se Kim.

Španjolska joj je ostala u najboljem sjećanju. Vrijeme, ljudi, sunce, plaža, ali i dobra organizacija posla, kaže Kim.

- Kad sam odlazila iz Beča u Španjolsku, tata je bio malo nezadovoljan. Govorio je da je Austrija ipak Austrija, Beč pogotovo, ali moram reći da je u Španjolskoj stvarno dobar balans između posla i privatnog života. Ima se slobodnog vremena, vremena za prijatelje, ljudi su otvoreni i srdačni - kaže Kim.

- Je li onda istina to da smo svi na Mediteranu manje više isti - pitamo.

- Da, slični smo. Makar, ne volim kad ljudi robuju stereotipima, kad recimo kažu »Nijemci su hladni«, jer svaka osoba je drugačija. Ali, Mediteranka sam ja - iskreno će Kim.

- Onda sigurno »ubijete oko« poslije ručka - šalimo se.

- Sada više ne - smije se Kim.

AUSTRALSKA EPIZODA

Iz hotela u Španjolskoj još se Hrvatske i Zagreba nije vidjelo. Ode Kim na godinu dana i u Australiju zahvaljujući programu za mlade zvanom Work and holiday. Pa je i radila u Sydneyu.

- Jer i tamo imam, naravno, obitelj, ha, ha, ha, mamine sestrice koje su pola Australke, pola Filipinke. Našla sam posla u hotelu Westin u centru, veliki hotel od 400 soba, totalno drugačije - kaže Kim.

Pitamo je što joj je dala Australija, to iskustvo rada.

- Čini mi se da je Australija dobar miks između Amerike i Europe. Sustav je nalik američkom, ali su ljudi opušteniji. Odgovaralo mi je i sviđa mi se što je Sydney veliki miks ljudi sa svih strana svijeta - veli Kim.

Od početka je ona znala, ili slutila barem, da je ovo čime se bavi njen životni poziv. Znanje jezika, rad s ljudima, sve je to vodilo k čelnom mjestu u velikom hotelu.

- Kada sam radila svoj prvi posao

u Kaliforniji, na recepciji, nisam uopće imala osjećaj da odlazim jutrom na posao. Sreća je i ta da sam uvijek imala i dobre menadžere, dobre kolege, većinom i dobre goste - objašnjava Kim.

Taman da je pitamo koji bi savjet dala mladosti koja je taman pred odabirom životna puta.

- Nadi ono što voliš i nećeš imati osjećaj da ideš na posao već da je to dio tvog života - na to će Kim.

Ne znači to, dodaje, da nema i loših dana, ali nikada nije bilo da joj je »svega dosta«.

- A jesu li na tom putu »gori« gosti ili zaposlenici, kolege - pitamo.

- Ovisi, ha, ha, ha. Što se gostiju tiče, mislim da je jako bitno staviti se na mjesto druge osobe, gledati sve iz njihove pozicije, jer samo tako čovjeka možeš razumjeti - kaže Kim.

Kažu da je gost, baš kao i kupac, uvijek u pravu, no i nije to baš tako.

- Mislim da se to malo promijenilo, nije uvijek upravu. Gost je platio uslugu i mora dobiti ono što je platio, ali jednako tako mora prije svega imati poštovanja prema ljudima koji tu rade. Vidi se tu razlika i među gostima, oni koji puno putuju imaju više razumijevanja za sve što se može dogoditi. S naše strane, nas koji radimo, najbitnije je osigurati da se gost osjeća ugodno. Razlika između hotela s dvije zvjezdice i pet zvjezdica ne smije biti usluga, razlika smije biti samo onaj sadržaj. U svakom hotelu gost se mora osjećati ugodno i dobrodošlo - naglašava Kim.

I SVIJETA, I HOTELA, I LJUDI

Ovako govori ona koja je vidjela i svijeta i hotela i ljudi najrazličitijih. A na pitanje može li se ipak kazati gdje je ponajviše iskustva »pokupila«, Kim će apostrofirati Pulu i hotel Histria!

- Taj mi je hotel baš bio poseban. Naime, kad je počeo COVID-19 došla sam doma u Umag. Tada sam saznala za Arena hospitality Grupu koja većinu hotela ima u Puli,

“Kada sam radila svoj prvi posao u Kaliforniji, na recepciji, nisam uopće imala osjećaj da odlazim jutrom na posao. Sreća je i ta da sam uvijek imala i dobre menadžere, dobre kolege, većinom i dobre goste

išla vidjeti i bilo mi je zanimljivo. I mogu reći da je rad preko sezone u Puli, na moru u Hrvatskoj, stvarno zahtjevan - smješka se Kim.

COVID je na neki način učinio Kim dobro. U hotelu Histria je radila dvije i pol godine, postala i voditelj recepcije, baš kao što je odradila i jednu zimu u Nassfeldu gdje Arena Hospitality grupa ima skijalište. Taman tu negdje krenula je priča o novom hotelu u Zagrebu, novom brendu, gradskom hotelu koji će raditi cijelu godinu, na odličnoj lokaciji. Kim je imala jasnu računicu.

- Sve mi je odgovaralo, manja grupacija od onih u kojima sam radila s 30-tak hotela u Njemačkoj, Austriji, Budimpešti i Hrvatskoj, baš kao i kolege iz drugih hotela. Taman da promijenim destinaciju, jer Zagreb je ipak metropola, a blizu je Umaga - objašnjava Kim.

Svibanj je 2023. kada dolazi u Zagreb, u art'otel za voditeljicu recepcije. Valjalo je otvoriti hotel, naći ljude, složiti tim. U listopadu iste godine hotel je otvoren. Danas ga krasi štošta, primjerice panazijski restoran, ili bar na krovu s kojeg puca sjajan pogled.

- Počeli smo polako, ali svake godine radimo sve bolje i bolje - reći će Kim.

Stepenicu po stepenicu, ako ne i po par njih, ide i ona. Nije prošlo dugo i ona postaje operation manager, druga osoba po važnosti u hotelu, ona koja koordinira rad između svih odjela, taman da istakne kako je jako bitno imati za svaki odjel imati dobre voditelje. A onda, krajem prošle godine, Kim je dobila priliku biti direktoricom. Službeno je na funkciji od 1. siječnja 2025., taman da evo razgovaramo nakon godinu dana njenog mandata. Je li zadovoljna!?

- Da, jako - na to će Kim.

K'O URICA

Direktorica je ona u hotelu od 110 soba, na brizi joj je 85 zaposlenih, a primjera radi, samo u odjelu hrane i pića je njih 50-tak na čelu s chefom Dinom Kneževićem. Sve funkcionira kao urica, no je li trebalo Zagrebu i njegovom stanovništvu neko vrijeme da prihvati novi hotel.

- Trebalo je, premda je na početku naš restoran imao veliki bum. Zagrepčani vole ići van na nova mjesta i još restoran radi jako dobro i stalno pokušavamo nešto novo ponuditi. Mislim da su nas prihvatili dobro i Zagrepčani i gosti zbog lokacije, usluge i cijelog koncepta - veli Kim.

Kim Levaj, Filipinka i Hrvatica, a bome i Talijanka, direktorica je hotela zaraznog smješka. Da je čovjek vidi na cesti, malo što bi od toga pogodio. Posao je tesala posvuda po svijetu. Je li se igdje osjećala strankinjom?

- Jesam, skoro svugdje, ha, ha, ha. Nije mi nikada smetalo, mislim da sam se uvijek dobro uklopila u tim. Jezik je pritom jako bitan - kaže Kim.

- A o čemu je obitelj pričala sada kad ste se okupili - pitamo.

- O svemu, o obiteljskim stvarima uglavnom. Bilo mi je jako drago kada mi je starija sestra rekla da je jako ponosna na mene - iskreno će Kim.

Što se života u Zagrebu tiče, i mimo hotela, centar je njeno stanište, špica, Zrinjevac, šetnja. U Trst se ide vidjeti s prijateljicama iz srednje škole i potvrditi odanost onom brzom, kratkom espressu što se s nogu pije. Štoviše, prijateljice su za advent došle i k njoj u Zagreb.

- I nije im prvi put, jer Zagreb im se jako svidio. Vole ljudi sve više i više doći u Hrvatsku - smješka se Kim.

- Nego, da ne biste vi jednom otvorili neki hotel, mali, svoj - pade nam na pamet pitati.

- Voljela bih, ali ne još - iskreno će Kim.

Drugo nešto je njoj možda i preče.

- Trebala bih malo obići otoke, dalmatinske pogotovo. Tete stalno zovu u Milnu - veli Kim, posve posebna direktorica.

A počelo je zbog jedne ljubavi u nebeskim visinama...

Zoran Vakula, jedan od najpoznatijih hrvatskih meteorologa

MIJENJA NAM SE I KLIMA I CIVILIZACIJA

Kao i vrijeme i klima – računalni modeli atmosfere se mijenjaju. Uostalom, zahvaljujući njima – računalima, modelima i razvoju tehnologije – i imamo sve kvalitetnije prognostičke izračune. Pritom se fizikalne zakonitosti gotovo i ne mijenjaju – vrlo se malo doraduju. Ali se metode i brzine izračunavanja mijenjaju. Zahvaljujući mnogobrojnijim i kvalitetnijim mjerenjima nego prije, analize prošlog i aktualnog vremena bliže su stvarnosti – a to je temelj za pouzdaniju spoznaju budućeg vremena

Ivana PAUŠIĆ

U meteorologiji, kao i u životu, granica između poznatog i nepoznatog postaje sve tanja. Napredak tehnologije, superračunala i umjetne inteligencije donosi preciznije prognoze, no i dalje je presudan ljudski dodir – iskustvo meteorologa, koji podatke pretvara u priču o vremenu, klimi i promjeni koja nas sve dotiče. S jednim od najpoznatijih hrvatskih meteorologa, Zoranom Vakulom, razgovarali smo o meteorološkoj slici 2025. godine, sve češćim ekstremima, pouzdanosti suvremenih modela, ali i o tome koliko se meteorologija mijenja pod utjecajem tehnologije i umjetne inteligencije.

Kako biste saželi meteorološku sliku 2025. godine u Hrvatskoj i Europi? Koji su ključni trendovi obilježili ovu godinu – bilo da govorimo o ekstremnim vremenskim pojavama, promjeni sezonskih obrazaca bilo o dugoročnim odstupanjima od prosjeka?

– Na temelju dosadašnjeg odstupanja i dugoročnih prognoza za studeni i prosinac, može se tvrditi kako će srednja godišnja temperatura zraka diljem Hrvatske biti viša od prosječne. I to, naravno, prosječne iz posljednjeg službenog klimatološkog razdoblja – od 1991. do 2020. godine, koja je najviša od svih dosadašnjih tridesetogodišnjih razdoblja otkad postoje službena instrumentalna mjerenja, od sredine devetnaestog stoljeća. Štoviše, ova će godina gotovo sigurno biti među pet najtoplijih u povijesti mjerenja, te vrlo vjerojatno bar ponegdje u Hrvatskoj među tri najtoplije. Srećom, malo je vjerojatno da će nadmašiti rekordnu prošlu.

Za ukupnu godišnju količinu oborine već sad je neprijeporno kako će ponegdje biti veća od prosječne, primjerice u Pazinu i Rijeci, a za ostala mjesta i područja valja još pričekati. Kao što sam već pisao u internetskom Meteokutku HRT-a, prema preliminarnim analizama prvih deset mjeseci 2025. godine većina

je Hrvatske imala manjak oborine u odnosu prema višegodišnjoj srednjoj vrijednosti. No, ponegdje je zabilježena i znatnija količina, i to ne samo u Pazinu i Rijeci, nego i u Dubrovniku, Lastovu, Ogučinu i Senju.

Ne primjećujem neku znatniju promjenu sezonskih obrazaca iz posljednjih godina, pa i desetljeća – zima i proljeće su, prema klimatološkim ocjenama, bili većinom »topli« i »vrlo topli«. Ljeto također. Štoviše, na Bilogori pokraj Pitomače čak »ekstremno toplo«. Dosadašnji dio jeseni također je u većini Hrvatske bar malo topliji od prosječnog, ali uglavnom zbog rujna. Listopad je imao pretežno negativno odstupanje. Bar malo, u Splitu i južnije i zamjetnije. No, to i ne iznenađuje jer je u ovom stoljeću listopad na meteorološkoj postaji na splitskom Marjanu češće od drugih mjeseci bio hladniji od prosjeka. Od 2001. godine ovo je već 11. takav. Možda zanimljivo – istodobno je negativno odstupanje u Splitu najrjeđe bilo u srpnju – samo dvaput!?

DETALJNIJI INTENZITET

Ekstremi su postali svakodnevica – od oluja i toplinskih valova do poplava i tuča. Jesu li ti događaji u skladu s onim što modeli predviđaju za naše područje, ili nas priroda ipak iznenađuje brzinom promjena?

– Nisam primijetio neka znatnija odstupanja.

Koliko je zapravo teško

Meteorološke informacije znatno su dostupnije nego prije – i aktualnog i prognozirano vremena. I to je dobro. Ali nije dobro što je to mnoge ljude navelo na lažnu sigurnost kod vremenskih prognoza

meteorološki predvidjeti pojave koje su sve češće posljedica klimatskih poremećaja? Može li se »novo vrijeme« još uvijek uklopiti u stare modele, ili meteorologija mora iz temelja mijenjati način predviđanja?

– Kao i vrijeme i klima – računalni modeli atmosfere se mijenjaju. Uostalom, zahvaljujući njima – računalima, modelima i razvoju tehnologije – i imamo sve kvalitetnije prognostičke izračune. Pritom se fizikalne zakonitosti gotovo i ne mijenjaju – vrlo se malo doraduju. Ali se metode i brzine izračunavanja mijenjaju. Zahvaljujući mnogobrojnijim

i kvalitetnijim mjerenjima nego prije analize prošlog i aktualnog vremena bliže su stvarnosti – a to je temelj za pouzdaniju spoznaju budućeg vremena.

No, ne smije se zaboraviti kako je s vremenskom prognozom kao u onoj pjesmi: »Istina voda duboka«. Teorija kaosa je na djelu. Mali poremećaji u početnim uvjetima na jednom mjestu nakon više dana mogu na drugom mjestu stvoriti velike poremećaje. Stoga i dalje nemamo – ne vjerujem da ćemo ikada i imati – »savršenu« vremensku prognozu za puno, puno dana unaprijed za sve meteorološke elemente koji se prognoziraju. Ansambli prognoze pomažu nam shvatiti nepouzdanosti i odrediti vjerojatnosti nastanka neke atmosferske pojave. Stoga su i prognoze znatno kvalitetnije nego prije. Primjerice, na početku moje meteorološke karijere, sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća, imali smo jedan izračun jednog modela atmosfere za deset dana unaprijed, a sad svakodnevno analiziramo stotinjak izračuna različitih modela atmosfere. No, i zahtjevi korisnika se mijenjaju. Nekada je bilo dovoljno prognozirati u srijedu, primjerice, da nam za vikend stiže promjena vremena – zahlađenje, ponegdje obilnija kiša, jačanje najprije juga, zatim i bure, a sad se odmah traži detaljniji intenzitet te promjene – gdje će, kada i koliko pasti kiše, sniziti se temperatura, zapuhati vjetar – i to ne samo po područjima Hrvatske,

nego i po mjestima, čak i dijelovima mjesta.

Meteorološke informacije znatno su dostupnije nego prije – i aktualnog i prognozirano vremena. I to je dobro. Ali nije dobro što je to mnoge ljude navelo na lažnu sigurnost kod vremenskih prognoza. Analize pokazuju da je sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća prognoza za mnoge meteorološke elemente za treći dan unaprijed bila pouzdana kao danas za sedmi dan unaprijed. No, riječ je o vjerojatnostima ostvarenja prognoze. Ne o sigurnom razvoju stanja vremena. Mnogi to ne shvaćaju, pa računalne prognostičke izračune uzimaju zdravo za gotovo.

Ili primjer mjesečne prognoze – za sljedeća četiri tjedna, koje smo sredinom devedesetih prošlog stoljeća mr. sc. Mihovil Kisege, već dugo pokojni, i ja pripremali na temelju statističkih metoda analogije, a već dugo se, više od dva desetljeća, pripremaju na temelju računalnih prognostičkih izračuna. Stoga se može detaljnije govoriti o vjerojatnostima i mogućnosti razvoja vremena, ali – na žalost – i dalje su te prognoze jako daleko od savršenstva za treći i četvrti tjedan unaprijed, čak i za prognozu toplijeg/hladnijeg tjedna od prosječnog, te još dalje za prognožiranje veće/manje ukupne tjeđne količine oborine.

NOVA FAZA

Meteorolozi svakodnevno prate vrijeme, ali sve češće govore o klimi. Gdje prestaje meteorologija, a počinje klimatologija – i koliko se te dvije discipline danas isprepleću?

– Klimatologija je dio meteorologije. Kao i vremenska prognoza. Kad govore o aktualnom i prognozirano vremenu, prognostičari često spominju i odstupanja od klimatološkog prosjeka kako bi dodatno pojasnili ljudima što mogu očekivati, kako se prilagoditi. Tako je bilo i prije – tako je i sad. Pritom se posljednjih godina, pa i više od desetljeća, češće nego prije usudujemo prognozirati ekstremne meteorološke pojave, posebice temperaturu i oborine. To je vjerojatno posljedica sve kvalitetnijih prognostičkih izračuna i našeg iskustva u praćenju njihova ostvarenja, kao i spoznaje da nam se gotovo svake sezone, pa čak i gotovo svaki mjesec, pojavljuje neka nova rekordna vrijednost.

I, ako ćemo već o klimi, pokazuju li ovogodišnji podaci da smo već zakoračili u novu klimatološku fazu? Koje su najveće promjene

MOGUĆE, VJEROJATNO, IZGLEDNO, PONEGDJE, MJESTIMICE...

U kojoj mjeri se meteorološke službe prilagođavaju novom dobu? Trebaju li prognoze budućnosti uključivati i elemente rizika, prilagodbe i održivosti – ne samo informaciju o temperaturi i oborinama?

– Vremenske prognoze već desetljećima imaju znatno više informacija od temperature i oborine. Tu je prognoza naoblake, vjetra, često i vidljivosti, zatim mraza, poledice... Naravno, to se može primijetiti ako se detaljno i pozorno čitaju, slušaju, gledaju. Tekstualne prognoze meteorologa sadržavaju nekima i možda nevažne riječi poput: »moguće«, »vjerojatno«, »izgledno«, »ponegdje«, »mjestimice«... Njima pokušavam što je moguće detaljnije opisati najvjerojatniji razvoj događaja. Na žalost, mnogi iz prognoze za, primjerice, sjeverni Jadran: »Promjenjivo oblačno sa sunčanim razdobljima, pri čemu oblačnije poslijepodne, samo ponegdje uz malu vjerojatnost za malo kiše.« – čuju samo »kiša«.

Dodatno, u DHMZ-u se desetljećima pripremaju – i na HRT-u prenose – upozorenja na opasne vremenske pojave. Najprije su neka upozorenja bila dio meteoroloških izvještaja za pomorce, a već više od 18 godina – od sredine 2007. – svakodnevno se pripremaju detaljnija upozorenja po područjima za nekoliko meteoroloških elemenata po stupnjevima opasnosti za europski MeteoAlarm sustav. Ta se upozorenja pojavljuju i na mrežnim stranicama DHMZ-a, po potrebi i na medijskim platformama HRT-a, među kojima je od 2016. godine i aplikacija za pametne mobilne telefone HRT METEO, u kojoj se upozorenja pojavljuju samo poneku minutu nakon što ih objavi meteorolog DHMZ-a. I opet, ako se pozornije prati, u pojašnjenjima pojedinih stupnjeva opasnosti mogu se naći elementi rizika i prilagodbe – što se može dogoditi ostvari li se prognoza/upozorenje te što valja činiti s ciljem smanjivanja moguće štete.

Zahvaljujući mnogobrojnim i kvalitetnijim mjerenjima nego prije, analize prošlog i aktualnog vremena bliže su stvarnosti – a to je temelj za pouzdaniju spoznaju budućeg vremena

u dugoročnim klimatskim trendovima koje Hrvatska može očekivati u 2026. i dalje?

- Nisam klimatolog ni stručnjak koji se bavi klimatskim projekcijama, nego samo povremeno i djelomično analiziram neke od dostupnih mi podataka DHMZ-a. Prema njima mi djeluje da se prilično dobro ostvaruje »Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu«. Njezini detalji javno su dostupni.

Koliko su zapravo pouzdani klimatski modeli koji predviđaju stanje do sredine stoljeća? Koliko je prostora za neizvjesnost, i koji su parametri još uvijek teško predvidljivi – osobito kada govorimo o lokalnim i mikroklimatskim promjenama?

- Ne znam koliko je pouzdano, ali to je jedino znanstveno utemeljeno što imamo. Neizvjesnost je prilična – manje kod temperature, više kod oborine. No za detalje oko klimatskog modeliranja preporučujem kontaktirati moje kolege iz DHMZ-a.

UI UMJESTO VAKULE

Kako nove tehnologije – od superračunala do satelitskih sustava i umjetne inteligencije – mijenjaju način na koji meteorolozi danas rade? U kojoj su mjeri umjetna inteligencija i napredni algoritmi već postali dio suvremene meteorologije? Jesu li vremenske prognoze zaista postale preciznije, ili je riječ o povećanju količine podataka, koji još uvijek zahtijevaju ljudsku interpretaciju i iskustvo meteorologa?

- Tehnološki napredak je velik. Uočava se i u meteorologiji i u vremenskoj prognozi, koja je posljednjih godina, pa i desetljeća, pouzdanija nego prije, ali ima još puno prostora za napredak. Umjetna inteligencija odavno je prisutna u meteorologiji, i to u obliku naprednih algoritama koji pomažu u analizi izmjerenih i opaženih podataka te izračunavanju budućih stanja atmosfere. No, u većini meteoroloških službi »koje drže do sebe« je čovjek – meteorolog s iskustvom, koji daje konačnu odluku te piše i govori koji je najvjerojatniji razvoj vremena.

Gdje je u svemu tome mjesto »klasičnog meteorologa«? Može li umjetna inteligencija zamijeniti Vakulu na televiziji, ili je ljudska interpretacija i dalje ključna da bi se podaci pretvorili u razumljivu priču?

- Ma može se mnogo toga. No pitanje je što je dovoljno kvalitetno za koga. Vidio sam da umjetna inteligencija bira i piše vijesti, priprema i prezentira vremensku prognozu, ali ne mislim da je to dovoljno dobro. Hoće li i kada biti – ne znam. Ali znam da nam se mijenja i klima i civilizacija. »Stalna na tom svijetu samo miena jest!«

Mind Over Hatter, modni brend koji stvara ljepotu iz kaosa

STARE TRAPERICE POSTAJU ŠEŠIRI I RUKAVICE, A METAL S ULICE - NAKIT

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

Riječanku Carmen Ćurčić život je 2007. godine odveo na studij u Sjedinjene Američke Države. Nekoliko godina kasnije, upoznala je u Los Angelesu Amerikanca Aarona Camacha koji se bavio izradom modnih dodataka. Prvo ljubav i romantična veza, a onda i Carmenino pomaganje s njegovim brendom, dovelo je do toga da se par početkom ove godine preseli u Hrvatsku. Trenutno žive u Rijeci, a njihov modni brend Mind Over Hatter dio je njezina paušalnog obrta Free Radicals. Ove su godine sudjelovali na mnogim sajmovima i festivalima diljem Hrvatske, uz želju da u budućnosti sudjeluju i na mnogima diljem Europe, a mi smo na njihove zanimljive proizvode naletjeli upravo na sajmu kreativaca u Kreativnoj Kružnoj jesenas u Palachu.

- Mind Over Hatter osnovan je 2015. u Los Angelesu, a pokrenuo ga je umjetnik i dizajner Aaron Camacho. Danas smo tim od dvoje, živimo u Hrvatskoj i stvaramo alternativnu modu i nosivu umjetnost koja spaja postapokaliptičnu estetiku, emocionalne narative i radikalnu individualnost, kaže Carmen. Nikada nisu planirali postati modni dizajneri jer sebe doživljaju kao umjetnike, a njihov je brend nastao iz preživljavanja, skupljanja ostataka grada i pretvaranja emocionalnih ruševina u nešto smisleno.

“Mind Over Hatter nije samo brend; to je način života, kultura i podsjetnik da i u kaosu može izrasti ljepota

CARMEN ĆURČIĆ

- Kroz rad gradimo univerzum likova, priča i artefakata, a svaki je komad fragment tog svijeta i odraz nas samih. Kad bismo se opisali kroz svoje kreacije, rekli bismo: uzimamo svoje neuredne osjećaje i pretvaramo ih u alkemiju. Stvaramo nešto gotovo ni iz čega. Obnavljamo se iz ruševina. Rad je naša terapija, filozofija, pobuna i identitet. Mind Over Hatter nije samo brend; to je način života, kultura i podsjetnik da i u kaosu može izrasti ljepota, pojašnjava.

SIROVO I AUTENTIČNO

Aaronova kreativna priča s brendom počela je vizijom koju je imao usred noći, vizijom opustošnog svijeta u kojem ljudi u poderanoj odjeći skupljaju krhotine slomljene civilizacije da bi izgradili nešto novo.

- Bilo je nešto snažno u toj jednostavnosti: uzeti ono što već postoji

Riječanka Carmen Ćurčić i Amerikanac Aaron Camacho nikada nisu planirali postati modni dizajneri jer sebe doživljaju kao umjetnike, a njihov je brend nastao iz preživljavanja, skupljanja ostataka grada i pretvaranja emocionalnih ruševina u nešto smisleno

Proces stvaranja je uvijek magičan, u njemu učimo, otkrivamo i liječimo
- Carmen Ćurčić i Aaron Camacho

“Prije nego sam shvatio, Mind Over Hatter više nije bio samo koncept, već svijet koji se sam slagao i uvlačio me sve dublje

AARON CAMACHO

oko nas i stvoriti nešto ni iz čega. To je postalo sjeme Mind Over Hattera. U to sam vrijeme već istraživao neobične, apokaliptične estetike, a u Los Angelesu su ručni i umjetnički sajmovi doživljavali procvat. Šetao bih kroz njih i mislio: možda bi i moj mali, čudni svijet mogao ovdje pronaći svoje mjesto, priča Aaron.

Ono što je započelo kao njegovo osobno istraživanje, hobi, terapija i način preživljavanja, prirodno je evoluiralo u brend. Vizija se poklopila s trenutkom i kulturom koja ga je okruživala te potrebom da izrazi nešto sirovo i autentično. Prisjeća se Aaron da su prvi komadi bili skulpturalni šeširi »Mad Hats«, u potpunosti izrađeni od pronađenih predmeta s ulica L.A.-a, a svaki je nosio svoj karakter, emociju i priču.

- Prije nego sam shvatio, Mind Over Hatter više nije bio samo

koncept, već svijet koji se sam slagao i uvlačio me sve dublje, dodaje Aaron.

Upitali smo ih otkuda najčešće crpe inspiraciju pa nam odgovaraju da su materijali često početna iskra; poderani traper, istrošena koža i mekane rasparane tkanine koje već imaju svoju povijest.

- Ali, emocije su pravi pokretač jer je naš rad emotivna alkemija. Privlači nas sve neobično, čudno, nekonvencionalno, sve što se opire pravilima. Punk, steampunk, postapokaliptično, festivalska moda... ako uz nešto dodate »punk«, vjerojatno ćemo se zaljubiti. Inspiriraju nas osobne borbe, filozofije, snovi, ljudska priroda, bogovi i čudovišta, ljubav i gubitak, sve može postati sjeme neke ideje. Inspiracija nas pronalazi u svakodnevnom, oštećenom i odbačenom, a vodimo se i svijetom oko nas i svijetom u nama, pojašnjavaju.

EMOCIONALNI DIZAJNERI

Njihov proces rada je, kako kažu, intuitivan, sirov i snažno emocionalan. Ponekad započne s dva slučajna komada tkanine koji jednostavno »kliknu«, a ponekad osjećaj dolazi prvi, neka teška emocija, sjećanje, nešto nerazriješeno, i onda puste dizajnu da raste iz tog unutarnjeg stanja.

- Nazivamo se emocionalnim dizajnerima. Radimo iz trenutka u trenutak, dopuštamo instinktu da vodi ruku. Kada šijemo ili sastavljamo nakit, tada smo najiskreniji prema sebi pa rad postaje terapija i prostor gdje započinje iscjeljenje. Zato naša rutina nije tehnička, već emocionalna. Slušamo, pratimo, i komad se na kraju sam otkrije, dodaju.

Za njih održivost nije trend, već početak jer je sam brend nastao iz nužde i prikupljanja onoga što je svijet odbacio. Ističu da danas rade gotovo isključivo s recikliranim, prenamijenjenim, second-hand ili pronađenim materijalima. U njihovoj viziji, stare traperice postaju šeširi i rukavice, a komad metala s ulice postaje nakit. Dodaju da im ljudi donose ostatke tkanina, komadiće kože, slomljeni nakit i metalne dijelove, a oni ih pretvaraju u nove artefakte.

- Godinama smo naučili nešto prekrasno: kad ostaneš otvoren, svemir se pobrine da materijali stignu do tebe. Uvijek se nekako pojave. Svijet je pun resursa koji čekaju novi život. Naš je zadatak prepoznati njihovu mogućnost i dati im drugo rođenje, kažu.

Kroz razgovor naglašavaju da je srce njihovog brenda priča. Odrastajući u Los Angelesu, svijetu kazališta, filma i iluzija, Aaronu je prirodno da svaki komad koji stvaraju pripada nekom liku, svijetu ili narativu.

- Kad sam tek počeo raditi šešire, nastajali su iz boli i bijesa. Svaki je imao ime, arhetip, prisutnost. Bili su način da kaos pretopim u strukturu; vrsta samoterapije, putovanje kroz emocionalne ruševine. Danas mi se prva kolekcija čini kao zapis preživljavanja: niz seansi samoiscjeljenja zabilježen kroz nosivu umjetnost. I dalje smo na tom putu, dizati se iz pepela, rasti čudno i snažno, stvarati ljepotu iz slomljenog, to je duša našeg brenda, pojašnjava Aaron.

NE PRATE PRAVILA

Osnivajući brend, imao je osjećaj svijeta koji grade, ali njegov identitet raste i mijenja se zajedno s njima, razvijajući se organski pa danas kažu da stvaraju ono što vole i brišu granice između stvarnosti i fantastike, mode i kostima te odjeće i lika.

- Proces stvaranja je uvijek magičan, u njemu učimo, otkrivamo i lijčimo se. Ali, postoji nešto posebno

PRIVATNA ARHIVA

PRIVATNA ARHIVA

PRIVATNA ARHIVA

u trenutku kada vidimo naše komade na nekome: kada netko odjene naš rad, stilizira ga na svoj način i utka ga u svoj identitet. Ta povezanost, kada naš svijet postane dio tuđeg, nevjerovatno je ispunjavajuća, pojašnjavaju.

Svaki kreativni rad nosi i svoje izazove, pa nas je zanimalo kako se ovaj par nosi s kreativnim blokadama, nesigurnostima ili tržišnim pritiscima, ali oni složno odgovaraju da - guraju naprijed, ostaju tvrdoglavi i podsjećaju se zašto stvaraju.

- Kada stvari postanu teške, vraćamo se malim ritualima: napravimo pauzu, pomazimo se sa svojim mačkama, pogledamo omiljenu animiranu seriju za odrasle i dopustimo mozgu da diše. Ponekad je potrebna tišina, ponekad kaos, a ponekad korak unatrag da bi se inspiracija vratila sama, komentiraju.

U radu se ne osjećaju vezanimi niti za tradiciju, niti uz suvremenost jer ne prate pravila, već stvaraju

VIZIJA OPUSTOŠENOG SVIJETA

Aaronova kreativna priča s brendom počela je vizijom koju je imao usred noći, vizijom opustošenog svijeta u kojem ljudi u poderanoj odjeći skupljaju krhotine slomljene civilizacije da bi izgradili nešto novo.

instinktivno. Ako im se pritom tradicija uklopi, onda super, ako im odgovara suvremenost, jednako im je dobro.

- Najčešće gradimo nešto sasvim svoje što postoji izvan svih kategorija. Naš cilj nije nužno očuvati ili prkositi, već transformirati, zaključuju.

Za kraj našeg razgovora, upitali smo ovaj kreativni duo na koji način zamišljaju budućnost svog stvaralaštva, na što odgovaraju da već godinama razvijaju postapokaliptičnu galeriju likova od kojih je svaki predstavljen jedinstvenim cilindrom. Pojavljuju se u fotografijama, ilustracijama i modnim videima - fragmentima većeg svijeta. U budućnosti žele taj svijet proširiti u nove medije: grafički roman, animiranu seriju, igranu seriju ili film.

- Voljeli bismo surađivati s filmovima, ilustratorima, fotografima, kostimografima, svima spremnima istražiti ovaj univerzum.

U skoroj budućnosti pokrećemo novu online trgovinu s ciljem da postanemo odredište za jedinstvenu alternativnu modu i dizajne radene po mjeri, pričaju nam Aaron i Carmen, otkrivajući pritom da im je san organizirati i veliku modnu reviju-party. Zaključno, jednoga dana, voljeli bi imati i fizičku trgovinu s radionicom kao prostor u kojem Mind Over Hatter može postojati u stvarnom svijetu.

Igor Loparić, humanitarac, volonter i sinonim za Udrugu »Naš san njihov osmijeh«

SRCE VELIKO K'O ARENA

Jelena MILOVIĆ
Snimio Milivoj MIJOŠEK

Igor Loparić ime je koje se u Puli s punim pravom vezuje za volonterstvo i Udrugu »Naš san njihov osmijeh«. Iako Udruga sad već ima bazu od 30 volontera, činjenicu da je upravo on kao predsjednik sinonim za nju, shvaća i sam Loparić. Zajedno ju je s grupom građana stvarao od sad već davne 2009. godine. Nimalo pretenciozan ni patetičan, uvijek skroman, jasan i odmjeran, ali ništa manje srčan, Loparić je osoba koja se u volonterstvu našla kao tada dio građanske inicijative.

BROJNE AKCIJE

Te je godine postalo uobičajeno da se komunikacija s građanima vodi preko društvenih mreža, a naziv stranice - »Naš san njihov osmijeh« se, nakon osnivanja Udruge, zadržao do danas. Loparić sada kaže da bi ime, da se može vratiti na početak, bilo drugačije i kraće, ali najvažnije je kako je ono pronašlo put do svijesti i srca sugrađana. Istoimena Udruga

registrirana je vrlo brzo nakon inicijative i stranice na društvenim mrežama, jer se ukazala potreba da Udruga ima mjesto na kojem će se nalaziti skladište u kojem se prikupljaju vrijedne namirnice. Također, zahtijevalo je to i otvaranje računa, zbog svih financijskih transakcija s kojima Udruga radi, te je bilo logično ništa ne mijenjati u imenu kako građani ne bi bili zbunjeni. Naziv je znakovit, a sad je već odavno uvrježen kao nešto što među građanstvom Pule, ali i šire, asocira na konkretnu pomoć i vrijedne pojedince koji nikad ne zaboravljaju potrebite među nama.

- Nisam analizirao odakle sam se baš našao u ulozi volontera. Dugo je sve to tinjalo u meni. Te 2009. godine imao sam 25 godina, međutim, i u godinama prije je to u meni postojalo kao ideja. U tim trenucima ideja nije padala na plodno tlo među nekim mojim poznanicima i prijateljima, nakon čega sam privremeno

Ništa mi se specijalno nije dogodilo da bih mogao govoriti o nekom konkretnom razlogu zbog kojeg sam volonter. Više je riječ o mom višku vremena, velikoj količini ljubavi i empatije, a sve kako bih napravio nešto u životu, u vlastitoj okolini i za drugoga, kaže Loparić

odustao. Potom sam možda išao malo i glavom kroz zid, tako da se od te, 2009. godine, uspjelo sve pokrenuti. Ništa mi se specijalno nije dogodilo da bih mogao govoriti o nekom konkretnom razlogu zbog kojeg sam volonter, primjerice, da sam nešto vidio ili doživio. Više je riječ o mom višku vremena, velikoj količini ljubavi i empatije, a sve kako bih napravio nešto u životu, u

vlastitoj okolini i za drugoga. Ništa specijalno, ali je na kraju sve bio specijalno, jer je pokrenulo priču. Ta godina je bila plodna što se tiče mnogih pulskih organizacija koje se bave humanitarnim radom, jer su mnoge od njih upravo tada započinjale sa svojim aktivnostima. Svi se mi poznajemo i surađujemo. Možda je to bilo povezano s ekonomskom krizom godinu prije, pa

je broj korisnika kojima treba pomoć osjetno u tom trenutku porastao, a to je onda utjecalo na sve te organizacije koje su htjele pomoći. Na nas nije, ali nešto u meni jest, pa sam potegnuo s time te potegnuo i ostale, prisjeća se Loparić.

I dok pričamo s našim sugovornikom, na njegovo traženje prekidamo razgovor kako bi dao upute svojoj volonterki oko slaganja paketa za potrebite. Naime, u skladištu u Koparskoj ulici u Puli, u kojem nas je dočeka, to je aktivnost koja se odvija konstantno, pa i prilikom našeg posjeta. Namirnice se dijele na pakete prema potrebama obitelji za koje neki među nama, svjedočimo to svakodnevno, mare više, negoli neki drugi. Količina pažnje koju najhumaniji među nama poklanjaju onim, manje sretnima, čini tu razliku, a naš sugovornik to čini konstantno. Prekinuti intervju, zbog pravog razloga, za njega se podrazumijeva. Upravo je takav Igor i takvi

“Svake godine donosimo nešto novo, ali svakako zadržavamo stare akcije po kojima smo poznati. Sve te ideje su moje, a najčešće zato jer sam ljut. Smatram da volonteri uopće ne potroše nimalo vremena kako bi razmišljali u smjeru novih ideja i pritom mislim da mogu puno više

su njegovi prioriteti, a zbog toga ga njegovi sugrađani istinski cijene.

DOBROTOM DOTAKNUTI

Svremenskim odmakom od toliko godina, rezime ove Udruge s Loparićem na čelu je jako puno dobrotom dotaknutih života. Prepoznatljivost njihova humanitarnog rada leži i u činjenici da se na kreativan način doskoči potrebama koje postoje na terenu. Jer, iako je svaka pomoć dobrodošla, ciljane akcije nose svoj potpis, a ljudi koji žele pomoći snažno podupiru i prepoznaju u njima čin dobrote kao vlak na koji se i sami mogu ukrčiti. Kad pitamo Loparića koje mu akcije padaju na pamet, kao iz rukava i s puno ljubavi govori o svakoj od njih.

- Definitivno mislim da je akcija »Slušaj svoje srce« bila ona koja nas je podigla na višu razinu, jer smo njome izašli van Istre i po cijeloj Hrvatskoj. Mislim da je ona bila taj znak i za nas same; da možemo činiti puno više. Osobno mi je značila, jer me duboko promijenila. Svašta sam vidio i doživio. Smatram da je i za Udrugu bila značajna jer je bila nositelj jednog kumulativa koji se kasnije i dogodio. Tu smo akciju radili par godina, a zbog nje sam dobio i nagradu »Ponos Hrvatske«. Naravno, tu je i akcija koju radimo svake godine, već 16 godina, a to je akcija »Jedna za druge«. Ona je pratila Udrugu od samih njenih početaka i osnutka. U njoj se ljudi već nama prvi javljaju, jer znaju kad se odvija, prepoznatljiva je i već je uhodana praksa, veli nam Loparić i potvrđuje na našu opasku da je to akcija sa svojim OIB-om. Naime, toliko se snažno primila u zajednici.

Svakako nam ističe i akciju »More ljubavi«, kojom su pomogli brojnoj djeci iz obitelji slabijeg imovinskog stanja da provedu neko vrijeme ljeti na moru, u suradnji s turističkim iznajmljivačima. I ova je akcija vrlo brzo prepoznata od zajednice zbog ljepote njene namjere, a Loparić veli da je iznimno zrela i osmišljena. Vrijedno je spomenuti i akciju »Osigurajmo znanje«, kroz koju kupuju knjige i radne bilježnice za školsku djecu, a tu su i »Junaci iz kvarta« - akcija čiji su nosioci mladi, koji dolaze svaku srijedu u prostor Udruge i pomažu. Kroz akciju »Obitelj sa zadatkom«, uključene su cijele obitelji koje volontiraju, nabraja on.

- Svake godine

PONOS HRVATSKE

Nagradu »Ponos Hrvatske« Loparić je dobio za akciju »Slušaj svoje srce« 2021. godine. Samo u njenom posljednjem izdanju, kroz šest vikenda i šest županija, volonteri su posjetili 73 mjesta, gradova i sela, donirali 5.109,55 kilograma hrane i higijenskih proizvoda, pomogli 158 obitelji (ukupno 481 član, od kojih 220 djece) te prešli 6.563 kilometara.

donosimo nešto novo, ali svakako zadržavamo stare akcije po kojima smo poznati. Sve te ideje su moje, a najčešće zato jer sam ljut. Smatram da volonteri uopće ne potroše nimalo vremena kako bi razmišljali u smjeru novih ideja i pritom mislim da mogu puno više. Pogotovo oni koji su već »unutra« i koji su aktivniji. Tu ne mislim na više fizičkog rada, već naprotiv, da mogu razmišljati svojom glavom te doći do neke zamisli koja će stvoriti novu energiju. Da se zapitaju; na koji način sami sebe dati u nekoj, možda novoj akciji, te puno više razmišljati o Udruzi. Svaka je akcija došla iz moje glave, ali je došla sukladno potrebama i vremenu koji nam dolazi. Primjerice, akcija koju samo započeli prije dvije godine - »Stan za lakši san«, došla je iz razloga jer smo pola godine dobivali pozive od ljudi da pomognemo s plaćanjem stanarine. Kroz razgovor s Humanitarnom mrežom ništa se konkretno nije pomicalo, pa sam odlučio pozvati sugrađane da otvore trajni nalog te sam se vodio time da, čim bude više takvih građana, moći ćemo »pokriti« više obitelji. Trenutno kroz ovu akciju imamo sedam obitelji samohranih majki s djecom kojima plaćamo stanarinu. Svaki mjesec za tu namjenu uplaćuje se 2.300 eura, opisuje nam vrlo plastično i s iznosima u ovoj akciji ono što se čini.

SVE JE VOLONTERSKI

Do sada se u operativnom radu ove Udruge nisu dogadale pogreške, a najbolji način

da se to izbjegne jest Loparićeva procjena na licu mjesta. Sam priznaje da u startu odustaje od ideja koje bi se mogle zakomplicirati, jer za takve, jednostavno, nema ni vremena ni resurse. Jedna od ideja od koje je odustao je od kolega predloženi ovogodišnji Djed Mraz u prosincu. Za one, koji su Djed Mraz cijele godine kao što je to ova Udruga, ova simbolična gesta zasigurno nije glavni prioritet, dok god se tekući problemi rješavaju u tekućem trenutku. Svi oni građani, koji imaju neku ideju koja bi mogla biti na dobrobit potrebitih, mogu se, dometnuo je Loparić, javiti u veljači, kad nema ničega i kad se već daleko odmaklo od simboličnog mjeseca darivanja.

- Ljudi moraju shvatiti da smo mi volonterska udruga. Sve druge udruge koje imamo u Puli su na plaći. Rade svoje uredovno vrijeme kroz osam sati i mogu se kroz to vrijeme u potpunosti posvetiti i fokusirati na aktivnosti. Mi toga nemamo, već sve što radimo, radimo izvan svog radnog vremena na nekim posve drugim poslovima. Dakle, mi volontiramo kad stignemo. Sukladno tome, mi smo čudo! Osobno, često dolazim volontirati navečer kad svoju djecu stavim spavati i potom radim nekoliko sati. Ima i drugih volontera koji kod nas rade na taj način. Ovdje je 16 godina čiste ljubavi i volonterstva. Upravo zato jako promišljamo akcije koje ćemo sprovesti. Za nešto što je jako veliko, nemamo kapaciteta i ljude, te se u to nećemo ni upuštati. Mogu reći da napokon, nakon puno godina potrage, imam grupu volontera koja je super. Znam da možemo raditi i više, ali se ne usuđujemo na bilo što. Funkcioniramo po tom principu. Primjerice, jedan naš član je napisao pjesmu koja bi bila himna naše Udruge i ona je predivna. Pjesmu nismo pustili u javnost, jer sam autoru poručio da se oko nje treba potruditi; da nađe tko će je izvesti, tko napraviti spot, što za sada nije napravio. I neka. Ta pjesma čeka svoj trenutak i bit će hit, ali želim da se oko nje potruži pa kad god ona izađe, taj će trenutak biti dobar. Upravo taj princip potičem kod volontera, da se pomaknu i da shvate, jer da se ja nisam potrudio, nikad ne bi ni nastali. Znao sam za što sam sposoban i na što sam spreman, ali sam isto tako i svjestan koliko mogu ili ne mogu, opisuje nam on.

Među volonterima koje spominje Loparić, ima i tzv. jednokratnih, kao

što su »Junaci iz kvarta«, jer je uvijek riječ o nekim novim »klincima«. Dok neki dolaze po potrebi, među 30 stalnih volontera, desetak je onih koji su uvijek ovdje. Puno toga i često varira u volonterstvu. Neki volonteri po osobnim životnim pričama odu pa se vrate, tu su i trudnoće volonterki koje diktiraju njihovo vrijeme za volontiranje. Naš sugovornik u svima njima prepoznaje entuzijazam i za mnoge zna da će se, i nakon nekih osobnih razloga privremenog odustva, opet vratiti. Ono što ih svih vezuje jesu poruke ljubavi koje se ničime ne uvjetuju i pomoći koja ne traži nikakvu naplatu.

SENZIBILIZIRANA ZAJEDNICA

Jesmo li se kao zajednica, pod njihovim primjerom, popravili i sami senzibilizirali, zanima nas.

- Zajednica se definitivno senzibilizirala. Kao Udruga, mi smo bili veliko uporište za to, a vidim to kroz sve naše akcije. Bilo kakvu akciju da pokrenemo, mi ćemo s njom uspjati. Ljudi nam vjeruju, a svakako je tu važno naše iskustvo, ali i iskustvo koje ljudi imaju s nama. Znaju da ne muljamo i mislim da su građani uz nas zadobili povjerenje. Znamo vrlo dobro kako, kad se dogodi da bilo koja organizacija napravi neku muljažu, sve nas olako stavljaju u isti koš. Čak sam i za sebe čuo da uzimam donacije, a opet, sve me to ne pogađa jer znam što radim i iza sebe imam stotine ljudi koji me prate i spremni su na bilo koju moju inicijativu odmah reagirati, odgovara ponosno.

U tih 16 godina u kojima je učinjeno jako puno, brojke onih koje su dobrotom dotaknuli, bilo jednokratno ili kontinuirano, iznosi 1.846 obitelji, ne računajući koliko u

Kad uđem danas na mjesto gdje treba pomoći, ulazim kao robot - bez emocija, premda je to daleko od istine. Ja jako puno toga držim u sebi i ne pričam s ljudima o tome

kojoj obitelji ima pojedinih članova. Nekima od njih pomažu i dan danas. Sav trud koji se ulaže, neminovno dovodi i do ispljenosti, ali je Igor ni približno ne stavlja u prvi plan.

- Kad sam se vratio s akcije »Slušaj svoje srce«, dao sam prijedlog da netko preuzme u Udruzi odgovornost umjesto mene. Tada sam dobio treće dijete, vidio sam da ne mogu više pratiti neke stvari, jednostavno sam vremenski bio u stisci i smatrao sam da je vrijeme da netko drugi to preuzme. Međutim, treba naći takvu budalu. Treba to živjeti, imati u srcu i u glavi. Teško je to nekome i opisati. Dok sam s djecom, s glavom sam na obavezama prema Udruzi i korisnicima. Kad shvatiš da si »bolestan«, onda shvatiš da i dalje moraš biti ovdje. Zato smo odlučili da nećemo ništa mijenjati, nego ćemo usporiti. Da stvar bude komičnija, nismo usporili, nego smo pojačali. Shvatili smo da imamo ljude s kojima možemo raditi i oni su sada na raznim zadacima, a ja sada, uglavnom, koordiniram aktivnosti, opisuje Loparić.

DOBRA DJELA

Volonteri naoko ne dobivaju ništa zauzvrat. Da bi shvatili zbog čega netko svjesno poklanja svoje vrijeme drugoj osobi bez ikakve naknade, moramo prepoznati gdje leži njihova motivacija; je li to osmišljeno djeteta, zahvalan pogled osobe koju je netko pomilovao dobrotom nakon dugo vremena, jedno toplo hvala, ili nešto drugo, pitamo našeg sugovornika.

- Sve to skupa, a ništa specifično. Kad uđem danas na mjesto gdje treba pomoći, ulazim kao robot - bez emocija, premda je to daleko od istine. Ja jako puno toga držim u sebi i ne pričam s ljudima o tome. Kad sam kroz akciju »Slušaj svoje srce« bio po Hrvatskoj, rano ujutro bih krenuo i do navečer ne bih stao u obilaženju domova ljudi. Tek te tad, kad se umiriš navečer, »pukne« stvarnost; gdje si bio, što si sve vidio, što su ti rekli i što si doživio. Tako funkcioniram i kroz rad Udruge - visokim tempom mjesecima, dok me u jednom trenutku to ne pogodi. To je normalno. Ima trenutaka kada zaplačem, ali iz potpuno glupih razloga. Ne zbog raznih sudbina, nego me prebaci neka tužna scena u filmu. Supruga me gleda s čudom, a ja se ne mogu zaustaviti plakati. Naime, sve što vidim, projiciram na moju djecu, u smislu pitanja; što kad bi moja djeca tako živjela?

Imam čast da u ime ostalih budem onaj koji radi dobro djelo, jer iza svih donacija stoje dobri ljudi koji nisu s korisnicima u direktnom kontaktu. Ja sam ta ruka koja daje. Kad smo nedavno skupili 16.500 eura za jednu djevojčicu iz Baderne, htio sam zbrojiti sve donatore s popisa, ali sam odustao jer ih je bilo preko 500. Toga dana nosim sav taj novac, u ime svih tih ljudi, u dvije koverta, i dolazim toj ženi na vrata. Predajem joj novac za djevojčicu. To je emocija! Naravno, kad ja doživim takvu emociju, želim je podijeliti s ostalima. Teško da se riječima ta zahvalnost može prenijeti, ali ako uspijem barem dio, napravio sam puno kako bih im pokazao koliko veliku stvar su napravili. Stoga sam svjestan da se moje ime vezuje sa svime time, jer sam predsjednik Udruge, ali iza svega dobrog stoje volonteri i građani.

»To je za Igora i njegove«, rečenica je koja se često čuje i mi smo zbog toga zahvalni. Puno znači čovjeku kad u njemu ljudi prepoznaju nešto pozitivno, a ja to često doživljavam. Ponosan sam, neću biti lažno skroman, ali mi je i čast. Volio bih prenijeti svoje iskustvo, dobrotu i pozitivu koju mogu širiti i na buduće naraštaje koji su naša budućnost. Možda među tim klincima bude i neki veći »ludak« od Igora, u svom osebnom stilu i kroz smijeh uključuje nepopravljivi humanitarac Loparić.

Vrijedne ruke volontera koje ne traže, samo daju

Laos, zemlja koja ne žuri

BUDIZAM KAO NAČIN ŽIVOTA, A NE KAO TURISTIČKA ATRAKCIJA

U središtu drevnog grada Luang Prabanga u sjevernom Laosu svakog jutra prije zore stotine redovnika izlaze na ulice noseći svoje zdjele za milostinju. Iako su među mnoštvom koje je pripremio hranu i mnogobrojni turisti, mnogo je i lokalnog stanovništva jer obred Sai Bat nije spektakl za turiste, nego svakodnevna praksa koja pripovijeda o vjeri i zajednici. I za redovnike i za darivatelje, taj čin davanja i primanja ima duhovno značenje – riječ je o stjecanju zasluga i poniznosti

Napisala i snimila Danijela BAUK

Zora još nije svanula, a stotine ljudi na ulicima u tišini priprema hranu i osnovne potrepštine. Sjede na malim, za tu priliku postavljenim stolićima, ili pak kleče na prostirkama na podu. Pripremili su ljepljivu rižu, ponešto slatkiša, voće. Odjeveni su prikladno vjerskom obredu, prekrivenih ramena i koljena. Sve se odvija ispod glasa, bez nepotrebnog komešanja. Na ulice izlaze redovnici odjeveni u narančaste halje. Od onih u ozbiljnim godinama, preko mladića do dječaka. Jedan za drugim, bosih nogu, u tišini prilaze ljudima koji im pripremljenu hranu i potrebštine stavljaju u posude.

Nalazimo se u središtu drevnog grada Luang Prabanga u sjevernom Laosu, gdje svakog jutra prije zore stotine redovnika izlaze na ulice noseći svoje zdjele za milostinju. Iako su među mnoštvom koje je pripremio hranu i mnogobrojni turisti, mnogo je i lokalnog stanovništva jer obred Sai Bat nije spektakl za turiste, nego svakodnevna praksa koja pripovijeda o vjeri i zajednici. Redovnici ne izlaze na ulice da bi bili fotografirani, nego zato što im je to osnovni način preživljavanja i dio vjerskog zavjeta. To nije tradicija koja se čuva za posebne prilike, nego nešto što se svakog jutra ponavlja već stoljećima. I za redovnike i za darivatelje, taj čin davanja i primanja ima duhovno

značenje – riječ je o stjecanju zasluga i poniznosti.

PRIJE IZLASKA SUNCA

Sai Bat, u prijevodu jutarnje milostinje, svakodnevni je budistički obred koji se u Laosu prakticira stoljećima. Najpoznatiji je u Luang Prabangu, ali se odvija diljem zemlje, kao i u drugim theravada-budističkim državama jugoistočne Azije. Obred počinje prije izlaska sunca, najčešće između 5 i 6 sati ujutro. Redovnici izlaze iz samostana u jednoj koloni, hodaju u tišini, ne gledajući prema darivateljima. Lokalni ljudi, ali i sve više turista, kleče ili sjede uz cestu i u zdjele, s higijenskim rukavicama na rukama, polažu ljepljivu rižu, voće ili jednostavna jela. Nema govora, nema zahvaljivanja, nema gestikulacije. Tišina je sastavni dio obreda. Zašto prose? U theravada-budizmu redovnici žive prema pravilima odricanja od materijalnog, ne smiju kuhati, ne smiju zarađivati i ne smiju jesti nakon podneva. Hrana dobivena u Sai Batu dijeli se unutar samostana i čini njihov jedini dnevni obrok, nešto između doručka i ručka. Bez tog obreda redovnička zajednica ne bi mogla opstati.

Velik dio kolone čine dječaci-novaci, često u dobi od 8 do 18 godina. Mnogi dolaze iz siromašnih ruralnih obitelji. Za njih samostan znači siguran smještaj, hranu, ali

Sai Bat, u prijevodu jutarnje milostinje, svakodnevni je budistički obred koji se u Laosu prakticira stoljećima

Dječaci novaci dolaze iz siromašnih ruralnih obitelji, a samostan im pruža smještaj, hranu i obrazovanje

Ptičice u bambusovim kavezima prodaju se na tržnicama kao dio budističkog običaja »oslobađanja života«

U Luang Prabangu službeno zatvaranje barova, restorana i noćnih lokala je oko 23 sata

VODOPADI KUANG SI

Kuang Si Falls jedan je od najpoznatijih prirodnih lokaliteta u Laosu, smješten oko 30 kilometara južno od Luang Prabanga. Riječ je o višeslojnom slapu koji se preko vapnenačkih terasa spušta u niz tirkiznih bazena, formiranih taloženjem minerala u vodi. Područje oko slapova uređeno je kao zaštićeni prirodni park, s označenim stazama, mostićima i mjestima za kupanje. Voda je hladna tijekom cijele godine, a razina i boja bazena ovise o sezoni – u kišnom razdoblju slapovi su snažniji, dok su u sušnom periodu bazeni mirniji i prozirniji. Kuang Si ima i lokalni značaj: okolna sela koriste područje za odmor i druženje, a u sklopu parka djeluje i centar za zaštitu azijskih medvjeda, koji zbrinjava životinje spašene iz ilegalne

trgovine. Zbog toga lokalitet nije samo turistička atrakcija, nego i primjer pokušaja povezivanja turizma s očuvanjem prirode. Danas je Kuang Si jedno od najposjećenijih izletišta u sjevernom Laosu, što donosi prihode, ali i stalnu potrebu za regulacijom posjeta kako bi se očuvao osjetljiv prirodni sustav slapova.

Hram Wat Mai Suwannaphumaham u Luang Prabangu, jedan od najvažnijih i najposjećenijih budističkih hramova u gradu

Hram Wat Xieng Thong u Luang Prabangu, simbol klasične laoske sakralne arhitekture

Stepenice na Mount Phousi, koje vode prema vrhu s pogledom na Luang Prabang i ušće Mekonga i Nam Khana

Spomenik Sisavangu Vongu, posljednjem kralju Luang Prabanga, ispred nekadašnje Kraljevske palače

i osnovno i srednje obrazovanje. Život u budističkim samostanima i Sai Bat je za te dječake prilika za drukčiju budućnost. Za darivatelje, Sai Bat nije milosrđe kako bismo ga na zapadu doživjeli, nego duhovni čin. Smatra se načinom stjecanja zaslug za ovaj i buduće živote, uči poniznosti i nesebičnosti i održava vezu između laičke zajednice i redovništva.

No, kako to inače biva, turizam, osobito u Luang Prabangu, doveo je do problema. Turisti stoje usred kolone radi fotografija, kupuju hranu loše kvalitete samo radi »doživljaja«, a sam obred tretiraju kao atrakciju, stoga lokalne vlasti i budističke zajednice stalno upozoravaju: »Sai Bat se promatra, ne konzumira«.

SKROMNO I TIHO

U tihoj i dostojanstvenoj ceremoniji ogleda se zapravo život u Laosu, socijalističkoj republici jugoistočne Azije koja graniči s Tajlandom, Vijetnamom, Kinom, Mjanmarom i Kambodžom. U zemlji koja je desetljećima bila izvan svjetskih tokova, jutro i dalje počinje isto - skromno i tiho. Theravada-budizam u Laosu temelj je svakodnevnog života, osobito izvan velikih gradova. Za većinu muškaraca u Laosu privremeni ulazak u redovništvo gotovo je pravilo. Dječaci već u ranoj dobi postaju novaci, ponekad na nekoliko mjeseci, ponekad na više godina.

- Taj čin nije nužno znak doživotnog poziva, nego društveno prihvaćen oblik sazrijevanja. Obitelj u tome vidi čast, ali i vrlo praktičnu odluku jer samostan nudi hranu, obrazovanje i sigurnost, kažu nam lokalni vodiči koji su i sami u jednom djelu života živjeli u budističkim samostanima, kako bi stekli obrazovanje. Zato i naglašavaju kako su hramovi mnogo više od mjesta molitve, oni su škole, skloništa, društveni centri i moralne institucije. U njima se uči čitati i pisati, ali i kako živjeti skromno, dijeliti i čekati. Za siromašne obitelji, hram je često jedina institucija kojoj se mogu obratiti bez straha.

Laos je etnički izrazito raznolika zemlja, s više od 40 priznatih etničkih skupina koje se obično dijele u tri šire skupine prema nadmorskoj visini i području naseljavanja: nizinske Lao Loum, brdske Lao Theung i planinske Lao Soung. Ta raznolikost vidljiva je u jeziku, običajima, načinu gradnje kuća, prehrani i odnosu prema zemlji. Unatoč toj raznolikosti, većinu stanovništva povezuje sličan način života, snažno vezan uz prirodu i lokalnu zajednicu.

Priroda u Laos jedna je od najočuvanijih u jugoistočnoj Aziji, ponajprije zbog dugogodišnje izolacije zemlje i slabije industrijalizacije. Više

od dvije trećine teritorija prekriveno je šumama, planinama i riječnim dolinama, a velik dio krajolika još uvijek je slabo naseljen i teško dostupan. Središnju prirodnu os Laosa čini Mekong, rijeka koja presijeca zemlju od sjevera prema jugu. Mekong nije samo geografska značajka, nego ključni ekosustav: osigurava vodu, ribu, plodno tlo za rižina polja i prirodne prometne pravce.

Više od polovice stanovništva i dalje živi na selu, a poljoprivreda je osnovni izvor egzistencije. Riječ je uglavnom o malim obiteljskim gospodarstvima koja proizvode za vlastite potrebe, uz ograničene viškove za lokalne tržnice. Riža je temelj prehrane i gospodarstva.

Laos je od 1975. godine jednopartijska socijalistička država, na vlasti je Laoška narodna revolucionarna stranka, koja kontrolira sve ključne političke i društvene institucije. Višestranački sustav ne postoji, a politička opozicija formalno nije dopuštena. Državni sustav organiziran je po modelu socijalističkih republika: predsjednik države, premijer i Narodna skupština biraju se unutar stranačkog okvira. Mediji su pod snažnim državnim nadzorom, a sloboda izražavanja i okupljanja ograničena je zakonom i praksom.

GRAD BAŠTINE

Luang Prabang je povijesni grad na sjeveru Laosa, smješten na polutočku između rijeka Mekong i Nam Khan. Bio je prijestolnica Kraljevine Lan Xang od 14. stoljeća, a danas je jedno od najvažnijih kulturnih središta zemlje. Njegova povijesna jezgra uvrštena je na UNESCO-ov popis svjetske baštine zbog očuvanog spoja tradicionalne laoske arhitekture i kolonijalnih građevina iz francuskog razdoblja.

Budizam ima središnju ulogu u svakodnevnom životu grada jer u Luang Prabangu djeluje više od trideset hramova. Od početka 2000-ih Luang Prabang bilježi snažan rast turizma. Grad godišnje posjeti nekoliko stotina tisuća turista, što znatno premašuje broj lokalnih stanovnika. Turizam je tako postao glavni izvor prihoda, ali je istodobno promijenio način života - tradicionalne kuće pretvorene su u hotele i restorane, a javni prostor sve se češće prilagođava posjetiteljima.

Napetost između očuvanja baštine, duhovne prakse i ekonomskih potreba danas je jedno od ključnih pitanja Luang Prabanga. Lokalna zajednica i vlasti pokušavaju regulirati turističke aktivnosti kako bi se očuvao karakter grada, no pritisci tržišta ostaju snažni. Luang Prabang tako

Lokalne tržnice u Laosu nisu turističke atrakcije, nego osnovna infrastruktura. Jutarnji marketi počinju prije zore i služe stanovnicima koji kupuju namirnice za isti dan. Na štandovima se nalazi svježe bilje, gljive, bambusovi izdanci, riba iz Mekonga, meso bez hlađenja i domaći začini. Noćni marketi nude jednostavna jela: roštilje od mesa i ribe, kobasice sai oua, proljetne rollice, voće i slastice od riže i kokosa. Iako su prilagođeni posjetiteljima, i dalje su cjenovno dostupni i dio lokalne rutine. Hrana se jede stojeći ili na malim plastičnim stolicama.

ŽESTOKI LAOLAO

LaoLao je tradicionalna laoska rižina rakija, jedan od najraširenijih i najprepoznatljivijih alkoholnih napitaka u zemlji. Proizvodi se destilacijom fermentirane ljepljive riže, najčešće u seoskim domaćinstvima, prema receptima koji se prenose generacijama. Važan je dio društvenog i obrednog života, pije se na svadbama, sprovodima, novim godinama i obiteljskim okupljanjima, često iz zajedničke čaše. U nekim krajevima dodaju mu se bilje, korijenje ili čak zmije i škorpioni, čemu se pripisuju ljekovita ili »jačajuća« svojstva.

ŠPILJE PAK OU

Špilje Pak Ou su sveti budistički kompleks smješten u vapnenačkim liticama na ušću rijeke Ou u rijeku Mekong, oko 25 kilometara sjeverno od grada Luang Prabang u Laosu. Poznate su po tisućama malih kipova Buddha koji stoljećima privlače hodočasnike i turiste. Svetište su više od 400 godina, a vjeruje se da su ih koristili lokalni stanovnici i kraljevske obitelji za pohranu oštećenih ili starih kipova Bude. Ritual donošenja kipova održava se tijekom laoske Nove godine (Pi Mai), kada se kipovi peru svetom vodom kao čin obnove duhovne čistoće. Kompleks se sastoji od dvije glavne špilje: donje Tham Ting, otvorene i osvijetljene prirodnim svjetlom, te gornje Tham Theung, smještene

Tisuće kipova Bude u špiljama Pak Ou, ostavljenih stoljećima kao zavjetni darovi iznad rijeke Mekong

ne visoko na litici i dublje u tami. Obje su ispunjene drvenim, brončanim i keramičkim kipovima koji prikazuju različite mudre položaje (mudre) i stilove kroz stoljeća laoske umjetnosti.

NAJBOMBARDIRANIJA NA SVIJETU

Laos je jedna od najbombardiranijih zemalja na svijetu, iako formalno nikada nije bio glavno bojište rata. Tijekom Vijetnamskog rata, između 1964. i 1973. godine, na njegov teritorij bačeno je više bombi nego na Njemačku i Japan zajedno u Drugom svjetskom ratu. Taj podatak u Laosu rijetko čuješ izgovoren naglas. O ratu se ovdje ne raspravlja.

U ruralnim područjima neeksplozirana ubojna sredstva i danas leže ispod rižinih polja, uz seoske putove, pored kuća. Djeca odrastaju uz upozorenja da ne diraju metalne predmete u zemlji, poljoprivrednici obrađuju tlo znajući da svaki udar motike može biti koban. Procjenjuje se da milijuni bombi nikada nisu eksplodirali, a nesreće se događaju i desetljećima nakon završetka sukoba.

funkcionira kao primjer grada koji istodobno čuva povijesni identitet, živi aktivnu vjersku praksu i prilagođava se masovnom turizmu.

Iako u Luang Prabangu ne postoji formalni policijski sat zapisan u zakonu, ali u praksi vrijedi strogo kontrolirano noćno ograničenje, koje se dosljedno provodi. Službeno zatvaranje barova, restorana i noćnih lokala je oko 23 sata. Nakon tog vremena glazba se gasi, lokali se zatvaraju, a boravak na ulicama se

smanjuje. Policija i gradske službe aktivno nadziru poštivanje pravila, osobito u staroj gradskoj jezgri jer, za razliku od nekih drugih turističkih gradova u regiji, Luang Prabang namjerno ne razvija noćni život. Razlog nije samo sigurnost, nego i očuvanje duhovnog i povijesnog karaktera grada, poštovanje budističke tradicije i kontrola masovnog turizma. To je dio šire politike prema kojoj Luang Prabang treba ostati grad baštine i sporog ritma, a ne noćna destinacija.

CRTICE IZ POMORSKE PROŠLOSTI

Brodovi s imenima krčkih mjesta: bogata i često dramatična pomorska povijest

SNAŽNA VEZA KRKA I HRVATSKOG POMORSTVA

Danilo PRESTINT

Dio tih brodova odavno je otišao u povijest i danas se spominje tek u arhivima i zapisima, dok manji dio još uvijek plovi svjetskim morima, često pod drugim imenima i zastavama. Njihove sudbine svjedoče o razvoju brodogradnje, promjenama vlasništva, ratnim okolnostima, ali i o snažnoj povezanosti Krka s pomorskom tradicijom

U povijesti brodarstva brojni su brodovi nosili imena mjesta s otoka Krka. Dio tih brodova odavno je otišao u povijest i danas se spominje tek u arhivima i zapisima, dok manji dio još uvijek plovi svjetskim morima, često pod drugim imenima i zastavama. Njihove sudbine svjedoče o razvoju brodogradnje, promjenama vlasništva, ratnim okolnostima, ali i o snažnoj povezanosti Krka s pomorskom tradicijom.

»MALINSKA« I »OMIŠALJ«

Posebno mjesto u toj povijesti zauzimaju blizanci »Malinska« i »Omišalj«, brodovi posebne dizajnirani za plovidbu Velikim jezerima. Riječ je o bulkerima, odnosno lakerima, koji su porinuti na iznimno neuobičajen način, rijedak čak i u svjetskim razmjerima. Brodovi su građeni u nastavcima - u Puli su sastavljeni u moru, dok je dio gradnje obavljen na navozu brodogradilišta »3. maj«. Najprije je krmni dio spušten 35 metara niz navoz, dok se pramčani dio nalazio na njegovu vrhu, a između njih je ubačena sekcijska duga 35 metara. Unatoč složenosti zahvata, brod je predan mjesec dana prije ugovorenog roka.

Ipak, »Omišalj« je već na pokusnoj vožnji 24. siječnja doživio ozbiljan incident, nasukavši se na plicinama Galiole, pri čemu je nastala šteta procijenjena na nekoliko milijuna dolara.

»Malinska« je preuzeta 1987. godine, a kumstvo na porinuću preuzela je Marica Bartolić. Zabilježeno je da se u svibnju 1991. godine, ploveći jezerom Ontario, brod nasukao na greben kod otoka Main Duck u kanadskim teritorijalnim vodama. Croatia Line prodaje »Malinsku« 1997. godine norveškoj kompaniji Viken Shipping AS, nakon čega brod dobiva ime »Daviken«. Od 2008. godine plovi u floti kompanije Algoma Shipping Inc. pod imenom »Algoma Discovery«.

U razdoblju s početka devedesetih godina na »Malinskoj« su se izmjenjivali brojni zapovjednici i časnici stroja. U lipnju 1991. godine, zapovjednik broda bio je Krešimir Špralja, a upravitelj stroja Ivo Predovan. U srpnju iste godine zapovjedništvo preuzima Marko Radošević. U listopadu 1992. brodom je zapovijedao Božidar Šaban, dok je dužnost upravitelja stroja obnašao Jerko Boban. Posljednji zabilježeni podaci iz tog razdoblja govore da je u prosincu 1993. zapovjednik bio Emil Njegovan, a upravitelj stroja Edi Čopić.

»Omišalj« je izgrađen 1987. godine u brodogradilištu »3. maj«, a kuma broda bila je Milica Bernardi. I on je 1997. godine prodan istoj norveškoj kompaniji kao i »Malinska« te mijenja ime u »Goviken«. Od 2008. godine plovi kao »Algoma Guardian« u floti Algoma Shipping Inc. Prema podacima Lloyd'sa, 19. listopada 2010.

godine, tijekom plovidbe na relaciji Hamilton – Port Cartier s teretom žita, brod se nasukao na području sidrišta St. Zotique u Lac St. Francois na rijeci St. Lawrence. U incidentu je zakazao glavni motor, blokiran je plovni put, a brod je izgubio jedno sidro.

Početkom devedesetih godina na »Omišlju« su se izmjenjivali brojni

zapovjednici i upravitelji stroja. U lipnju 1991. zapovjednik je bio Julijan Bonefačić, a upravitelj stroja Branko Muškardin, dok je u srpnju iste godine zapovjedništvo preuzeo Sergije Dešković. U listopadu 1992. brodom je zapovijedao Josip Stiglic, uz upravitelja stroja Ivana Majureca, a već u studenome iste godine

zapovjednik postaje Željko Marega, dok je dužnost upravitelja stroja obnašao Gojko Žaja. Posljednji zabilježeni podaci iz tog razdoblja navode da je u prosincu 1993. zapovjednik bio Zlatko Glavić, a upravitelj stroja Ivo Slav Grabar.

VIŠENAMJENSKI »KRK«

Ime »Krk« nosilo je više brodova različite namjene. Brod za prijevoz rashlađenog tereta »Krk« porinut je 3. studenoga 1944. godine, a dovršen u kolovozu 1945. u brodogradilištu Kockums u Malmöu za švedsku tvrtku Rederi A/B Gylfe iz Helsingborga pod imenom »Ada Gorthon«. Pogonio ga je motor Kockum-MAN snage 4.750 konjskih snaga, skladište broj tri bilo je rashlađeno, a brod je mogao primiti i četiri putnika. Godine 1961. kupuje ga riječka Kvarnerska plovidba i daje mu ime »Krk«, a od 1. siječnja 1963., nakon likvidacije Kvarnerske plovidbe, brod preuzima Jugolinija. Plovio je do lipnja 1972. godine, kada je započelo njegovo rezanje u Solinu.

Višenamjenski brod »Krk« izgrađen je 1977. godine u tadašnjoj Istočnoj Njemačkoj, u brodogradilištu Warnowwerft u Warnemündeu, kao brod tipa Meridian I. Kuma broda bila je Lurda Magašić, a pogonio ga je motor MAN iz tvornice Dieselmotorenwerk u Rostocku snage 8.235 kW. Zbog ratnih okolnosti, od 12. listopada 1991.

OMIŠLJANI NA SVJETSKIM MORIMA

Povjesničar i kroničar kvarnerskog pomorstva dr. Radojica F. Barbačić u svojim zapisima o Omišlju snažno podsjeća koliko je pomorska sudbina tog mjesta bila duboko i često tragično ispisana na svjetskim morima. Omišljani nisu ostajali vezani samo uz Jadran – njihova su imena završavala na nadgrobnim pločama daleko od doma, uz obale Atlantika. Na grobovima pomoraca mogu se pročitati prezimena Žuvić, Dapčić, Kraljić i Turato, ali i imena četvorice mornara s barka »Kraljevica«, koji su se utopili nakon brodoloma u veljači 1886. godine kod Barnegate u američkoj saveznoj državi

New Jersey.

Barbačić podsjeća i na legendarni Cape Horn, simbol opasne plovidbe, gdje se gubi trag kormilaru Antonu Žuviću. Ukrcao se u srpnju 1890. godine u Buenos Airesu na bark »St. Margareth«, no brod nikada nije stigao na svoje odredište u Valparaíso, ostavljajući iza sebe još jednu neispričanu pomorsku sudbinu. Tragični niz nastavlja se i u 20. stoljeću, sudbinom upravitelja stroja Nikole Turata, koji je u kolovozu 1963. godine teško ranjen u eksploziji glavnog motora na brodu »Makedonija«. Unatoč naporima liječnika, preminuo je u bolnici u Port Sudanu.

STOLJEĆE PLOVIDBI, POTONUĆA I ZABORAVA

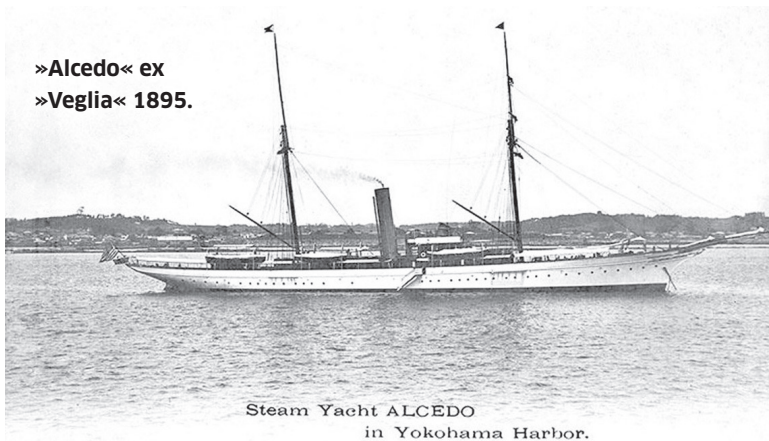
Brod »Liburnia« izgrađen je 1908. godine u brodogradilištu A. Dapretto u Piranu. Tijekom Drugog svjetskog rata, 1944. godine, potopljen je u Rovinju. Već godinu kasnije ponovno se pojavljuje pod imenom »Nogaro«, u vlasništvu tvrtke S. Diminić & C. iz Labina, no sudbina mu je ponovo bila tragična – potopljen je u Raškom zaljevu kao ratni plijen. Od 1947. godine brod plovi pod imenom »Poreč« u floti Jadranske slobodne plovibde, a već 1948. prelazi u Obalnu plovību Rijeke. Godine 1952. mijenja ime u »Vrbnik«, kada je rekonstruiran i produljen. Posljednje godine provodi u floti Obalne plovibde Vela Luka, a 1966. godine u Veloj Luci brod je rashodovan, pri čemu je njegovo drvo iskorišteno za ogrjev.

Brod »Pola« izgrađen je 1890. godine u tršćanskom brodogradilištu STT za tvrtku R. M. Sverljuga & Co. iz Rijeke. Već 1892. prelazi u flotu Ungaro-Croata iz Rijeke. Godine 1922. dobiva novo ime »Krk« te ulazi u sastav Jadranske plovibde d.d. sa Sušaka. Njegova plovibdena karijera završava 1934. godine, kada je brod izrezan.

Brod »Vila« sagrađen je 1934. godine u brodogradilištu J. Lolić u Malinskoj za Antona Škarpu iz Malinske. Već sljedeće godine prelazi u flotu Jadranske plovibde d.d. sa Sušaka. Tijekom ratnih godina mijenja ime

u »Scardona«, a 1947. godine postaje »Skradin« u vlasništvu Brodarskog poduzeća Zadar. Dvije godine kasnije dobiva ime »Vrbnik« i ulazi u flotu Obalne plovibde Vela Luka. U jednom razdoblju bio je u vlasništvu Brodarskog poduzeća Split, a njegova plovibda završava 1960. godine, kada je potonuo kod Kali. Brod »Malinska« izgrađen je 1947. godine u Brodogradilištu Malinska za Ivana N. Dujmovića iz Sušaka. Iste godine nacionaliziran je i dodijeljen Jadranskoj slobodnoj plovibdi. Tijekom sljedećih desetljeća više je puta mijenjao vlasnike i luke upisa – od Obalne plovibde Šibenik 1955. godine, preko Slobodne plovibde Šibenik i Obalne plovibde Ploče 1963., do Prekoške plovibde Bar. Od 1974. godine brod je u vlasništvu poduzeća Industriaimport iz Titograda, OOUR Ribarstvo Bigova. Iste godine raspoređen je u uvali Traste, gdje je napušten i naposljetku potonuo. Najstariji među njima, brod »Šilo«, izgrađen je 1871. godine u Baški u brodogradilištu Lovrič. U nepoznatoj godini mijenja ime u »Josip i Marija«, a vlasnik mu je tada bio Jakov Lončarić iz Šila. Od 1968. godine brod je u vlasništvu Marijana Jurića iz Klimna. Njegova sudbina završava potonućem u uvali Barotul na Pašmanu, zasad neutvrđene godine, dok je u srpnju 1997. izvađen i odvezen u Trogir.

»Alcedo« ex
»Veglia« 1895.

godine brod je viorio zastavu St. Vincenta i Grenadina, da bi od 6. travnja 1995. ponovno vijao hrvatsku zastavu u floti Croatia Linea. Prodan je 1999. godine te je postao »Rice Express«, a u indijsko rezalište Alang doplovio je u studenom iste godine.

Trajekt »Krk« izgrađen je 2014. godine za Jadroliniju u pulskom brodogradilištu Uljanik, s kapacitetom od 616 putnika i 145 vozila.

PRENAMJENA

Brod »Malinska«, izgrađen 1972. godine u nizozemskom brodogradilištu N.V. Scheepswerft G. Bijlsma & Zoon u Warteni kao »Tower Julie«, u rujnu 1987. sudario se kod Bretna s norveškim brodom »Bakar«. Od 2006. godine plovi je pod hrvatskom zastavom, najprije u floti Brodski prijevoz d.o.o., zatim Adria Ship d.o.o. i Solinske plovibde d.o.o. Prodan je 2013. godine kompaniji J. & D. Exporting LLC iz Miami Beacha, a posljednji dostupni podaci govore da je vijorio zastavu Tanzanije.

Motorni brod za opći teret drvene gradnje »Glavotok« izgrađen je 1954. godine u Brodogradilištu Punat za Obalnu plovību Rijeke.

Već četiri godine kasnije, 1958., ulazi u flotu Lošinjske plovibde, koja ga 1961. godine prodaje Općoj poljoprivrednoj zadruzi iz Punta. Tijekom sljedećeg desetljeća brod mijenja namjenu te od 1971. služi kao brod za prijevoz ribe u floti Kombinata za ulov i preradu ribe Adria iz Zadra. Posljednji službeni podatak o »Glavotoku« zabilježen je 13. listopada 1981. godine, kada je izbrisan iz Upisnika brodova Lučke kapetanije Zadar, bez navođenja razloga te mu je sudbina ostala nepoznata.

Motorni trajekt »Klimno« izgrađen je 1954. godine u Puli kao desantni brod Jugoslavenske ratne mornarice, pod oznakom PDS 104. U civilnu plovību ulazi 1963. godine, kada ga kupuje Jadrolinija. Tijekom eksploatacije brod je više puta moderniziran, pa su mu 1976. godine ugrađeni novi motori Torpedo ukupne snage 336 kW. Tri godine kasnije rekonstruiran je u brodogradilištu u Puntu, gdje je dobio dvije rampe, novo nadgrađe i produljeni trup, čime je prilagođen trajektnom prijevozu.

Sudbina »Klimna« dramatično se mijenja 1991. godine, kada je napušten u Novigradu i ubrzo potom potonuo.

Nekoliko godina kasnije, 1997., brod je prodan za rezanje u Pulu tvrtki Jadranmetal d.d. Podignut je pomoću dizalice »Veli Jože«, ukrcan na teglenu Brodospasa »Transporter VI« te oteglen tegljačem »Saturn« u Šibenik, gdje je i konačno izrezan, čime je završeno njegovo gotovo četrdesetogodišnje služenje na moru.

Trajekt »Voz«, izgrađen 1964. u Krajevici, plovi je do 1994. Mogao je primiti 22 vozila i 150 putnika, a pogonila su ga dva dizelska motora Deutz ukupne snage 280 kW brzinom od sedam čvorova. Plovio je do 1994. godine kada je prodan tvrtki Coden iz Pule. Rezanje je započelo 16. lipnja u Puntu.

»BARBA TOMA«

Riječka Jugolinija preuzela je brod »Baška« 1960. godine u Brodogradilištu Split, a tijekom plovibde ostao je zapamćen po nizu značajnih događaja. Najteži među njima zbilo se 21. listopada 1964. godine, kada je brod na liniji Rijeke – Split udario o stijenu kod otoka Purar u kornatskom arhipelagu. U nesreći je nastala šteta procijenjena na 92,7 milijuna tadašnjih dinara, a zapovjednik broda bio je kapetan Viktor Pezelj iz Kostrene. Popravlak je obavljen u brodogradilištu u Trogiru i trajao je 40 dana.

»Baška« se ističe i kao jedan od

TEHNOLOŠKI ISKORAK

Uvođenjem prekretnog broskog vijka smještenog u sapnici, brodovi »Omišalj« i »Malinska« označili su važan tehnološki iskorak u floti Jugolinije, unaprijedivši manevarsku sposobnost, sigurnost plovibde i učinkovitost pogona.

»Omišalj«

Prvi zapovjednik
»Omišlja«, kapetan
Zlatko Skladany i
direktor Josip Štefan

»Malinska«

»Malinska« dok je još
nosila ime »Tower Julie«

rijetkih brodova Jugolinije koji je uplovio u udaljene južnoameričke luke Punta Arenas i Ushuaia. U prosincu 1988. godine brod je u Splitu predan novom vlasniku, kompaniji Seaborne Shipping Corp., kada mu je ime skraćeno u »Bask«. Svoju plovibdenu karijeru završio je dolaskom u indijsko rezalište Alang, gdje je doplovio 14. lipnja 1989. godine.

Putnički motorni brod male obalne plovibde »Punat« izgrađen je 1963. godine u pulskom brodogradilištu Crvena zvijezda za potrebe Jadrolinije. Brod je mogao prevesti do 450 putnika, a pogonila su ga dva dizelska motora B&W ukupne snage 882 kW, čime je postizao brzinu od 14 čvorova. Tijekom svoje karijere više je puta mijenjao vlasnike. Godine 1991. prodan je poduzeću Bonex iz Privlake, a tri godine kasnije prelazi u vlasništvo International Business Corporation iz Đakova. Nakon što je sedam godina bio raspoređen u Šibeniku, u siječnju 2004. kupuje ga riječko poduzeće Arca Romana. Već u kolovozu iste godine novi vlasnik postaje tvrtka Mareta iz Rijeke, koja brod tegli u Cres gdje je preinačen u ploveći restoran i diskoklub. U svibnju 2005. dotegljen je u Rijeku i upisan kao RI 23 »Arca Fiumana«, a od 2017. godine plovi kao putnički brod »Arca«, kapacitet 38 putnika.

Drveni brod »Barba Toma« naručio je 1941. godine Jerko Bogović iz Malinske u brodogradilištu Bartola Lovrića u Krku. Nakon završetka Drugog svjetskog rata, 1947. godine brod je konfisciran i nacionaliziran te predan na upravljanje Središnjici za plovību iz Rijeke. Već 1948. prelazi u vlasništvo Brodarskog poduzeća Rijeke, a 1951. u flotu Obalne plovibde Rijeke, kada dobiva ime »Njivice«. Sedam godina kasnije ulazi u flotu Lošinjske plovibde, a 1967. godine prelazi u vlasništvo Brodogradilišta Cres. Od 1969. brod je u vlasništvu Opće poljoprivredne zadruge Sloga iz Kukljice. Aktivnu plovību završava 1974. godine, kada je preinačen u ploveći restoran PU-1 Barba Toma. Brod je potonuo 18. studenoga 1991. godine u Puli zbog dotrajalosti, a pokušaj vađenja podrtine 15. srpnja 1992. godine nije uspio jer se brod raspao.

TRAGIČNA SUDBINA

Tragičnu sudbinu imala je jahta »Veglia«, izgrađena 1895. godine u škotskom brodogradilištu D. & W. Henderson & Co. Ltd. u Glasgowu za baruna Nathaniela de Rothschilda iz Trsta, a njezino ime nedvojbeno se odnosi na talijanski naziv otoka Krka. Nakon promjene vlasništva, jahtu je 1. lipnja 1917. preuzela američka mornarica od Georgea W. C. Drexela iz Philadelphia te je uvedena u službu pod imenom »Alcedo« (SP 166). Tijekom kratke, ali intenzivne vojne karijere obavljala je protupodmorničke ophodnje i služila kao prateći

brod konvoja uz francusku obalu. S deplasmanom od 981 tone, brzinom od 12 čvorova i dimenzijama 84 x 9,4 metra, »Veglia« nije bila mala jahta. Pogonio ju je parni stroj trostruke ekspanzije, posadu su činila 94 člana, a bila je naoružana s četiri trocijevna topa i dva mitraljeza. Sudbina joj je bila zapečaćena 4. studenoga 1917. godine, kada je nakon isplavlivanja iz Quiberon Baya prema Brestu, već sljedećeg jutra pogodena torpedom njemačke podmornice UC 71 te potonula za svega osam minuta.

Ime »Veglia« nosio je i putničko-teretni parobrod izgrađen 1909. godine u brodogradilištu Cantiere Navale Triestino u Monfalconeu kao novogradnja broj 1. Izvorno je nosio ime »Trieste D«, pri čemu je slovo D označavalo Dalmatija kako bi se razlikovao od istoimenog broda Austrijskog Lloydja. Brod je izgrađen za Società Anonima Austriaca di Navigazione a Vapore Dalmatia iz Trsta i bio namijenjen redovitoj liniji Split – Trst. Godine 1920. službeno postaje »Trieste«, a tri godine kasnije ulazi u flotu Jadranske plovibde d.d. sa Sušaka te mijenja ime u »Kosovo«, održavajući liniju Split – Hvar – Korčula – Dubrovnik – Herceg Novi – Kotor – Budva. U svibnju 1941. dobiva ime »Veglia«, no pod tim imenom plovi vrlo kratko: 2. listopada 1942. godine, nešto prije podneva, u plovibdi iz Tivta prema Splitu napala ga je britanska podmornica HMS »Safari« kod Pelješca. Nakon pogotka torpedom brod je pokušao izbjeći potonuće nasukavanjem, ali je ubrzo dokrađen novim torpednim napadom i granatiranjem, oko devet milja jugoistočno od Korčule.

Drveni motorni brod za opći teret »Vošćica« izgrađen je 1944. godine u Klimnu, a sagradio ga je Marijan Jurić za Antona Smitha i Marka Stefanovića. Tijekom Drugog svjetskog rata brod je namjerno potopljen kako ne bi pao u njemačke ruke, no izvučen je i popravljen. Godine 1945. konfiscirala ga je jugoslavenska vlada, a 1947. dodijeljen je Jadranskoj slobodnoj plovibdi. U razdoblju od 1948. do 1951. bio je u floti Obalne plovibde Rijeke, nakon čega prelazi u flotu Brodarskog poduzeća Zadar. Od 1960. godine vlasnik mu je Građevno poduzeće Jadran iz Zadra, a kasnije Brodarsko uslužno poduzeće Jadran iz Kukljice. Od 1990. godine »Vošćica« plovi kao turistički brod. Trećeg lipnja 2025. godine izbio je požar na brodu dok je bio privezan u luci Bajnice, no unatoč velikoj materijalnoj šteti brod je popravljen i spašen od konačnog gubitka.

Sva ta imena - Krk, Malinska, Omišalj, Baška ili Punat - svjedoče o snažnoj povezanosti otoka Krka i hrvatskog pomorstva. Brodovi su nestajali, mijenjali se i odlazili, ali su njihova imena ostala trajno upisana u povijest plovibde.

Vesna Zadro i njen Frajerica Handcrafted Jewelry

EMOCIJA OBLIKOVANA U METALU

Iz čiste znatiželje, znanje u struci i strast prema stvaranju udružila sam u mali testni projekt, a poanta ručne izrade nakita je jedina dolazila u obzir jer ne znam na koji drugi način bih mogla prenijeti emociju na predmet ili komad nakita, osim da ga izradim sama. Samim time, i osoba koja ga nosi ili poklanja tu misao, namjeru, emociju predaje dalje

Sanda MILINKOVIĆ FRANK

Vesna Zadro iz Zagreba po struci je stručna specijalistica ekonomije i upravna pravdnica, a od 2020. je unaprijedila svoje vještina pri POU-u kao oblikovateljica suvremenog nakita od metala. I srećom da je, jer se iza njezinih vještina krije nakit od mjedi i srebra koji savršeno pristaje svakoj ženi i svakoj prigodi. Vesna će za sebe reći da je strastvena i uporna osoba koja vjeruje u svoje snove jer maštu smatra nevidljivim putem do skrivenih talenata. Majka je dvoje djece s kojom provodi većinu slobodnog vremena, a za hobi je odabrala slikanje akrilnim bojama od kojeg još nije odustala, iako kroz smijeh kaže da nije neki majstor na tom području. Zato je majstorica za nakit pa smo kroz razgovor s njom doznali kako je započela s brendom Frajerica Handcrafted Jewelry te što je motivira i pokreće, ali i - tko su zapravo »frajerice«?

Kako je započela Frajerica i odluka da se posvetite ručnoj izradi nakita?

- Mogla bih reći da je početna motivacija 2015. za pokretanje Frajerice bila potraga za novim izazovima i znatiželja, odnosno pokušaj shvaćanja kakav je to osjećaj imati svoj mali biznis i raditi nešto kreativno jer sam kreativnost

do tada doživljavala kao hobi. Iz čiste znatiželje, znanje u struci i strast prema stvaranju udružila sam u mali testni projekt, a poanta ručne izrade nakita je jedina dolazila u obzir jer ne znam na koji drugi način bih mogla prenijeti emociju na predmet ili komad nakita, osim da ga izradim sama. Samim time, i osoba koja ga nosi ili poklanja tu misao, namjeru, emociju predaje dalje.

JEDAN POTEZ

Vaša najnovija kolekcija nazvana je The Move, što vam predstavlja taj »potez« u kontekstu dizajna i stvaralaštva?

- Cijela kolekcija krenula je simbolično s jednim potezom, trenutkom koji me doveo do pokreta i kretanja. Pokret za mene simbolizira mali, ali presudan trenutak u stvaranju: prvi dodir turpije, rez lukom, kada ideja poprima svoj oblik. Nakon toga sve počinje samo teći, gotovo spontano, kao da te materijal sam vodi. Vjerujem da se svi ponekad trebamo opustiti i jednostavno krenuti, povući potez, dopustiti da nas vodi do sljedećeg. Čovjek živi u punini dok se kreće, istražuje i ima hrabrosti povlačiti nove poteze. Baš kao i sam nakit iz kolekcije, tek kada se nosi i živi u pokretu s osobom čiji jest, dolazi do svog potpunog izražaja.

Inspiraciju za kolekciju pronašli

“Važno mi je da većina komada bude nosiva svakodnevno, a ne samo u posebnim prigodama. Namjera je da se prirodno uklape u nečiji dan i nose bez razmišljanja, ali istovremeno s dovoljno karaktera da istaknu osobnost Frajerice

ste u stilu pisanja zuihitsu, kako je taj koncept utjecao na vaš kreativni proces?

- Priznajem, vrlo zanimljivo iskustvo. Priuštila sam si za slavljeničku kolekciju jedan pokus da vidim što se sve tu skupilo u zadnjih deset godina te mogli doći do kolekcije bez plana, cilja i skice. Samo sam sjela za stol i krenula raditi s onim što je bilo tu. Pristup mi je dao širu slobodu u dizajnu, dopustila sam si da se komad razvija potpuno organski u neočekivanom smjeru istraživanja vlastitih granica. Zuihitsu me podsjetio da je ponekad dovoljan samo iskren trenutak sadašnjosti, bez kontrole i očekivanja, da bi nastalo nešto novo i posebno.

OD NULE

Ručna izrada i rad »from scratch« ključni su u radu Frajerice, zašto vam je taj pristup važan i što time želite poručiti kupcima?

- Odlučila sam se ići putem ručne izrade nakita »from scratch«, na što se manji broj dizajnera odlučuje jer jednostavno nije nužno ni potrebno. No ipak, postoji niša ljudi koji cijene i vole kada netko za njih izradi nešto i spremni su to podržati. Poseban je osjećaj kada znamo da je netko samo

za nas izradio komad ako želimo priuštiti sebi ili nama dragoj osobi kao poklon nešto posebno. Nije mi bila namjera tako se pozicionirati, jednostavno sam počela raditi kako znam i osjećam da je najbolje za mene te se ovaj način pokazao kao nešto što su cure dobro prihvatile.

Često koristite materijale poput srebra i mjedi, na što pazite pri njihovom odabiru i kakvu poruku želite prenijeti kroz njih?

- U svijet obrade kovina sam krenula s mjedi i srebrom te su me na prvu dobili. Pri izradi poklanjam pažnju odabranom materijalu jer je poseban po sastavu i boji. Ne osjećam potrebu intervenirati u njihovu prirodu, npr. poput pozlate, lijepi su takvi kakvi jesu, a i kada se ukazuje potreba za njihovim čišćenjem puno im je lakše vratiti njihov prvotni sjaj. Svaki od njih ima svoju čar te razlog zašto klijentice baš njih biraju. Ta kovina i jest glavna tema, samo je preoblikovana u uporabni predmet dok joj osoba koja nosi nakit ne pokloni osobnost.

Komadi iz kolekcije mogu se međusobno kombinirati, ali i funkcionirati samostalno, koliko vam je važno da nakit bude nosiv svakodnevno, a ne samo za posebne prigode?

- Važno mi je da većina komada bude nosiva svakodnevno, a ne samo u posebnim prigodama. Namjera je da se prirodno uklape u nečiji dan i nose bez razmišljanja, ali istovremeno s dovoljno karaktera da istaknu osobnost Frajerice. Osmišljeni su tako da funkcioniraju i samostalno,

kao mali statement, ali i u kombinacijama, gdje se njihova tekstura i forma mogu nadopunjavati. Ideja je da nakit živi s osobom i ne čuva se za kasnije, nego postaje dio njenog ritma, pokreta i svakodnevice.

IZVORNI CRAFT

Kako balansirate između komercijalnih zahtjeva brenda i želje da zadržite potpuno autentičnu, ručnu izradu?

- Uvijek će biti mjesta za izvorni craft, ali se svakako trebamo prilagoditi trendovima poslovanja ili marketinga jer ipak od tog posla živimo. Odrediti ono što nas čini autentičnima i zbog čega je naš brend poseban, ali ipak ići ukorak s trendovima u onoj mjeri koliko nam je to ugodno, neophodno i toliko da ne postanemo trend.

Kako vidite budućnost Frajerice, postoje li planovi za nove koncepte, materijale ili smjerove u dizajnu?

- Voljela bih ostati na ovom putu stvaranja i nadograditi vještine drugim tehnikama obrade metala jer ih ima bezbroj. Svakako bih razvijala i posao u smjeru proširenja tima, kako bih se mogla više posvetiti dizajnu i vođenju poslovanja jer sama proizvodnja uzima dosta vremena. Zanimljivo bi bilo vidjeti i kako bi strano tržište reagiralo na ono što radim. Neostvarena želja mi je pohađanje škole za oblikovanje kovina u Italiji na nekoliko mjeseci, što se sada trenutno čini nemogućim, ali nikada ne znaš... kako sam rekla - povuci potez pa ćeš vidjeti gdje ćete odvesti...

MOJE KLIJENTICE VODI - OSJEĆAJ

Jeste li tijekom godina primijetili promjene u profilu osoba koje nose Frajericu? Kako danas izgleda vaš tipičan kupac?

- Kroz godine se profil osoba mijenjao kako sam i ja mijenjala stil, dizajn i tehnike izrade nakita, ali usudila bih se reći da je jedna stvar ostala ista, a to da su kupci većinom bile i ostale osobe koje cijene ručni rad i komade s pričom. Danas moja »tipična klijentica« nije određena godinama ili stilom, nego osjećajem. Povezanost s komadom koji nose ili daruju im je važna, često ih zanima sam proces izrade i vole znati koja je priča iza njega. To su žene koje vole, grle, dijele se, daruju, daju komplimente, pate na detalje i male znakove pažnje, slave život u svakidašnjoj borbi da odigraju dan najbolje što mogu s kartama koje imaju i posebne su u svakom pogledu, a opet vole jednostavnost. Ukratko, to su Frajerice.

informat^{or}

Pripremila Ana Braškić
✉ Kontakt redakcije: informator@novilist.hr

Imate prijedlog događanja
koje biste željeli objaviti?
telefon 051/650 011
fax 051/672 114 ili 051/672 118
twitter.com/novilist
facebook.com/novilisthr
Ekskluzivne vijesti potražite na www.novilist.hr

RIJEKA**Nove STEM(AJMO!) radionice**

CTK Rijeka i partneri projekta STEM(AJMO!) i u 2026. godini nastavljaju s provedbom niza interaktivnih STEM radionica i događanja namijenjenih djeci i mladima. Tijekom siječnja 2026. godine fokus je na manifestaciji Rijeka tehnologije, koju organizira i koordinira Centar za popularizaciju i promociju znanosti Sveučilišta u Rijeci. Prve radionice na rasporedu su već sutra, a riječ je o radionicama Diorama i Mali škver, koja sudionike uvodi u osnove brodogradnje u malom, od sastavljanja do oslikavanja modela broda, uz razvoj preciznosti, strpljenja i tehničkih vještina.

Ostale radionice na rasporedu su od 7. siječnja, a prijave do popunjenja mjesta vrše se putem web stranice ctk-rijeka.hr. Nakon popunjavanja mjesta radi se lista čekanja.

RIJEKA**Program na klizalištu**

U Exportu na klizalištu Export Ice Box u 10 sati počinje mala škola olimpijske. Djeca će, uz pratnju kineziologa, prolaziti kroz razne poligone, zabavne radionice, učiti o fair play ponašanju i sportskom duhu Olimpijskih igara. U 16 sati počinje program Angel & Stitch maskota na ledu. Maskote će voditi animaciju i interakciju s posjetiteljima. Program traje do 19 sati. Klizalište je za posjetitelje otvoreno od 10 do 22 sata.

Ljekarne

Tijekom vikenda danju je dežurna ljekarna »KAZALIŠTU«, Uljarska 3 (211-479). Noćno dežurstvo obavlja ljekarna »CENTAR«, Riva 18 (213-101). Noćno dežurstvo traje od 20 do 7 sati ujutro sljedećeg dana.

Danas**RIJEKA****Besplatno vođenje Palačom šećera**

Muzej grada Rijeke daruje posjetiteljima besplatna stručna vodstva Palačom šećera. Novo vodstvo na rasporedu je danas u 12 sati. Posjetitelji kreću u razgledavanje stalnog postava posvećenog povijesti grada Rijeke i izložbom »Nepoznati Klimt – ljubav, smrt, ekstaza« nakon što kupe ulaznicu. Radno vrijeme Palače šećera je od 10 do 18 sati.

»Koreografije nasilja« u MMSU-u

D. MICULINIC

S izložbe »Koreografije nasilja«

Do 20. veljače u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti može se razgledati izložba »Koreografije nasilja«. Riječ je o prvoj velikoj samostalnoj izložbi Jelene Jureše u Hrvatskoj, koja okuplja pregled njezine recentne produkcije iz područja filma, videa i videoinstalacije. Izložba okuplja četiri rada postavljena u velike središnje izložbene dvorane MMSU-a kao imerzivne audiovizualne instalacije: radi se o novom eksperimentalnom filmu i videoinstalaciji »Ne shvaćajte to osobno« (2025.), eksperimentalnom filmu »Ubundu« (2019.), te monumentalnom i kompleksnom radu »Afazija« (2019.), dugometražnom filmskom eseju koji

se strukturira u tri poglavlja, a dodatno se razvija i kao višekanalna instalacija dokumentacije istoimene multimedijalne izvedbe (»Afazija, partitura za monitore«, 2025.). Većina radova se po prvi put prikazuje u Hrvatskoj. Muzej radi nedjeljom od 12 do 17 sati.

Radno vrijeme Riječkog tunela

Riječki tunel radi svaki dan od 10 do 20 sati. Ulaz tunela nalazi se pored katedrale sv. Vida i proteže se ispod riječkoga Staroga grada. Tunel je opremljen rasvjetnim tijelima. Tlo mu je posuto pijeskom zbog lakšeg hodanja i prohodan je cijelom dužinom, a unutarnja temperatura je 15 stupnjeva.

Edukativne rođendanske radionice

U Prirodoslovnom muzeju Rijeka i dalje su dostupne proslave rođendana u obliku edukativnih radionica. Teme rođendanskih radionica za djecu starosti od 5 do 11 godina: Vladari mora, Jurski park, Superheroji prirode, Šašavi znanstvenici, Divlji Kvarner, Tajanstveni svijet kukaca i Mrak rođendan.. Tema rođendanskih radionica za djecu starosti od 11 do 14 godina je MisteriUM. Rođendanske radionice održavaju se prema dogovoru radnim danima (ponedjeljak - petak) od 18 do 20 sati, subotom od 14 do 20 sati te nedjeljom od 10 do 20 sati. Iznimno, rođendan MisteriUM može se održati u petak, subotu ili nedjelju od 20 do 23 sata. Trajanje rođendanske radionice ovisi o uzrastu djece. Kreativne aktivnosti i mnoštvo igara različitog tipa zabavit će mališane, ali i poučiti ih nečemu novome iz goleme riznice

prirodoslovnih tajni. Za sve dodatne informacije možete se javiti na Tel/fax: +385 51 553669 ili e-mail edukacija@prirodoslovni.com.

ČAVLE**Alba Miočev izlaže u Kaštelu Grobnik**

Do kraja siječnja u Galeriji suvremene umjetnosti Grobnik u Kaštelu Grobnik može se razgledati izložba: Albe Miočev »Sve je trag«. Alba Miočev, višestruko nagrađivana umjetnica i dobitnica Grand Prixa Erste Frangmenata 20 (2024.), u Grobniku se predstavlja izborom recentnih radova koji su privukli pozornost stručne javnosti, ali i šire publike. Ovom prilikom po prvi će put biti izložen i jedan od njezinih radova monumentalnih dimenzija – šestmetarska tkanina koju Miočev iscrta kao živu kartu unutarnjeg pejzaža. Ulaz je slobodan.

OPATIJA**Radno vrijeme klizališta**

Klizalište na Ljetnoj pozornici nedjeljom radi od 10 do 22 sata. Cijena za 45 minuta klizanja iznosi 5 eura, neovisno da li se klizaljke unajmljuju ili se koriste vlastite. Na led se ulazi svaki puni sat.

»Mandrać 2025« u »Šporeru«

Do 18. siječnja u Umjetničkom paviljonu Juraj Šporer u Opatiji može se razgledati skupna izložba autora pobjednika Međunarodnog slikarskog natječaja »Mandrać 2025«. Na izložbi izlažu Antonija Celin, Igor Delić, Barbara Cetina, Andrea Dujmešić Kopic, Lea Labrović i Ivica Matić, nagrađeni u kategorijama »Mandrać

2025.« i »Ex Tempore«, koji će se, osim s pobjedničkim, predstaviti i s nekoliko drugih autorskih radova odabranih od strane kustosa Milana Bešlića, likovnog kritičara i esejista, ujedno člana ovogodišnjeg međunarodnog žirija Mandraća. Šporer radi od utorka do petka od 16 do 19 sati, a subotom i nedjeljom od 10 do 14 sati i od 16 do 20 sati. Zatvoreno ponedjeljkom i blagdanom.

Izložba o čokoladi u Muzeju turizma

N. BLAGOJEVIC

Izložba »Od zrna do čokolade«

Do 25. siječnja u Hrvatskom muzeju turizma (Villa Angiolina) može se razgledati izložba »Od zrna do čokolade: putovanje kroz vrijeme«, putujuća izložba Muzeja čokolade iz Zagreba. Izložba vodi posjetitelje kroz više od pet tisuća godina povijesti čokolade – od prvog napitka od kaka do poznatih čokoladnih brendova koje danas poznajemo i volimo. Izložba prikazuje više od 150 predmeta – porculanske šalice i posude za pripremu čokolade, stare alate, kalupe, reklame, razglednice i ambalažu. Poseban segment posvećen je dizajnu ambalaže, od elegantnih bombonijera s reprodukcijama umjetničkih djela do šarenih dispenzera koji su istodobno bili i igračke. Muzej radi svakog dana osim ponedjeljka i praznika od 10 do 18 sati.

Kina**RIJEKA CINESTAR**

TOWER CENTER, Janka Polića Kamova 81/A, 060 32 32 33 www.blitz-cinestar.hr

»SPUŽVA BOB FILM: POTRAGA ZA SKOCKANIM«, animirani. Redatelj: Derek Drymon, 2D 11.15, 13.15, 15.15, 17.15, 19.45, EXTREME 2D 11.45, 14.00, 16.00, 18.00; »MARTY VELIČANSTVENI«, drama. Redatelj: Josh Safdie, uloge: Timothée Chalamet, Gwyneth Paltrow, Kevin O'Leary, Odessa A'Zion, 2D 16.05, 19.00, 22.00; »ŠAVKO I ČUDOVIŠNA DRU-

ŽINA«, animirani. Redatelj: Steve Hudson, 2D 11.00, 11.45, 13.00, 14.00, 16.00, 16.55; »ONI KOJE SMO POKOPALI«, horor. Redatelj: Zak Hilditch, uloge: Daisy Ridley, Brenton Thwaites, Mark Coles Smith, 2D 20.15, 22.15; »ANAKONDA«, komedija. Redatelj: Tom Gormican, uloge: Thandiwe Newton, Paul Rudd, Jack Black, 2D 19.00; »KUĆNA POMOĆNICA«, triler. Redatelj: Paul Feig, uloge: Sydney Sweeney, Amanda Seyfried, Michele Morrone, Brandon Sklenar, 2D 21.05; »AVATAR: VATRA I PEPEO«, SF. Redatelj: James Cameron, uloge: Sam Worthington, Zoe Saldana,

»Avatar: Vatra i pepeo«

PRESS

Sigourney Weaver, Stephen Lang, 2D 13.25, 17.05, 20.45, EXTREME HFR 20.00, HFR 11.00, 12.15, 14.45, 16.00, 18.30, 19.15, 22.15; »BOŽIČNA ČAROLIJA SJEVERA«, animirani. Redatelj: Bente Lohne, 2D 15.00; »FIVE NIGHTS AT FREDDY'S 2«, horor. Redatelj: Emma Tammi, uloge: Josh Hutcherson, Piper Rubio, Elizabeth Lail,

Freddy Carter, Theodus Crane, 2D 18.00; »ZOOTROPOLA 2«, animirani. Redatelj: Jared Bush i Byron Howard, 2D 11.00, 13.50; »MAJSTORI ILUZIJE 3: SAD ME VIDIŠ, SAD ME NE VIDIŠ«, triler. Redatelj: Ruben Fleischer, uloge: Jesse Eisenberg, Woody Harrelson, Dave Franco, Isla Fisher, 2D 21.45; »MISIJA BOŽIĆ: JOJO SPAŠAVA STVAR«, animirani. Redatelj: Ricard Cussó, Damjan Mitrevski, 2D 11.45

ART-KINO

Krešimirova 2, Rijeka; blagajna. (051) 323 261, www.art-kino.org Nema projekcije.

FENIKS**ENIGMATSKA IZDANJA**

u prodaji...

od 30.12.

od 8.1.

od 18.12.

Pretplatite se... na tel. 051/650-043 ili 051/650-194... ili na info.pretplata@novilist.hr

Zelena NIT

Pripremila Danijela BAUK

PRIRODA U MIROVANJU Drveće, grmlje i rijetke cvjetnice osiguravaju hranu i zaklon

Ptice stanarice i oprašivači ovise o zimskom bilju

Zimsko bilje je važno jer zadržava plodove i cvjetove u razdoblju kada je hrane najmanje, osigurava zaklon od hladnoće i predatora te pomaže očuvanju lokalne bioraznolikosti

Zima je razdoblje kada je dostupnost prirodne hrane za divlje životinje znatno smanjena. Niske temperature, kraći dani i izostanak vegetacije posebno pogodaju ptice koje ne sele te prve aktivne oprašivače. U takvim okolnostima presudnu ulogu ima zimsko bilje - drveće, grmlje i rijetke cvjetnice koje osiguravaju

Ptice stanarice

Među najpoznatijim pticama stanaricama u Hrvatskoj su vrabac, velika sjenica i kos. Oni su česti stanovnici gradova, parkova i vrtova. U šumama i na rubnim područjima redovito se susreću soja, veliki djetlić i crvendač, dok su svraka i siva vrana uobičajene u otvorenim krajobrazima i naseljima. Ove ptice imaju važnu ulogu u ekosustavu jer reguliraju broj kukaca, šire sjemenje i pridonose biološkoj raznolikosti.

hranu, zaklon i kontinuitet života u najnepovoljnijem dijelu godine. Iako se često doživljava kao razdoblje mirovanja prirode, zima je zapravo vrijeme u kojem male razlike u dostupnosti hrane mogu odlučiti o preživljavanju brojnih vrsta.

Bobice i sjeme

Većina ptica tijekom hladnih mjeseci prelazi s prehrane temeljene na kukcima na biljnu hranu. Kako kukci gotovo nestaju, ptice se oslanjaju na bobice, plodove i sjemenje koje ostaje dostupno u prirodi. Vrste koje zadržavaju plodove na granama do kasne jeseni i zime, poput božikovine, gloga, trnjine, bršljana i tise, predstavljaju jedan od rijetkih stabilnih izvora hrane. Bobice su bogate ugljikohidratima i mastima, što pticama omogućuje održavanje tjelesne temperature i preživljavanje hladnih noći, kada je potrošnja energije najveća.

Prema podacima organizacije BirdLife International, dostupnost prirodnih zimskih izvora hrane izravno utječe na stopu preživljavanja ptica, osobito u urbanim sredinama. U gradovima i prigradskim naseljima ptice su dodatno izložene gubitku staništa, a intenzivno orezivanje živica, uklanjanje grmlja i takozvano

NAJUGROŽENIJI
Ptice stanarice, bumbari, rane pčele, muhe lebdjelice

IZVORI HRANE
Božikovina, glog, trnjina, bršljan, tisa, kukurijek, zimski jasmin

»čišćenje« vrtova u jesen i zimu znatno smanjuju količinu hrane i zaklona. Takve prakse, iako estetski poželjne, dugoročno osiromašu i urbanu bioraznolikost i

povećavaju pritisak na ptice stanarice.

Osim prehrane, zimzeleno bilje pticama pruža i važnu fizičku zaštitu. Gusta vegetacija smanjuje izloženost vjetru, kiši i snijegu te nudi zaklon od predatora. U zimskim noćima, kada temperature padaju ispod ništice, mogućnost sklanjanja u gusti grm ili krošnju često je presudna. Stručnjaci ističu da čak i manje zelene površine, ako se ostave prirodnije uređene, mogu imati značajnu ulogu u očuvanju lokalnih populacija ptica i stvaranju mreže mikrostaništa unutar urbanog prostora.

Zimski cvjetovi

Iako se oprašivači najčešće povezuju s proljećem i ljetom, dio njih aktivan je i tijekom zime, osobito za vrijeme sunčanih i toplijih dana. Bumbari, pojedine vrste pčela te muhe lebdjelice izlaze iz zimskog mirovanja kada temperature privremeno porastu, no tada ovise o rijetkim biljkama koje cvatu izvan glavne sezone. Upravo su ti prvi zimski i kasnojesenski cvjetovi često jedini izvor peluda i nektara u okolišu.

Bršljan, koji cvate u kasnu jesen i ranu zimu, jedan je od najvažnijih izvora peluda u tom razdoblju, a njegova vrijednost za oprašivače često se zanemaruje. Uz njega, kukurijek i zimski jasmin osiguravaju nektar i pelud u vrijeme kada drugih cvjetova gotovo nema. Prema istraživanjima koja navodi WWF, dostupnost ranog peluda presudna je za jačanje zajednica oprašivača prije proljeća. Ako ti izvori izostanu, kolonije ulaze u novu sezonu oslabljene, što se kasnije odražava na njihovu sposobnost oporavka i stabilnost cijelog ekosustava.

Klimatske promjene

U europskom kontekstu važnost zimskog bilja dodatno raste zbog klimatskih promjena. Toplije zime potiču češću aktivnost oprašivača, ali istodobno povećavaju rizik od nepodudarnosti između njihove pojave i dostupnosti hrane. Prema izvješćima European Environment Agency, očuvanje raznolikog i sezonski uravnoteženog biljnog pokrova jedna je od ključnih mjera za očuvanje bioraznolikosti i prilagodbu klimatskim promjenama, osobito u urbanim sredinama.

Stručnjaci stoga savjetuju da se tijekom zime smanji intenzitet održavanja vrtova i zelenih površina. Ostavljanje plodova na grmlju, odgoda rezidbe do proljeća i zadržavanje suhih stabljika trajnika mogu značajno pridonijeti dostupnosti hrane i zaklona za ptice i oprašivače. Takav pristup ne zahtijeva velika ulaganja, a ima mjerljiv pozitivan učinak na prirodu.

Enogastro KUTAK

Pripremila Ana BRAŠKIĆ

POVRTNE LAZANJE

TEŽINA: jednostavno**PRIPREMA:** 30 min, pečenje 40 min**SASTOJCI ZA 4 OSOBE:**

- 1 pakiranje svježih lasanja
- 500 g očišćene tikve
- 300 g očišćene brokule
- 300 g blitve
- 330 g krem sira
- 60 g sušenih vrganja
- 100 g parmezana
- 3 režnja češnjaka
- 1 svježi čili
- timijan, maslinovo ulje, sol, papar

PRIPREMA: Sušene vrganje namočiti u mlakoj vodi. Tikvu očistiti, oguliti i narezati na kockice. U posudi zagrijati malo maslinova ulja, dodati režanj češnjaka u ljusci, zatim tikvu, posoliti, popapriti i dodati timijan. Kratko pirjati, podliti s malo

vode i kuhati oko 10 minuta, dok tikva ne omekša. Maknuti s vatre, ukloniti češnjak i ostaviti sa strane. Brokulu razdvojiti na cvjetove i kratko blanširati u posoljenoj vodi; u istoj vodi blanširati blitvu. U tavi zagrijati maslinovo ulje s češnjakom i čilijem, dodati blitvu i brokulu, lagano posoliti i kratko pirjati na jakoj vatri, tek da ispari višak tekućine. Ukloniti češnjak. Vrganje dobro ocijediti i kratko popržiti na maslinovu ulju s češnjakom. Skuhanu tikvu izmiksati štapnim mikserom s polovinom sira. Na dno vatrostalne posude (oko 21 × 18 cm) položiti list lazanja, premazati kremom od tikve, dodati gljive, malo blitve i brokule te dio preostalog sira i parmezan. Složiti ukupno pet slojeva, završiti sirom. Peći u statičnoj pećnici zagrijanoj na 230 °C oko 10 minuta. Ostaviti da kratko odstoji prije posluživanja.

ZIMSKA PARMIGIANA

TEŽINA: jednostavno**PRIPREMA:** 40 min, pečenje 1 h i 5 min**SASTOJCI ZA 6 OSOBA:**

- 500 g cvjetače
- 300 g cikle
- 500 g komorača
- 400 g butternut tikve
- 1 kelj
- 300 g ementalera
- 100 g parmezana
- 50 g maslaca
- maslinovo ulje, sol, papar
- listovi kadulje, grančica ružmarina
- 1 režanj češnjaka

PRIPREMA: Povrće očistiti i narezati na ploške. Svo povrće peći na limu obloženom papirom za pečenje. Buču peći 20 do 25 minuta na 200 °C, začinjenu maslinovim uljem, solju i paprom. Komorač i cvjetaču pripremiti na isti način (cvjetači može trebati nešto dulje pečenje). Ciklu oguliti, narezati, za-

činiti i peći oko 30 minuta; preporučuje se korištenje rukavica kako bi se izbjeglo bojenje ruku. Dok se povrće peče, sir narezati ili naribati na tanke listiće. U međuvremenu pripremiti aromatizirani *beurre noisette*: u manjoj posudi na srednjoj vatri otopiti maslac, dodati kadulju, ružmarin i lagano zgnječen režanj češnjaka u ljusci. Kada maslac poprimi boju lješnjaka, procijediti ga i ostaviti sa strane, a listove kadulje sačuvati. U vatrostalnoj posudi dimenzija 22 × 22 cm slagati pečeno povrće u ujednačen sloj, prekriti listovima kelja i lagano posoliti. Dodati dio ementalera i ribani parmezan. Ponavljati slojeve dok se ne potroše svi sastojci, završavajući slojem sira. Sve prelići *beurre noisetteom*, posuti usitnjenim listićima pržene kadulje i začiniti s malo papra. Peći u pećnici zagrijanoj na 180 °C oko 35 minuta.

Može i bez mesa

ZIMSKA PIZZA

TEŽINA: srednje**VRIJEME:** 20 min priprema, 10 min pečenje + vrijeme za dizanje**SASTOJCI ZA 3 PIZZE:**

- 200 g brašna manitoba
- 300 g glatkog brašna
- 300 g vode
- 10 g soli
- 5 g svježeg kvasca
- Za nadjev:**
- 150 g mozzarelle
- 150 g jabuke sorte gala
- 170 g cvjetače
- 160 g poriluka
- 60 g kelja
- 40 g kikirikija
- 20 g meda od kestena
- maslinovo ulje
- crni papar

PRIPREMA: Kvasac razmutiti u malo vode i brašna, dodati pola žličice šećera i ostaviti da se aktivira. U zdjeli pomiješati obje

vrste brašna, dodati uzašli kvasac i ostatak vode te promiješati dok se sastojci ne povežu. Premjestiti na radnu površinu, dodati sol i mijesiti dok se ne dobije glatko tijesto. Staviti tijesto u nauljenu zdjelu, pokriti i ostaviti da se diže oko 2 sata na sobnoj temperaturi. Pećnicu zagrijati na 250 °C (statični način).

Dok se tijesto diže, pripremiti povrće: poriluk tanko narezati i oprati, cvjetaču i jabuku narezati na ploške, kelj na trakice, a kikiriki sitno nasjeckati. Tijesto podijeliti na tri dijela, oblikovati kugle i ostaviti da se dižu još 30 minuta. Razvaljati na pobrašnenoj površini, ostavljajući rubove nešto deblje. Tijesto staviti na pleh, premazati maslinovim uljem i peći 4 minute na donjoj razini pećnice. Izvaditi, dodati mozzarellu i povrće te peći još oko 6 minuta na srednjoj razini, dok tijesto ne porumeni, a sir se otopi. Na kraju prelići medom, posuti kikirikijem i začiniti svježe mljevenim paprom.

SALATA S PARMEZANOM

TEŽINA: vrlo jednostavno**PRIPREMA:** 30 min**SASTOJCI ZA 4 OSOBE:**

- 160 g parmezana
- 400 g cvjetače
- mala teglica artičoka
- 200 g radiča
- 40 g oraha
- 40 g badema
- 40 g crnih otkoštenih maslina
- maslinovo ulje
- sol, papar
- sjeckani peršin
- balzamični ocat

PRIPREMA: Cvjetaču podijeliti na cvjetove, dobro oprati, a zatim narezati na tanke ploške debljine od 3 do 4 mm. Artičoke ocijediti, dobro oprati od ulja i narezati na manje komade. Radiču ukloniti vanjske listove i narezati na komade od približno 4 cm. Parmezan narezati na kockice. Na dno posude staviti radič, zatim dodati narezane artičoke, cvjetaču i orašaste plodove. Na vrh staviti parmezen. Začiniti salatu s malo maslinovog ulja, balzamičnog octa, soli i papra. Na kraju dodati crne masline i malo nasjeckanog peršina. Poslužiti odmah.

NOVA RIJEKA Dok momčad i treneri uživaju u posljednjim danima odmora, uprava i struk

Stjepanu Radeljiću no blizu pojačanje na lije

Radeljić će dobiti jak ugovor na stol. Potpis ili ne, samo je njegova odluka. Ako misli da vrijedi, ako vjeruje u sebe... I s novim ugovorom na ljeto će imati inozemnih ponuda. Što teško da može biti slučaj nakon, primjerice, polusezone neigranja

Danijel VUKUŠIĆ

RIJEKA » Rujevica je lagano uspavana, na prvi pogled. Ni igrači prve momčadi, ni stručni stožer, ni vodeći ljudi kluba još se nisu vratili sa svojih blagdansko-novogodišnjih destinacija. Hoće, za dan-dva. A ni ne moraju da bi bili »na liniji« i s radnim vremenom od ustajanja do počinka dizajnirali novu Rijeku.

U ovom prijelaznom roku to je utoliko lakše jer Victor Sanchez nit' je prodavao maglu, niti servirao demagogiju kad je rekao: »Znam da dolazim u klub koji u svakom prijelaznom roku prodaje najbolje, a dovodi igrače kojima onda treba dignuti vrijednost«.

Nova snaga

Španjolski stručnjak zna da Rijeka prodaje za milijune pa angažira one bez odštete ili eventualno za odštetne iznose koji su u današnjem nogometu, na europskoj razini, sitna lova. Umijeće je tako raditi i osvajati trofeje. Svi bi to htjeli, ali jedno je htjeti, a drugo znati. Rijeka je dokazala da zna. I živjeti od prodaje najboljih i »usput« osvajati trofeje, biti u vrhu hrvatskog nogometa i

LIJEVI BOK

Ovih dana, možda već danas, bude završen i posao s pojačanjem lijevog boka. Na korak od Kvarnera je igrač koji može i na beka i na bočnog kad se igra s tri stopera te na krilo. Sanchez je već dignuo palac gore, obožava ideju da dobije »Oreča na lijevoj strani«

jačati svoj i ugled hrvatskog nogometa u Europi.

Sanchez, dakle, zna da neće dobiti gotov proizvod, »plug and play« zamjenu za one koji odu nego - potencijal. Ali je učitelj nogometa, uživa u tome da i svakog igrača i cijelu momčad čini boljima. S jasnom idejom vezano uz postojeći kadar nije Miškoviću, Raiću Sudaru i Čulini bilo teško sa Sanchezom dogovoriti plan zimskog prijelaznog roka, definirati profile igrača koje španjolski šef struke drži potrebnima za podizanje igre

STIŽE IZDAŠNA PONUDA RIJEKE - Stjepan Radeljić

na razinu-dvije više.

Tornike Morchiladze dolazi kao nova snaga na krilnim pozicijama. U dogovoru s glavnim trenerom, koji u Gruziju vidi ogromne margine za poboljšanje. Dečko ima 23 godine, brzinu, drskost, inicijativu da krene »jedan na

jedan«, ima dribling i osjećaj za ulazak u međuprostor, a 12 pogodaka i jedna asistencija svjedoče i o osjećaju za gol. Trebat će to Bijelima, posebno ako dode konkretna i prava ponuda za Fruka.

Ovih dana, možda već danas, bude završen i posao s

pojačanjem lijevog boka. Na korak od Kvarnera je igrač koji može i na beka i na bočnog kad se igra s tri stopera, te na krilo. Sanchez je već dignuo palac gore, obožava ideju da dobije »Oreča na lijevoj strani«. A statistika novog imena koje još nije za javnu upotrebu

impresivnija je od Morchiladzeove. Prošle sezone: 15 pogodaka i sedam asistencija. »Živa vatra«, urođena dinamika i ponavljanje sprinteva po lijevoj strani, ulazak u završnicu, jako upotrebljive lopte s boka za napadače...

Čeka se odgovor i na

Lider Premier lige ostvario pobjedu u dvadesetom kolu na zahtjevnom gostovanju u Bournemouthu poslije početnog zaostajanja

Arsenal učvrstio vodstvo, Wolverhampton dočekao

LONDON » Arsenal, lider Premier lige, preokretom u Bournemouthu došao je do pobjede (2:3) i troboda, kojim je učvrstio vrh. Topnici imaju šest bodova više od Aston Ville, koja je skočila na drugo mjesto, dok Manchester City danas čeka derbi protiv Chelseaja.

Nije imao Arsenal lagani put prema tri boda, a već u 10. minuti Bournemouth je poveo golom Evanilsona, a nakon pogreške Gabriela. Svoju je grešku Gabriel ispravio već u 16. minuti kada je izjednačio.

Potom je na scenu stupio

DVOSTRUKI STRIJELAC - Declan Rice

Aston Villa Nottingham Forest

3
1

Rezultati 20. kola: Brighton - Burnley 2:0, Wolverhampton - West Ham 3:0, Aston Villa - Nottingham Forest 3:1, Bournemouth - Arsenal 2:3. **Danas:** Leeds - Manchester United, Everton - Brentford, Fulham - Liverpool, Newcastle - Crystal Palace, Tottenham - Sunderland, Manchester City - Chelsea.

Poredak: Arsenal 48, Aston Villa 42, Manchester City 41, Liverpool 33, Chelsea 30, Manchester United 30, Sunderland 29, Brighton 28, Everton 28, Brentford 27, Crystal Palace 27, Fulham 27, Tottenham 26, Newcastle 26, Bournemouth 23, Leeds 21, Nottingham Forest 18, West Ham 14, Burnley 12, Wolverhampton 6 bodova.

Declan Rice, igrač utakmice, koji je zabio iduća dva pogotka, u 54. i 71. minuti. Domaći sastav je smanjio na 2:3 golom Kroupija u 77. minuti, ali do boda Bournemouth ipak nije uspio doći.

Tek u 20. kolu Wolverhampton je upisao premijernu pobjedu u sezoni, na domaćem terenu su svladali West Ham s 3:0. Wolverhampton je kompletni posao prema prvom trobodu ove sezone obavio u prvom poluvremenu kada je postigao sva tri pogotka. Već u četvrtj minute bilo je 1:0 nakon gola Ariasa, dok je

TEKLIĆ POSUĐEN OSIJEKU

Osijek je nakon nekadašnjeg reprezentativca Borne Barišića potvrdio novi dolazak ove zime, na Opus Arenu je stigao Tonio Teklić, 26-godišnji veznjak. Teklić je došao iz Widzew Lodza na posudbu do kraja sezone uz mogućnost otkupa ugovora. Ostaju upamćene njegove predstave u Varaždinu tijekom 2022. i 2023. godine kada je bio ponajbolji igrač lige.

ka rade od jutra do mraka

Novi ugovor, prvom boku

ponude koje su poslane jednom stoperu i jednom veznjaku, a u međuvremenu na stol će se staviti i ponude nekima kojima krajem sezone istječe ugovor.

Stjepan Radeljić, naprimjer. Prije odlaska na zimsku pauzu jednostavno je odgovorio na pitanje: »U kojem se smjeru ide, izlaznom ili je moguć ostanak u Rijeci«?

- Vidjet ćemo. Puno toga ovisi o tome hoće li mi Rijeka dati neku ponudu.

Hoće. Rijeka će to učiniti. Vrlo brzo. I to jako izdašno za riječke uvjete. Radeljiću je 28 godina, u naponu je snage, ali daleko od vrhunca svoje nogometne tržišne vrijednosti. Victor Sanchez misli da se Bijeli i ove sezone mogu boriti za naslov, no aktualna je realnost takva da je konkurencija odmakla poprilično daleko. Pa Rijeka ne živi sezonu borbe za naslov u kojoj se, kao prošle, »zažmirilo« na statue Lindona Selahija i Naisa Djouahre, a na kraju osvojilo oba trofeja.

Znamo kako inače prolaze igrači kojima istječe ugovor, a ne žele potpisati novi. Upravo je Selahi dvaput svojim primjerom dokazao da je klub posve logično i opravdano iznad svakog pojedinca. Rijeka ima Majstorovića i Husića, u procesu je dovodenja još jednog stoperskog pojačanja. Kao što radi na dovodenju igrača koji bi bio idealan u paru s Dantasom. Dakle, zamjena za Petrovića. A i Radeljiću i Petroviću ovog ljeta ističu ugovori.

Poznata logika

Pa je logika unaprijed poznata: ili se igrač vidi u Rijeci ili će se Rijeka voditi rezonom

SJAJAN NA DESNOM BOKU - Ante Oreč

»bez svakog se može«. Jedno je misliti »na ljeto sam slobodan i mogu otići bez odštete«, a drugo kad si slobodan i bez odštete, ali i polusezonom neigranja iza sebe. Naravno da svi u klubu žele Radeljićev ostanak i svi iznimno cijene sjajnog stopera i kao čovjeka i kao igrača. Puno je Radelja dao Rijeci, ali jako je puno i Rijeka dala njemu. Uvijek je tako. Rijeka od polupoznatih ili anonimaca stvara reprezentativce. Pa je obostrano poštovanje preduvjet svakog dogovora.

Radeljić će dobiti jaki ugovor na stol. Potpis ili ne, samo je njegova odluka. Ako misli da vrijedi, ako vjeruje u sebe... I s novim ugovorom na ljeto će imati inozemnih ponuda.

Rijeka je dokazala da može bez svakoga, migracije su ionako igračka sudbina. Oni koji žele ostati savršeno dobro znaju koji su financijski gabariti uvjet ostajanja na Kvarneru. Za Radeljića je klub

spreman ići na gornju granicu, do plafona.

Victor Sanchez del Amo je dokazao da može igrati i s dva ili tri stopera. S četvoricom ili trojicom u obrani. Sustav je nebitan. A imena promjenjiva. To jest nema nezamjenjivih. Dokazao je i da zna stvoriti igru. Momčad ga bespogovorno slijedi, igrači su svjesni da se kod Sanchezu napreduje, da kad pohvataju sve konce i trenerove ideje kao momčad izgledaju sjajno, da im pod Sanchezom - raste cijena.

Kadar se ionako mora smanjiti, bit će i prodaja nužnih za normalno funkcioniranje kluba. Bijeli će na proljeće u svakom slučaju biti ono što su oduvijek u Miškovićevoj eri. Vrh hrvatskog nogometa. I predstavnici hrvatskog nogometa u Europi. Reprezentacija i Europa najbolji su izlozi. Ako se netko od igrača ne vidi u toj priči... Sretan mu put.

statka

Hwang Hee-Chan u 31. realizirao jedanaesterac Nova erupcija oduševljena dogodio se u 41. minuti kada je Mane pogodio za 3:0.

Wolverhampton je još uvijek uvjerljivo posljednji na ljestvici i ima šest bodova manje od pretposljednje Burnleyja, dok mu West Ham, 18. na ljestvici, sada bježi osam osam bodova.

Brighton je također bio uspješan domaćin, svladao je Burnley s 2:0. Rutter je u 29. minuti doveo Brighton u vodstvo, dok je dodatni korak prema slavlju domaćin napravio početkom drugog dijela kada je Ayari u 47. bio strijelac za konačnih 2:0. Nogometaši Aston Ville su

SLAVLJE - John McGinn, Aston Villa

na domaćem terenu bili bolji od Nottingham Foresta. Aston Villa je suparnika umnogome slomila krajem prvog i početkom drugog poluvremena kada je postigla dva pogotka. U prvoj minuti nadoknade prvog dijela najbolji domaći strijelac Watkins je pogodio za

1:0, dok je u 49. minuti McGinn povećao razmak.

Neizvjesnost se vratila nakon sat vremena igre kada je Gibbs-White smanjio, ali bilo je to sve od gostiju. U 73. minuti McGinn je drugim pogotkom potvrdio slavlje.

Z. HORVAT

Modri u ponedjeljak započinju zimske pripreme

NUŽNE PROMJENE U MOMČADI - Mario Kovačević i Zvonimir Boban

Villar na izlazu, Tabinas na radaru

Krugovi bliski Maksimirskoj 128 tvrde da bi barem jedan standardni igrač u ovom zimskom prijelaznom roku mogao otići iz kluba za ozbiljan novac

ZAGREB ▶ Na kraju prvog dijela sezone Mario Kovačević je učestalo koristio izraz doselekcija kako bi dočarao ono što očekuje Dinamo, a sada je stiglo vrijeme da se riječi pretoče u djela. Modri u ponedjeljak započinju skraćene zimske pripreme, koje bi za neke igrače mogle označiti početak kraja angažmana u Maksimirskoj 128.

Tu bi, i to u prvom redu, morao biti skupo plaćeni Gonzalo Villar. Za njegov transfer iz Granade Dinamo je prošlog ljeta platio tri milijuna eura, a danas mu grozničavo traži novu sredinu. Doduše, jasno je da se i njemu ne ostaje u Zagrebu, što, pak, sugerira da u obzir dolazi bilo kakav aranžman koji će amortizirati modre troškove. Posudba ili transfer, to, po svemu sudeći nikome nije pretjerano bitno.

Valinić

S druge strane, krugovi bliski Maksimirskoj 128 tvrde da bi barem jedan standardni igrač u ovom zimskom prijelaznom roku mogao otići iz kluba za ozbiljan novac. Zvonimir Boban je nedavno istaknuo da postoje ponude za Sergija Domingueza, uz dodatak da ga Dinamo još uvijek ne želi prodati. No, kako tvrde dobro upućeni, bude li iznos na razini dvoznamenkastog milijuna eura, to bi se moglo promijeniti.

Sjajne izvedbe na otvaranju sezone skrenule su pažnju i na Morisa Valiničića, a interes za njega postoji i danas, iako je ozlijeđen nešto više od dva mjeseca

dan, iako je ozlijeđen nešto više od dva mjeseca. I u njegovom slučaju barata se odštetom od desetak milijuna eura. Budući da su prije šest mjeseci za svakog od njih dvojice plaćene odštete od 1.25 milijuna eura Barceloni, odnosno Istri 1961, jasno je zbog čega bi Dinamo bio spreman na pregovore. Naravno, pod uvjetom da svote za odštetu budu na spomenutoj razini.

Doduše, pri tome ne bi sva lova završila u blagajni kluba iz Maksimirske 128. Naime, Barcelona ima pravo na trideset posto idućeg Dominguezovog transfera, a Istra 1961 u istom aranžmanu očekuje deset posto. Opet, jasno je da bi Dinamo pripala značajna svota koju bi se moglo potrošiti za toliko spominjanu doselekciju.

Ako ti transferi budu realizirani, postoji mogućnost otvaranja prostora za mlade igrače iz Dinamove škole nogometa, za koje se već neko vrijeme tvrdi da imaju potreban kapacitet. Noa Mikić nije ostavio pretjerano upečatljiv dojam kao Valinićeva zamjena, no odgovorni iz 128 vjeruju u njega, i stoga se može

SJAJNE IZVEDBE

Sjajne izvedbe na otvaranju sezone skrenule su pažnju i na Morisa Valiničića, a interes za njega postoji i danas, iako je ozlijeđen nešto više od dva mjeseca

pretpostaviti da bi dobio povjerenje u proljetnom dijelu prvenstva. Naravno, ako Valinić ode.

Jakirović

Tijekom prošle godine za Leona Jakirovića su se navodno interesirali Juventus, Milan, Inter, Stuttgart, Club Brugge i Midtjylland, ali to Marija Kovačevića nije natjeralo da mu da minutažu. Sada je u njegovom slučaju izgledna posudba u neki klub Super-Sport HNL-a. Međutim, ako Dominguez napravi transfer, Jakirović bi mogao dočekati svojih pet minuta u modrom dresu da se kali u tandemu sa Scottom McKennom. Uostalom, Kevin Theophile-Catherine je u veteranskim godinama, Raul Torrente je još uvijek na rehabilitaciji, a jesen je pokazala da Kovačević nema puno povjerenja u Niku Galešića.

S druge strane, na modrom radaru već se neko vrijeme nalazi Paul Bismarck Tabinas, desni bek reprezentacije Filipina koji ima još šest mjeseci ugovora s Vukovarem 1991. Dobro upućeni tvrde da bi Dinamo za koji tjedan u suprotnom smjeru mogao poslati na posudbu Morena Živkovića i Lovru Kulušića uz simboličnu odštetu. Tabinas je propustio veći dio jesenskog dijela sezone zbog ozljede, no očigledno je ostavio dovoljno dobar dojam da zainteresira modru struku, pogotovo u drugom kolu, kada je na stadionu Maksimir uredno probijao Mattea Pereza Vinlofa. Nakon te utakmice Kovačević izbor za lijevog beka postao je Bruno Goda.

D. PETROVIĆ

UKRATKO

MAVROVIĆEV POPIS ZA ZAVRŠNU FAZU PRIPREMA

ZAGREB ► Marinko Mavrović, izbornik hrvatske futsalne reprezentacije, objavio je popis igrača za završne pripreme pred odlazak na Europsko prvenstvo koje krajem ovog mjeseca počinje u Latviji, Litvi i Sloveniji.

Na Mavrovićevom popisu našli su se sljedeći igrači: Ante Piplić (Dinamo), Nikola Gudasić (Dinamo), Duje Kustura (Olmissum), Niko Vukmir (Parrulo Ferrol), Luka Perić (Bubamara Cazin), Marko Kuraja (Square), Kristian Čekol (Dinamo), Antonio Sekulić (Osijek), Franco Jelovčić (Torcida Biberon), Jakov Hrštić (Torcida), Vinko Rozga (Olmissum), Josip Jurlina (Sporting Sala Consilina), David Mataja (Constract Lubawa), Vitor Hugo Da Silva (Novo Vrijeme), Nikola Čizmić (Hajduk), Romeo Sušac (Olmissum), David Barbarić (Olmissum) i Patrik Pasariček (Dinamo).

- Najvažnije je da svi igrači dođu spremni na početak priprema, pred nama je Europsko prvenstvo uoči kojega imamo velika očekivanja. Od rujna smo se okupljali svaki mjesec, odigrali prijateljske utakmice protiv Portugala, Slovenije, Crne Gore, odnosno Kolumbije i Paragvaja na turniru u Metzu u prosincu. Sve su to bile jake provjere uoči nastupa na EP-u s obzirom na činjenicu da smo kroz kvalifikacije prošli vrlo suvereno. U pripremnim utakmicama pokazali smo puno dobrih stvari, ali naravno da u na-šoj igri uvijek ima prostora za napredak i na nekim stva-rima ćemo dodatno poraditi tijekom priprema u Prelogu. Želimo se što bolje pripremiti jer želimo napraviti iskorak kad su u pitanju velika natjecanja - rekao je izbornik Ma-vrović.

Pripreme će se održati u Prelogu od 11. do 18. siječnja, kad je predviđen odlazak u Rigu gdje će Hrvatska igrati svoje utakmice u skupini A gdje će suparnici biti Francu-ska, domaćin Latvija i Gruzija.

Konačni popis četrnaestorice reprezentativaca i jednog dodatnog vratara u statusu rezerve, koji će putovati na Euro, izbornik Mavrović objavit će do 19. siječnja.

JOHN HERDMAN NOVI IZBORNIK INDONEZIJE

JAKARTA ► Bivši izbornik kanadske reprezentacije John Herdman imenovan je novim izbornikom Indonezije, obja-vio je nogometni savez te zemlje. Herdman zamjenjuje Pa-tricka Kluiverta nakon što je Nizozemac otišao uz obostra-ni pristanak jer je Indonezija ispala iz azijskih kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo u listopadu.

Pedesetogodišnji Englez prethodno je radio s novoze-landskom ženskom reprezentacijom prije nego što je ka-nadsku žensku reprezentaciju doveo do brončane medalje na Olimpijskim igrama 2012. i 2016. godine.

Herdman je zatim predvodio mušku reprezentaciju Ka-nade na Svjetskom prvenstvu u Katru 2022. godine, što je bio prvi put da se zemlja pojavila u finalu u 36 godina. Posljednji posao imao je u Torontu FC.

RANGERSU OLD FIRM

GLASGOW ► U jednom od najvećih gradskih nogomet-nih derbija na svijetu, 449. izdanju »Old Firma«, Rangers je kao gost pobijedio Celtic s 3:1. Rangers sada ima 172 pobjede u međusobnim susretima, jednu više od najvećeg suparnika, dok je 106 utakmica završilo bez pobjednika.

Počelo je sjajno za domaćine. Celtic je poveo u 19. mi-nuti golom Hyun-Jun Yanga i do kraja poluvremena zadr-žao je vodstvo. Međutim, Rangers je u nastavku okrenuo rezultat s tri gola.

Mladi 21-godišnji portugalski napadač Youssef Chermi-ti je izjednačio u 50. minuti, a devet minuta kasnije doveo je goste u vodstvo. Pobjedu Rangersa potvrdio je Mikey Moore u 71. minuti.

Celtic i Rangers su sada bodovno izjednačeni s 38 bo-dova, a ispred njih je Hearts sa 41 bodom i susretom ma-nje.

UMRO LEGENDARNI TRENER DIMITAR PENEV

SOFIJA ► Tvorac najvećeg uspjeha u povijesti bugarske nogometne reprezentacije, četvrtog mjesta na SP-u 1994. godine, Dimitar Penev umro je u 80. godini, objavio je Bugarski nogometni savez.

Penev je u tri navrata vodio bugarsku reprezentaciju (1989., 1991.-96. i 2007.), a u 55 susreta za kormilom ostvario je 25 pobjeda, 15 remija i 15 poraza.

Pod njegovim vodstvom reprezentacija je stigla do svog najvećeg uspjeha u povijesti, četvrtog mjesta na Svjet-skom prvenstvu u Sjedinjenim Državama 1994. godine. Također je vodio reprezentaciju do prvog nastupa na EU-RO-u 1996. u Engleskoj.

Kao igrač je za reprezentaciju upisao 90 nastupa i po-stigao dva gola nastupivši na tri svjetska prvenstva. Osam puta je postao prvak Bugarske, sedam puta u dresu CSKA, a jednom s Lokomotivom, dok je dva puta izabran za najboljeg nogometaša Bugarske.

- Ovo je crni dan ne samo za bugarski nogomet, napu-stila nas je prava legenda - kazao je predsjednik Saveza Georgi Ivanov.

SUPERSPORT HMNL Futsal Rijeka niti iz četvrtog pokušaja ni

Jarmanović prigušio rije

ČESTI DVOBOJ - Elvir Husarić i Mario Jarmanović

Šibenčani su na krilima vratara Marija Jarmanovića odnijeli bod s Trsata i pokazali da riječka pobjednička čarolija ne može imati pravi efekt ako glave nisu sto posto u utakmici

Ivan VOLARIĆ	
RIJEKA	2
CRNICA	2

RIJEKA ► Utakmica 10. kola SuperSport HMNL: Rijeka - Crnica 2:2 (2:1). Dvorana mla-dosti. Gledatelja: 2.000. Suci: Šimunov (Zadar), Šimatović (Gospić) i Peleško (Bibinje). Strijelci: 0:1 Žilić (1'), 1:1 Turk (18'), 2:1 Husarić (18'), 2:2 Žilić (24'). Žuti kartoni: Bilić (Rije-ka), I. Škugor (Crnica).

RIJEKA: Saaf, Bilić, Turk, Suton, Rosić; L. Tomić, Ber-ković, Matijević, Hajdaraj, Da-ni, Husarić, Malinić, Lučić, Kamauli.

CRNICA: Jarmanović, Celić, Badahi, Žilić, A. Tomić; Odža, Olivani, N. Škugor, Katuša, Se-veriano, I. Škugor, Bugarija.

Futsal momčad Rijeke niti iz četvrtog pokušaja nije uspjela ostvariti prvu pobjedu nad Cr-nicom. Šibenčani su na krili-ma vratara Marija Jarmanovića odnijeli bod s Trsata i pokazali da riječka pobjednička čarolija ne može imati pravi efekt ako glave nisu sto posto u utakmici. Riječke su djelomično bile već u kup-utakmici s Torcidom, a to se moglo jasno isčitati i iz razmišljanja svih u klubu dan prije utakmice s Crnicom. Bije-li su malo izgubili fokus i to ih je stajalo dva boda i priključ-ka s vrhom ljestvice. Šteta! U

Semafor
Rezultat 10. kola: Square - Dinamo 3:5, Istra Pula - Osi-jek 0:3. Nedjelja, 16 sati: Torcida - Novo Vrijeme; 17 sati: Vrgorac - Olmissum.
Poredak: Dinamo 22, Rijeka 20, Osijek 20, Olmissum 19, Torcida 14, Crnica 14, Istra Pula 8, Square 8, Novo vri-jeme 7, Vrgorac 2 boda.

prvom redu zbog - ozračja na tribinama. Oko dvije tisuće gledatelja zazivalo je još jed-nu pobjedu riječkog sastava. Ovoga puta nisu mogli uživati u »NBA futsalu«, utakmicom s puno golova i prilika. Sve zajedno je više nalikovalo na »šahovsko nadmudrivanje«

u kojem su gosti u svojim ru-kama imali presudnu figuru u raspoloženom vrataru.

Pragmatični Šibenčani

Izostao je uobičajeni ovo-sezonski furiozni početak Bi-jelih na Trsatu. Bruno Žilić je nakon 45 sekundi utakmice

Dvobojem u Tangieru startala nokaut faza na afričkom Kupu nacija

Senegal preokretom u četvrtfinale

Sudan je poveo već u šestoj minuti, no Senegal je do kraja poluvremena okrenuo rezultat golovima Pape Gueyea

TANGIER ► Senegal je prvi četvrtfinalist afričkog Kupa nacija koji se održava u Ma-roku. Senegal je u prvom su-sretu osmine finala u Tangieru pobijedio Sudan s 3:1 i čeka pobjednika susreta između Tunisa i Malija.

Sudan je poveo već u šestoj minuti golom Amara Abdalla-ha, no Senegal je do kraja po-luvremena okrenuo rezultat golovima Pape Gueyea. Vez-njak Villarreala je izjednačio u 29. minuti, a u posljednjim trenucima prvog dijela i drugi put se upisao među strijelce.

Korak bliže pobjedi Senegal je stigao u 77. minuti kada je Ibrahim Mbaye sjajnu kontru pretvorio u pogodak. Za 17-go-dišnjeg napadača PSG-a bio je to drugi gol u dresu repre-zentacije u šestom nastupu.

DVOSTRUKI STRIJELAC - Pape Gueye

Sudan se mogao vratiti u igru u 88. minuti kada je veli-ku priliku imao Al Gozli No-oh, ali je u posljednji trenu-tak ispred njega Krepin Diatta

loptu izbacio u korner.

Senegal je posljednji put stigao do četvrtfinala afričkog prvenstva 2021. godine kada je jedini put bio kontinentalni

prvak.

Rezultati: Senegal - Sudan 3:1. **Danas (17):** Maroko - Tan-zanija, Južna Afrika - Kame-run (20).

je uspjela slomiti Šibenčane

Riječku čaroliju

PUNE TRIBINE - Bijeli su veliki mamac za gledatelje

ugasio riječki vulkan. Riječani su se dugo tražili, kao da ih je poljuljala činjenica da su za promjenu oni morali loviti suparničku prednost pred svojim navijačima. U 9. minuti Teo Turk je pogodio gredu, tri minute kasnije Filip Kamuali je poslao loptu u malu mrežicu, ali s vanjske strane. Šibenčani su, kako su tekle minute, rasli na planu samopouzdanja. Strpljivo su se branili i svako toliko iz (polu)kontri testirali budnost Saafa. Švedanin do odmora nije bio nimalno nezaposlen. Zaustavio je nekoliko teških udaraca i sačuvao svojoj momčadi malo mirnoće u potrazi za izjednačenjem. No, Riječani se u tim trenucima jednostavno nisu uspjeli adekvatno nametnuti kraj vrlo pragmatičnih igrača Crnice.

Eksplוזija radosti

I onda se nepune tri minute prije odlaska na odmor

otvorila riječka kontra koju je nakon serije »lažnjaka« okončao Teo Turk izjednačujućim pogotkom za eksploziju radosti na tribinama. Četrdesetak sekundi kasnije Šibenčani su ispućali jednu loptu gotovo s gol-linije u korner, a Elvis Husarić na dodavanje Đorđa Rosića iz kornera režirao brzopotezni riječki prokret na radost brojnih navijača.

Victor Saaf otvorio je nastavak s tri teške obrane u nizu. Gosti su izašli hrabro i isplatilo im se u 24. minuti kada je Žilić drugi put svladao Švedanina. Riječani su pritom uzalud tražili prekršaj na Kamauliju koji je ostao ležati na parketu upravo nakon duela sa strijelcem izjednačujućeg gola. Utakmica je zaplovila neizvjesnim vodama, a čudesni vratar Jermanović se serijom obrana na kraju prometnuo u čovjeka odluke napetog trsatskog oglada.

Milanu bodovi na Sardiniji, kapetanu Vatrenih pohvale za igru

Modrić profesor Baltazar

Profesor. Uvijek na pravom mjestu u pravo vrijeme, praktički bez ijedne pogrešne lopte. Maestro, pišu od Modriću

RIJEKA »Allegro ma non troppo«, vele ljubitelji opere, »Allegri malo, ali dobro«, komentiraju navijači velikana Milana, koji pod ravnanjem iskusnog dirigenta Massimiliana Allegrija u njegovu stilu s iskrcavanja na Sardiniju donove bodove golom Leaoa. Iskusnom strategu je ono »umiranje u ljepoti« apstraktan pojam, radije mu je uzimanje plijena, po mogućnosti jednim hicem, u ovom slučaju dovoljnim za pobjedu. Na vrhu je Serie A s igračima koji u dresovima »šljakaju« kao u radničkim kombinezonima, nije ni čudo da je raširenih ruku dočekao dolazak Luke Modrića.

Naša inačica slavnog Bobbyja Charltona se sjajno uklapa u trenerov mentalni sklop, »tek mu je 40«, a neumorno radi u obrani i napadu, daje primjer onim mladima, a uz to mirnoćom i znanjem vješto režira igru zahuktalih Rossonera.

Momčadska igra

- Kad je Rafa u sredini življi je, ima kvalitete za uspješnog centarfora - rekao je trener za Leaoa, portugalskog matadora koji ima već 61 gol u Serie A. - Prerano je pričati o tituli. U prvom dijelu smo primili tri udarca k голу, ali utakmice traju i stotinjak minuta. Oni su pali u nastavku, a mi smo

REUTERS

POPOT VINA - Luka Modrić

rasli. Svakako smo morali dati drugi gol, bilo je toliko situacija kad je trebao bolji posljednji pas. Scudetto? Prerano je još govoriti o tome, pri vrhu je pet ekipa natiskanih u tri, četiri boda. Bilo je jako važno pobijediti, a ne primiti gol. Ekipa je

već protiv Verone bila organizirana. Treba nastaviti raditi, a znamo da je teško stići do cilja. Duh momčadi je dobar, ako netko nedostaje, to se ne osjeti. Ekipa igra momčadski. Svi se popravljaju u obrani, nije jednostravno igrati u Milanu. De

Winter, Bertesaghi, Estupinan, Tomori, Gabbia se popravljaju individualno u obrambenim zadaćama, kao i Pavlović u »čitanju« unutar šesnaesterca. De Winter je sada spasio tri važne lopte u kaznenom prostoru. Igrat ćemo sada pet puta do 25. siječnja, a onda 1. veljače u Bologni. No, ne možemo mijenjati kalendar. Treba se što prije oporaviti i misliti na četvrtak i Genou, jednu jako »dosadnu« ekipu.

Talijanskim medijima, koji bombastičnim izrazima moraju zadovoljiti apetite milijuna tifosa, Luka Modrić je došao kao naručen. Imaju pravu adresu na koju će slati pregršt pohvala, hrvatska legenda ih ne zavrđuje samo zbog reputacije svjetske zvijezde, već i majstorskim vođenjem igre, ali i silnim zalaganjem, radom u obrani od prve do posljednje minute. Prometnuo se u Milanova profesora Baltazara, slično mu i tepaju naši prekomorski susjedi uz visoke ocjene. Eurosport mu je sada dao sedmicu i dodao: »Profesor. Uvijek na pravom mjestu u pravo vrijeme, praktički bez ijedne pogrešne lopte.«

Smirivanje igre

Za Calciomercato hrvatski lider svjetskog glasa je »maestro koji je održao lekciju savršenog playa ispred obrane. Cijeni se njegov rad ispred obrane, a SempreMilan uz onih 7,5, i pohvale za »fantastičnu izvedbu« ne zaboravlja kako stalnu dostupnost suigračima u izgradnji napada, te besprijeckorno odrađivanje obrambenih zadaća. Kad je ekipa u teškoćama, Modrić smiruje igru i preuzima odgovornost.

Jedan euforični navijač je pak poručio: »Monumentalna partija Modrića. Veznjak za cijeli teren s 40 godina. Stopala su mu produžetak njegovog nadarenog mozga. Ponosan sam što nosi dres moje momčadi.«

Igor DUVNJAK

Juventus - Lecce 1:1

Juventus je osvojio samo bod protiv Leccea, koji je poveo preko Bande u nadoknadi prvog dijela. Izjednačio je McKennie u 50. minuti, dok je u 66. minuti vratar Falcone obranio Davidu udarac s bijele točke.

Nogometaši Coma svladali su kod kuće Udinesea. Lucast Da Cunha postigao je jedini gol u 18. minuti iz jedanaesterca. Ivan Smolčić je ušao u igru u 90. minuti za Como, dok su Martin Baturina i vratar Nikola Čavlića ostali na klupi domaćina.

Genoa i Pisa odigrali su 1:1, a istim rezultatom završila je utakmica između Sassuola i Parme.

Rezultati 18. kola: Como - Udinese 1:0 (Da Cunha 18'-11m), Cagliari - Milan 0:1 (Rafa Leao 50'), Genoa - Pisa 1:1 (Colombo 15'/Leris 38'), Sassuolo - Parma 1:1 (Thorstvedt 12'/Pellegrino 24'), Juventus - Lecce 1:1 (McKennie 50'/Banda 45'+2).

Poredak: Milan 38, Inter 36, Napoli 34, Roma 33, Juventus 33, Como 30...

Osasuna i Athletic Bilbao podijelili bodove (1:1) u 18. kolu LaLige

Ante Budimir srušio rekord i napustio travnjak uz ovacije

Hrvatski napadač je travnjak napustio u 76. minuti odigravši 198. utakmicu za Osasunu, čime je postao stranac s najviše nastupa povijesti kluba

MADRID »U susretu 18. kola španjolskog nogometnog prvenstva Osasuna i Athletic Bilbao odigrali su 1:1, a za domaćine je do 76. minute igrao hrvatski napadač Ante Budimir. Domaćin je poveo u 34. minuti sjajnim golom Rubena Garcije iz slobodnog udarca, a izjednačio je Gorka Guruzeta u 71. minuti.

Hrvatski reprezentativac Ante Budimir igrao je za Osasunu do 76. minute, kada ga je zamijenio Raul Garcija. Travnjak El Sadra napustio je uz ovacije nakon što je postao stranac s najviše nastupa u 105 godina dugoj povijesti Osasune. Bio je to Budimirov 198. nastup u dresu kluba iz Pamplone, a

CORDON PRESS/SIPA USA/PIXSELL

OVACIJE - Ante Budimir

postigao je ukupno 79 golova. Do sada je dijelio rekord s iranskim veznjakom Javadom Nekounamom.

Osasuna se trenutačno nalazi na 12. mjestu s 19 bodova, dok je Athletic osmi s 24 boda.

Celta je pobijedila Valenciju 4:1. Gosti su mogli do vodstva već u šestoj minuti, no Pepelu nije realizirao kazneni udarac. Njegov udarac je završio u okviru gola. U 31. minuti Borja Iglesias je postigao gol s bijele točke i doveo Celtu u vodstvo, a u 59. minuti je zabio za 2:0. Pepelu je u 70. smanjio, vrativši nadu Šišmišima, no Celta je odgovorila dvama golovima za konačnih 4:1. Strijelci su bili Jones El-Abdellaoui (83') i Hugo Alvarez (90'+4').

Potruga za pravom minutažom

LIVAKOVIĆU ODRIJEŠENE RUKE

MADRID »Gironin trener Michel Sanchez rekao je da hrvatski vratar Dominik Livaković više nije s momčadi u dogovoru s klubom jer tijekom zimskog prijelaznog roka »rješava svoju budućnost«.

Livaković, koji posljednjih dana nije trenirao s Gironom, nije u zapisniku za današnju utakmicu s Mallorcom.

- On je odsutan uz dopuštenje kluba kako bi riješio svoju budućnost,« rekao je trener. »Ako ode, trebat će nam vratar, to je očito. No, zimski prijelazni rok je vrlo kompliciran - rekao je Sanchez-

U petak je počeo zimski prijelazni rok tijekom kojeg se očekuje povratak 30-godišnjeg Livakovića u turski Fenerbahçe, nakon što od ljeta nije niti jednom nastupio za Giro- nu kojoj je bio posuđen.

Livaković s Kataloncima ima potpisan ugovor do ljeta, ali želi otići jer Michel stavlja među vratnice 33-godišnjeg Paula Gazzanigu, a ne njega. Hrvatski reprezentativni vratar sada traži novu destinaciju gdje bi branio i spreman dočekao Svjetsko prvenstvo koje počinje za šest mjeseci.

Dominik Livaković

M. LUKUNIC/PIXSELL

UKRATKO

ZAPOČEO RELI DAKAR

RIJAD ▶ Švedanin Mattias Ekström (Ford) među automobilistima i mladi Španjolac Edgar Canet (KTM) među motociklistima pobijedili su u prologu ovogodišnjeg relija Dakar u saudijskom Janbuu.

Ekström i njegov suvozač Emil Bergkvist prestigli su drugu posadu Forda s Amerikancem Mitchom Guthriejem, treći je bio Belgijanac Guillaume de Mevius (Mini). Obje posade zaostaju osam sekundi. Prošlogodišnji domaći pobjednik Jazid Al Rajhi bio je šesti u uvodnoj rundi sa 14 sekundi zaostatka.

Hrvatska posada u klasi Classic Juraj Šebalj i Dušan Bučan s Toyotom Land Cruiser prolog su odradili kao 9. u konkurenciji 95 vozila.

Canet je s 20 godina postao najmlađi etapni pobjednik relija Dakar među motociklistima. Za tri sekunde je ispred Red Bull KTM Factory Racinga momčadskog kolegu i branitelja naslova, Australca Daniela Sandersa. Amerikanac Ricky Brabec (Honda) na trećem mjestu zaostaje pet sekundi.

Nedjeljna druga etapa također će se voziti u okolici Janbua, a natjecatelje čeka čak 305 kilometara utrke.

Reli, koji je već u 48. izdanju, sedmi se put održava u Saudijskoj Arabiji. Ove godine nudi prolog i 13 etapa, samo jedan slobodan dan (10. siječnja), više od 8.000 kilometara ukupne dužine i 5.000 kilometara brzinskih vožnji. Za sve će jedna od najvećih inovacija i pravi izazov biti novi navigacijski sustav koji će od sada biti samo digitalni. Na startu prve etape bilo je ukupno 325 posada.

Reli Dakar u početku je bio u pustinjama Afrike od 1979. do 2007., zatim je od 2009. do 2019. bio domaćin Južna Amerika prije nego što je stigao na Arapski poluotok.

PREOKRET REAL MADRIDA

MADRID ▶ Košarkaši Real Madrida pobijedili su na domaćem parketu Dubai sa 107:93 u utakmici 19. kola Eurolige, u kojoj su na poluvremenu zaostajali za 14 poena (44:58), a jedan od ključnih igrača u preokretu bio je hrvatski reprezentativac Mario Hezonja. Dubrovčanin je s 20 koševa bio najbolji strijelac Reala, a tome je dodao i pet skokova te dvije asistencije. Po 17 poena su za pobjednike ubacili Trey Lyles i Facundo Campazzo koji je podijelio i šest asistencija. U momčadi koju vodi Jurica Golemac najefikasniji je bio Dwayne Bacon s 26 koševa.

U najvećem grčkom derbiju košarkaši Olympiakosa su kao gosti pobijedili Panathinaikos s 87:82 i tako po deseti put zaredom u Euroligi svladali najljućeg suparnika. Saša Vezenkov je za pobjednike ubacio 24 koša uz devet skokova, a Tyler Dorsey je postigao 21 poen. Panathinaikosu nisu pomogla 32 koša Kendricka Nunna.

Rezultati 19. kola: Anadolu Efes - Crvena zvezda 65:87, Baskonia - Fenerbahçe 93:108, Panathinaikos - Olympiakos 82:87, Virtus Bologna - Armani Milano 97:85, Real Madrid - Dubai 107:93, Bayern München - Maccabi Tel Aviv 95:71, Valencia - Partizan 86:73, Hapoel Tel Aviv - Žalgiris 80:93, Asvel Villeurbanne - Pariz 94:89, Barcelona - Monaco 74:90.

Poredak: Hapoel Tel Aviv 13-6, Valencia 13-6, Fenerbahçe 12-6, Monaco 12-7, Panathinaikos 12-7, Barcelona 12-7, Olympiakos 11-7, Žalgiris 11-8, Crvena zvezda 11-8, Real Madrid 11-8, Virtus Bologna 9-10, Armani Milano 9-10, Dubai 9-10, Maccabi Tel Aviv 8-10, Pariz 6-13, Baskonia 6-13, Anadolu Efes 6-13, Bayern München 6-13, Asvel Villeurbanne 6-13, Partizan 6-13.

VAN AERT USPJEŠNO OPERIRAN

MADRID ▶

Belgijski biker Wout van Aert uspješno je operiran nakon što je ugaunuo gležanj i zadobio prijelom u padu, priopćila je njegova ekipa Visma-Lease a Bike. Van Aert je zadobio uganuće gležnja i manji prijelom prilikom pada za vrijeme ciklokros utrke u Molu gdje jepadao jak snijeg. Ozljeda je zahtijevala operaciju koja je prošao glatko i Van Aert može započeti fazu rehabilitacije.

»Naravno, jako sam razočaran što moram ovako završiti svoju sezonu ciklokrosa - kazao je 31-godišnji Belgijanac. Osjećao sam se sve bolje i bolje. Veselio sam se utrci u Zonhoven i belgijskom prvenstvu. Ali moj fokus sada će biti na oporavku, a kasnije i na pripremi za sezonu cestovnih utrka.

Van Aert je osvojio dvije olimpijske medalje - srebro na Olimpijskim igrama u Tokiju u cestovnoj utrci i broncu u krometru u Parizu.

STRADAO NA SNIJEGU - Wout van Aert

Danas se na Bergiselu u Innsbrucku održava treće natjecanje Novogodišnje t

Austrijanci dominirali kva

INNSBRUCK ▶ Austrijanci su dominirali kvalifikacijama za treće natjecanje Novogodišnje turneje Četiri skakaonice. Zauzeli su prva četiri mjesta, predvođeni Janom Hörlom, trenutno drugim u poretku turneje. Lider Domen Prevc, koji ima priliku postati treći slovenski pobjednik Novogodišnje turneje poslije Primoža Peterke i brata Petera, nije imao sreće s vjetrom i zauzeo je tek 30. mjesto u kvalifikacijama skokom od 112 metara uz 22.7 bodova manje od Hörla. Prevc se umalo ozlijedio nakon skoka, mogao je stradati gležanj kod udarca u zaštitnu ogradu.

Na treninzima nije imao problema, zauzeo je prvo i drugo mjesto. Danas će u prvu seriju, što počinje od 13.30 sati,

LET IZNAD INNSBRUCKA - Jan Hörl

SVJETSKI KUP Na stazi Podkoren 3 u Kranjskoj Gori skijašice

Camille Rast najl
Zrinka Ljutić tek

POTRAGA ZA FORMOM - Zrinka Ljutić

Camille Rast ostvarila je treću pobjedu u karijeri, prvu u veleslalomu. Slavila je ispred Austrijanke Julije Scheib, koja je zaostala 20, dok je Amerikanka Paula Moltzan zaostala 47 stotinki

Zlatko HORVAT

KRAJNSKA GORA ▶ Zrinka Ljutić zauzela je 22. mjesto u utrci Svjetskog kupa na stazi Podkoren 3 u Kranjskoj Gori u kojoj je prvu veleslalomsku pobjedu u karijeri ostvarila Švicarka Camille Rast. Ljutić je zaostala čak 3.64 sekunde za 26-godišnjom Švicarkom, u prvoj vožnji imala je sedamnaesto, u drugoj 24. vrijeme, dovoljno za pomalo

razočaravajuće 22. mjesto u šestom veleslalomu sezone.

Camille Rast, aktualna svjetska slalomka prvakinja, ostvarila je treću pobjedu u Svjetskom kupu u karijeri, prvu nakon gotovo godinu dana, posvetivši je žrtvama tragedije u Crans-Montani.

Lavina emocija

- Ovoga tjedna dogodila se velika tragedija u mojem rodnom mjestu i razmišljam o svim tim obiteljima. Ovoga

vikenda vozimo za njih. Nije mi bilo lako. Ali sport donosi toliko emocija. Nadam se da smo tim obiteljima dali razlog za barem mali osmijeh - rekla je Camille Rast, rođena u Vetroz, selu udaljenom 40 kilometara od Crans-Montane.

Rast, vodeća nakon prve vožnje, slavila je ispred Austrijanke Julije Scheib, koja je zaostala 20 stotinki, dok je trećeplasirana Amerikanca Paula Moltzan zaostala 47 stotinki. Vodeća skijašica

Svjetskog kupa, Mikaela Shiffrin, još nema postolje ove

“ Ovoga tjedna dogodila se velika tragedija u mojem rodnom mjestu i razmišljam o svim tim obiteljima. Ovoga vikenda vozimo za njih

Camille Rast

turneje Četiri skakaonice

Kvalifikacijama

krenuti malo ranije od uobičajenog, a suparnik će mu biti Francuz Valentin Faubert. Austrijanci nisu odustali od ukupne pobjede, iako Jan Hörl zaostaje 35 bodova u poretku Novogodišnje turneje. U prethodnih deset izdanja slavili su samo jednom, lani je ukupnu pobjedu odnio Daniel Tschofenig. Nema sumnje da će imati veliku podršku jer će se u rasprodanom gledalištu naći 22 tisuće ljudi. Nema sumnje da je loš skok u kvalifikacijama, bez obzira na probleme s vjetrom, malo poljuljao samopouzdanje Domena Prevca, pobjednika prvih dvaju natjecanja u Njemačkoj, u Oberstdorfu i Garmisch-Partenkirchenu. Prva serija na Bergiselu bit

će pravi test mentalne snage slovenskog skakača. Istina, Prevc se još uvijek može upisati među legende, samo su Nijemac Sven Hannawald (2001./2022.), Poljak Kamil Stoch (2017./2018.) i Japanac Ryoyu Kobayashi (2018./2019.) slavili na sve četiri stanice turneje za ukupni trijumf. **Rezultati:** 1. Jan Hörl (Aut) 132.5 (128 m), 2. Stefan Kraft (Aut) 131.6 (127,5), 3. Stephan Embacher (Aut) 129.4 (125), 4. Daniel Tschofenig (Aut) 127.9 (126), 5. Felix Hoffmann (Nje) 126.8 (123), 6. Ren Nikaido (Jap) 122.9 (120,5), 30. Domen Prevc (Slo) 109.8 (112 m). **Poredak turneje:** 1. Domen Prevc (Slo) 619.8, 2. Jan Hörl (Aut) 584.8, 3. Stephan Embacher (Aut) 578.3 bodova. (Z. H.)

vozele veleslalom

orža,

22.

sezone u veleslalomu. Dva-put je bila četvrta, sada peta s 1.05 sekundi zaostatka, ali u svih šest utrka osvojila je bodove uz pet plasmana u prvih deset. Novozelandska Alice Robinson, pobjednica u dva od prva tri veleslaloma sezone, drugu utrku zaredom ostala je bez plasmana i bodova.

Danas slalom

- Utrka je prošla kako je prošla, definitivno nisam zadovoljna rezultatom. Htjela sam puno više od utrke. U prvoj vožnji krenula sam prejako i to me koštalo linije. Cijela je vožnja zato bila dosta nedorečena. Za drugu sam vožnju imala neki bolji plan. Rekla bih da su neki segmenti bili u redu, ali opet nisam uspjela povezati vožnju kako sam htjela. Epilog je 22. mjesto - kaže Zrinka Ljutić.

Danas se u Kranjskoj Gori vozi slalom. Prva vožnja je u 9.30, druga u 12.15 sati. Prošle godine slavila je Zrinka Ljutić, koja ima priliku za iskupljenje pred brojnim hrvatskim navijačima.

- Trenirala sam slalom poslije veleslaloma. Staza je dosta

Semafor

Rezultati: 1. Camille Rast (Švi) 2:00.09, 2. Julia Scheib (Aut) 0.20, 3. Paula Moltzan (SAD) 0.47, 4. Sara Hector (Sve) 0.50, 5. Mikaela Shiffrin (SAD) 1.05, 6. Lara Culturi (Alb) 1.08, 7. Maryna Gasienica-Daniel (Pol) 1.52, 8. Nina O'Brien (SAD) 1.85, 9. Valerie Grenier (Kan) 2.05, 10. Lara Della Mea (Ita) 2.34, 22. Zrinka Ljutić (Hrv) 3.64 sekunde zaostatka.

Poredak u veleslalomu: 1. Julia Scheib (Aut) 460, 2. Camille Rast (Švi) 341, 3. Alice Robinson (NZI) 292, 4. Sara Hector (Sve) 269, 5. Mikaela Shiffrin (SAD) 243, 6. Zrinka Ljutić (Hrv) 207 bodova.

Ukupni poredak u Svjetskom kupu: 1. Mikaela Shiffrin (SAD) 743, 2. Camille Rast (Švi) 603, 3. Alice Robinson (NZI) 484, 4. Julia Scheib (Aut) 460, 5. Sofia Goggia (Ita) 428, 6. Lara Culturi (Alb) 402, 12. Zrinka Ljutić (Hrv) 279 bodova.

ledena, takav je bio i veleslalom, što mi inače odgovara. Trening je prošao u redu i dobro se osjećam na ovom snijegu - dodala je Zagrepčanka, sugerirajući da bi danas moglo biti puno bolje. Nije slučajno osvojila Mali kristalni globus u slalomu prošle sezone.

NA POSTOLJU - Julia Scheib, Camille Rast i Paula Moltzan

NBA liga

MATKOVIĆ UPISAO 16 POENA

NEW ORLEANS ► Hrvatski košarkaš Karlo Matković postigao je 16 koševa (šut 7-8) i imao dva skoka u domaćem porazu svojih New Orleans Pelicansa od Portland Trail Blazersa. Deni Avdija postigao je 34 poena i imao 11 asistencija u uspjehu Portlanda, koji je poslao domaćina u šesti uzastopni poraz. Caleb Love je pogodio šest trica i postigao 22 koša za Trail Blazersa, koji su ostvarili treću pobjedu u četiri utakmice. Zion Williamson postigao je 35 poena uz osam skokova za Pelicanse, koji su igrali bez ozlijeđenih startera Treya Murphyja III, Derika Queena, Herberta Jonesa i Saddiqa Beya. Giannis Antetokounmpo postigao je 30 koševa, uključujući i pobjedničko zakucavanje te predvodio Milwaukee Buckse do napete pobjede nad gostujućim Charlotte Hornetsima. Antetokounmpo je uhvatio 10 lopti i dodao pet asistencija, čime je postavio rekord sa 158 utakmica u povijesti NBA s 30 poena, 10 skokova i pet asistencija. De'Aaron Fox predvodio je strijelce s 24 poena dok je San Antonio nario Indiani 11. poraz zaredom. Spursi su poboljšali omjer na 10-3 ove sezone bez svoje zvijezde Victora Wembayame, koji je izvan terena zbog bolova u lijevom koljenu. Pascal Siakam predvodio je Pacerse s 23 koša i 10 skokova.

Shai Gilgeous-Alexander postigao je 30 poena u 28 minuta dok je Oklahoma City u San Franciscu pobijedio desetkovani Golden State. Chet Holmgren dodao je 15 koševa, 15 skokova i četiri blokade za Thunder, koji je ostvario četvrtu uzastopnu pobjedu. Warriorsi su igrali bez Stephena Curryja, Jimmyja Butlera III i Draymonda Greena. Cleveland je nadmašio gostujućih Denver uz 33 koša Donovana Mitchella. Jamal Murray postigao je 34 poena uz šest skokova i sedam asistencija za Nuggetse, koji su igrali bez četiri startera i Nikole Jokića, koji je izvan terena do veljače nakon što je 29. prosinca istegnuo lijevo koljeno. Luka Dončić postigao je 34 koša uz osam asistencija, a LeBron James 31 poen uz devet skokova u trijumfu Lakersa nad Grizzliesima.

Rezultati: Indiana Pacers - San Antonio Spurs 113:123, Washington Wizards - Brooklyn Nets 119:99, Cleveland Cavaliers - Denver Nuggets 113:108, New York Knicks - Atlanta Hawks 99:111, Chicago Bulls - Orlando Magic 121:114, Milwaukee Bucks - Charlotte Hornets 122:121, New Orleans Pelicans - Portland Trail Blazers 109:122, Phoenix Suns - Sacramento Kings 129:102, Golden State Warriors - Oklahoma City Thunder 94:131, LA Lakers - Memphis Grizzlies 128:121.

Košarkaši Kvarnera danas gosti Dubrave u 14. kolu

Šćepanović i Sesar - prvi put

Igrali smo jedan protiv drugoga, ali prvi put ćemo biti na suprotnim klupama. Ne vidim to kao dvoboj Sesara i mene, već kao susret dviju momčadi - kaže Šćepanović

RIJEKA ► Košarkaši Kvarnera 2026. godinu otvaraju današnjim gostovanjem kod Dubrave Josipa Sesara (18 sati) u susretu 14. kola SuperSport Premier lige. Na ljestvici u kojoj tek nekoliko pobjeda dijeli »fenjeraša« i trećeplasirani sastav, svaki uspjeh ima veliko značenje, pogotovo ako se ostvari u gostima. Stoga bodovi koji se nude u Dubravi imaju posebnu težinu. Što se može očekivati od Riječana, koji su dobili četiri od pet posljednjih utakmica, uključujući vodeći Zadar, ali i uspjeli doma izgubiti od Dinama i ostati bez završnog turnira Kupa »Krešimir Čosić«?

- Ovo je liga u kojoj apsolutno svatko može dobiti svakoga. Posebno je teško igrati na gostovanjima. Nisu to paklena gostovanja s pet tisuća zagriženih navijača, ali atmosfere su definitivno specifične u svakoj dvorani u kojoj se igra. Sve to sugerira da je izuzetno teško pobijediti bilo koga u gostima. Mi smo lošije otvorili sezonu i nije bilo jednostavno naći ključ po kojem možemo igrati i pobjeđivati. Mislim da smo se uspjeli stabilizirati na sredini ljestvice u kojoj je šest, sedam ekipa u dvije pobjede. To trenutno izgleda bolje nego što je bilo, ali se vrlo brzo može promijeniti i moramo biti jako, jako oprezni, maksimalno koncentrirani i prije svega ostati zdravi - kaže Aleksandar Šćepanović, trener Kvarnera.

Crna serija

Šćepanović je više nego uspio stabilizirati momčad, koja u sezonu krenula sa - četiri domaća poraza u nizu. Zabok, Dubrava, Dinamo, Dubrovnik...Tek u devetom kolu, 24. studenoga prošle godine, Kvarner je ostvario pobjedu u domaćoj utakmici (Alkar). Iz te perspektive sadašnji omjer 6-7 ne izgleda loše.

- To je bio jako bolan poraz. Tada sam već vodio momčad i to je bilo bolno gledati, sudjelovati... No, sve ima neke svoje razloge. Nakon tog poraza su se stvari malo okrenule, osvjestili smo sami sebe, gdje smo i što smo i krenuli smo u malo boljem smjeru. Nadam

IZBJEĆI ZAGREBAČKU ZAMKU - Aleksandar Šćepanović

se da ćemo tako i nastaviti. Past će klapa »trenerski dvoboj Sesar - Šćešanović, prvi put«...

- Igrali smo jedan protiv drugoga, ali prvi put ćemo biti na suprotnim klupama. Ali ne vidim to kao dvoboj Sesara i mene, već kao susret dviju momčadi. Dubrava u ovome trenutku igra dosta dobro, jako zanimljivo, trener Sesar maksimalno iskorištava to što ima u momčadi. Stvarno imaju kvalitetan sastav, iako po imenima i budžetu to nisu pokazali na početku sezone. Pobijedili su nas u Rijeci, što je također tada bilo jako bolno za Kvarner. Posljednje tri utakmice su kvalitetno odigrali i ja im čestitam na tome. No, to ništa ne znači za nas. Mi imamo ideju kako želimo odigrati, kako ih želimo napasti, a danas ćemo vidjeti jesmo li u stanju to realizirati i koliko ćemo u tome biti uspješni.

Specifična liga

Kvarner ne smiju uspavati posljednji dobri rezultati u prvenstvu jer je u ovoj gustoći momčadi lako potonuti.

- Liga je jako specifična. Košarka se igra svugdje, svi imaju slična pravila, u svim dijelovima svijeta, ali u ovoj ligi treba znati pravila te lige, pravila igranja i pobjeđivanja. Ove sezone je to još i naglašenije. Liga je jako izjednačena i jedna utakmica u koju ne uđeš maksimalno, jedan poraz, može biti put prema dolje iz kojeg se ne može vratiti. To

UTAKMICE 13. KOLA:									
Samobor - Dubrovnik									89:84
Šibenka - Cibona									65:79
Dinamo - Alkar									76:81
Dubrava - Kvarner									18.00 sati
Zadar - Zabok									pon 18.00
Split - Cedevita J.									uto 18.00
Zadar	13	11	2	1136:939	24				
Split	12	11	1	1130:978	23				
Samobor	14	8	6	1218:1227	22				
Zabok	13	8	5	1069:1035	21				
Cibona	14	7	7	1155:1122	21				
Alkar	14	7	7	998:1082	21				
Dinamo	14	5	9	1199:1186	19				
Kvarner	13	6	7	989:1018	19				
Dubrovnik	13	5	8	981:1045	18				
Dubrava	13	5	8	1036:1114	18				
Cedevita J.	13	4	9	1054:1089	17				
Šibenka	14	3	11	1050:1180	17				
Sljedeće kolo (9./10. siječnja): Zadar - Samobor, Zabok - Dubrava, Kvarner - Šibenka, Cibona - Dinamo, Alkar - Split, Cedevita Junior - Dubrovnik.									

je čar te lige, prilika, ali i zamka koja stoji na svakom koraku. Osim toga, ovo je specifičan dio godine, božićni blagdan, nova godina... Moramo ostati maksimalno koncentrirani, nemamo vremena za opuštanje. Istina, atmosfera je bila nijansu opuštenija, ali mi smo morali odraditi naš posao. To vidim kao da smo specijalna jedinica koja mora odraditi svoje i izlazi van i ne smije puno griješiti. Svatko treba znati svoj posao i odraditi misiju. Sljedeći tjedan, sljedeća misija. Nema velike razlike u pripremi utakmice, ali svaka ekipa nosi neke zahtjeve na koje se mi moramo pripremiti i iskoristiti svoju kvalitetu i sakriti mane koje definitivno imamo.

Upitan je nastup centra Josipa Jukića i to je veliki problem za Riječane.

- Naš startni centar Jukić je gripozan i ne znam hoće li se uspjeti oporaviti. Sumnjam... Ako se ne oporavi, morat ćemo bez njega. A Dubrava to može iskoristiti. Zaista su kvalitetna ekipa, to što su u donjem dijelu ljestvice, jedna je od zamki lige - zaključio je Šćepanović.

Z. HORVAT

SJEĆANJA

Sjećanje

DUŠAN ŠTEMBERGER

Živiš u našim srcima i mislima.
TVOJA FAMILIJA

192151

NOVI LIST

Oglasni odjel

RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK - PETAK 8 - 18 SATI

(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)

SUBOTOM ZATVORENO

NEDJELJOM I PRAZNICIMA

13 - 18 SATI

TEL: 051 212 102

Andrije Medulića br. 6-8, Rijeka

SLUŽBENE NOVINE

SLUŽBENO GLASILO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE

PRETPLATA

SLUŽBENE NOVINE

Službeno glasilo Primorsko-goranske županije

Novine u kojima ćete pronaći sve potrebne informacije o novim mjerama, odlukama i planovima iz svih gospodarskih i drugih djelatnosti na području Primorsko-goranske županije.

Info. tel. 051/650-048

OGLASNI RIJEKA

RADNO VRIJEME

PONEDJELJAK - PETAK

8 - 18 SATI

(osmrtnice se primaju do 17,30 sati)

SUBOTOM ZATVORENO

NEDJELJOM I PRAZNICIMA

13 - 18 SATI

tel: 051 212 102

Novi oglasni odjel Novog lista

Andrije Medulića br. 6-8
Rijeka
(preko puta ulaza u centralnu banku PBZ)

FENIKS

ENIGMATSKA IZDANJA

u prodaji...

od 30.12.

od 8.1.

od 18.12.

Pretplatite se...

na tel. 051/650-043 ili 051/650-194

ili na info.pretplata@novilist.hr

					AUTOR: RAJKO RICIJAŠ	NEPRAVILAN OBLIK NOGU (KAO U KAUBOJA)	SREDNJE IME FIZIČARA JOULEA	MAJČIN NOVI MUŽ	NAŠ FILMSKI SNIMATELJ, ŽIVKO	ITALIJA	FILM LOUISA MALLEA IZ 1965. S GLUMICOM NA SLICI	PISAC SAMOKOVLJA	FENIX	RIMSKI: 502	PRILOG: S ONE STRANE	NIZOZEMSKI GRAD ZAPADNO OD AMSTERDAMA	"ACRE"
					SMUJENJIVANJE KOGA S DUŽNOSTI (MN.)								GLAVNI GRAD KATARA				
													DROP, KOMINA				
					HRV. GLUMAC, DRAGO (JEDAN OD OSNIVAČA "GAVELLE")					FILM H.G. CLOUZOTA IZ 1960. S GLUMICOM NA SLICI							RIVALKA, SUPARNICA
					GLAVNI GRAD JUŽNE KOREJE					KAPACITIVNA DIODA NAPIEROVI ILI BRIGGSOVI (MAT.)							
					FILM EDWARDA DMYTRYKA IZ 1968. S GLUMICOM NA SLICI									"RELATIVE RISK RATIO"			
					GLUMICA KENSIT									BORKINJE, BOJOVNICE			
FRANCUSKA GLUMICA I SEKS-SIMBOL 1950-70-IH (NA SLICI), KOJA JE NEDAVNO PREMINULA U 91. GODINI ŽIVOTA	BELGIJA	PRAVO PREZIME PISCA PAVLA VITEZOMICA	IVANKA BOLJKOVAC	UZVANIK, POSJETITELJ	"AORIST"				PAPUČICA UBRZANJA U AUTOMOBILU					IZRIČAJ U KURANU (AJE)			
					CRNOGORIČNI LIST				PATNJA, TRPNJA (MN.)					SITNI DANSKI NOVC			
	FILM ROGERA VADIMA IZ 1956. S GLUMICOM NA SLICI														OSOBNAMAMJENICA		
	BIVŠA AUSTRIJSKA SKIJAŠICA, NICOLE														PRITOK BOSNE JUŽ. OD DOBOJA		
HARRY TRUMAN			STALLONEOV NADIMAK				REDATELJ KAZAN						GRADIĆ U BOKI KOTORSKOJ				
			RIJEČKI ŽENSKI POP-KVARTET				GLUMAC STILLER						NA NAČIN, POPUT				
SILOM UZETI							PRAŽITELJ BRITANSKOG OTOČJA					GIZDELINI, FICIRICI					
							MORSKI GREBEN					ORNELA VSTICA					
STOTI DIO JAPANSKOG JENA				KVARNERSKI OTOK					IZUMRLA NOVOZELANDSKA PTICA				ROCK-GITARIST CLAPTON				
				VANADIJ					"ŽELJEZNICA"				TRICIJ				
FILM LOUISA MALLEA IZ 1962. S GLUMICOM NA SLICI														AKSENIJA OD MILJA			

VODORAVNO: 1. Povijesni roman Ildefonsa Falconesa, **13.** Osnovna zamisao (mn.), **14.** Konj arapske pasmine, araber, **15.** Glumac i bivši ravnatelj kazališta "Gavella", Boris, **16.** Nogometni klub iz istoimenog madridskog predgrađa, **18.** Američka glumica, Sharon ("Bal vampira"), **19.** Nadimak nogometaša Aljoše Asanovića, **21.** Degenerativna bolest arterija, **25.** Savijeni nadjeveni kolač, rolada, **26.** Otočić sa samostanom na rijeci Krki, **27.** Staro ime rijeke Evrotas na Peloponezu, **28.** Okidač, obarač (turc.), **30.** Ocjenjivački sud, **31.** Njemački glumac, Klaus ("Woyzeck"), **33.** Rimska visoka škola za poetiku, retoriku i filozofiju (athenaeum), **35.** Slovo hebrejske i arapske abecede, **36.** Japanski pilot samoubojica.

K **R** **I** **Ž** **A** **L** **J** **K** **A**

OKOMITO: 1. Država u Srednjoj Americi (glavni grad San Jose), 2. Područje mora koje gravitira značajnijoj luci ili gradu, 3. Vrsta talijanske tjestenine, kolutići punjeni mljevenim mesom, sirom, povrćem, 4. Ime operne pjevačice Pilj, 5. Donji dio posude (mn.), 6. Međunarodna zračna luka u Tirani, 7. Znak za aktinij, 8. Pridržavanje zakona, 9. Pobjedonosni potez u šahu, 10. Orahovo drvo, 11. Ime glumca Vallonea, 12. Priziv, žalba, 17. Ime pjesnika Kiševića, 20. Indijančeva žena, 22. Kopno okruženo vodom, 23. Slovensko ime za mjesto Rosegg u austrijskoj Koruškoj, 24. Interpunkcijski znak, 29. Glas lava ili jelena, 32. Znak za kositar, 34. Osobna zamjenica.

Autor: Živko BARIŠIĆ

[illegible]

VODORAVNO: 1. Najveća vrsta pelikana, dalmatinski pelikan, 2. Opskrbljivati se stvarima potrebnim za što - Auto-oznaka za Italiju, 3. Krčitelji novih putova - Epski pjesnik, 4. Glavni grad Eritreje - Zajamčene slobode ili mogućnosti uživanja čega, 5. Osobna zamjenica - Slovenski slikar, Anton (1891. u Münchenu osnovao privatnu slikarsku školu) - Oružani sukob većih razmjera, 6. Litavsko mjesto na Kurskoj prevlaci (ladanjska kuća Thomasa Manna!) - Imenjakinja literarnog junaka Graya, 7. Sklonost inačenju, prkosnost - Oznaka za kralja u šahu, 8. Obredna gozba poslije sprovoda u počast pokojnika, podušje - Ime pjevačice Vukov.

T **A** **L** **I** **J** **A** **N** **K** **A**

OKOMITO: 1. Planinski masiv u jugozapadnoj Srbiji i Kosovu, **2.** Iznos koji se plaća pri upisu, **3.** Jednogrba deva, **4.** Ime glumca Bitorajca - Znak za fizikalnu atmosferu, **5.** Ime pjevačice Medunjanin - Inicijali slikara Ivančića, **6.** Najbarokniji hrvatski grad, **7.** Kratica za "International Theatre Institute" - Plutače, **8.** Znak za nikel - Ime glumca Kvirgića, **9.** Protivnik boljševika u carskoj Rusiji - Otok u zadarskom arhipelagu, **10.** Poseban otisak dijela neke publikacije, članka iz časopisa ili zbornika (mn.), **11.** Kratica za "istok" - Ime kipara Meštrovića - Znak za dušik, **12.** Kućajure.

Aster: Živko BARIŠIĆ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1													0
2													1
3													1
4													1
5													2
6													1
7													1
8													1
	0	0	0	1	1	0	1	2	1	0	2	1	

OSMOSMJERKA

U mreži pronađite prezimena glumica i glumaca (dana u popisu abecednim redom) koji su u 2017. godini ostvarili najveće zarade (s "Forbesove" liste - Top 30). U zagradi je navedena zarada u milijunima dolara. Ako sve uradite kako valja neiskorištena slova, čitana vodoravnim slijedom, dat će ime i prezime glumca koji je zaradio najviše (68 milijuna dolara).

J	A	C	K	S	O	N	A	H	K
M	G	N	I	L	S	O	G	P	U
C	R	U	I	S	E	D	R	A	M
K	U	N	I	S	R	A	S	N	A
S	F	K	S	W	T	M	T	O	R
T	F	D	K	T	A	O	O	S	E
R	A	I	N	D	A	N	N	N	Y
E	L	E	A	H	E	A	E	H	N
B	O	S	H	N	H	V	T	O	O
O	L	E	B	C	O	R	A	J	L
R	E	L	D	N	A	S	E	N	D
B	L	A	N	C	H	E	T	T	S
R	G	E	C	N	E	R	W	A	L
H	E	M	S	W	O	R	T	H	W

- ♥ **ADAMS**, Amy (11.5)
- ♥ **ANISTON**, Jennifer (25.5)
- ♥ **BLANCHETT**, Cate (12)
- ♥ **CHAN**, Jackie (49)
- ♥ **CRUISE**, Tom (43)
- ♥ **DAMON**, Matt (21)
- ♥ **DIESEL**, Vin (54.5)
- ♥ **EVANS**, Chris (18)
- ♥ **GOSLING**, Ryan (29)
- ♥ **HANKS**, Tom (31)
- ♥ **HEMSWORTH**, Chris (31.5)
- ♥ **JACKSON**, Samuel L. (30.5)
- ♥ **JOHNSON**, Dwayne (65)
- ♥ **KHAN**, Shah Rukh (38) i Salman (37)
- ♥ **KUMAR**, Akshay (35.5)
- ♥ **KUNIS**, Mila (15.5)
- ♥ **LAWRENCE**, Jennifer (24)
- ♥ **MCCARTHY**, Melissa (18)
- ♥ **PRATT**, Chris (17)
- ♥ **REYNOLDS**, Ryan (21.5)
- ♥ **ROBERTS**, Julia (12)
- ♥ **RUFFALO**, Mark (13)
- ♥ **SANDLER**, Adam (50.5)
- ♥ **STONE**, Emma (26)
- ♥ **WATSON**, Emma (14)

RJEŠENJE:

SPOJITE BROJEVE

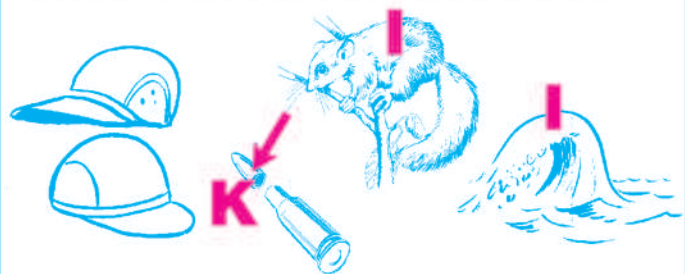

20 RAZLIKA

REBUS

ODGONETKA: 7, 5, 5; FRAZA: 4, 4, 1, 1, 3, 3, 1

RJEŠENJA

Izrada: redakcija "Feniksa"

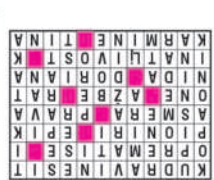
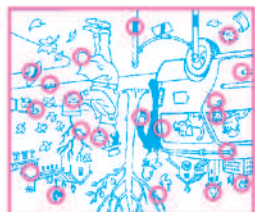
Urednik: Vedran Vučinić

Izdavač: Novi list d.d.

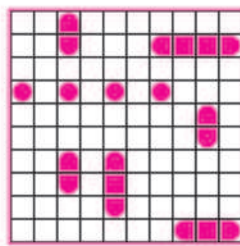
REBUS: KAPETAN EKIPI HVALI

PREMETALJKA: SHARON STONE

OSMOSMJERKA: MARK WAHLBERG

FENIKS

PREMETALJKA

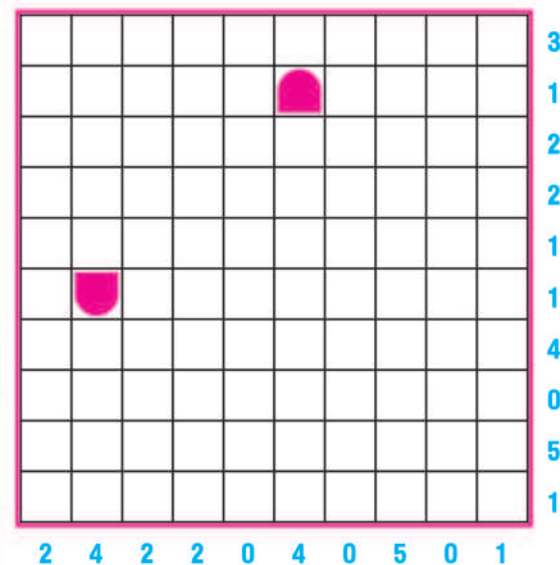
Američka glumica

ORNOST
SNAHE!

RJEŠENJE:

BRODOVLJE TEŽINA

Ispunite mrežu danim shemama brodova. Brojevi van mreže govore koliko ima popunjenih polja u odgovarajućem retku (stupcu). Niti jedan brod se ne dodiruje s drugim, čak ni dijagonalno.

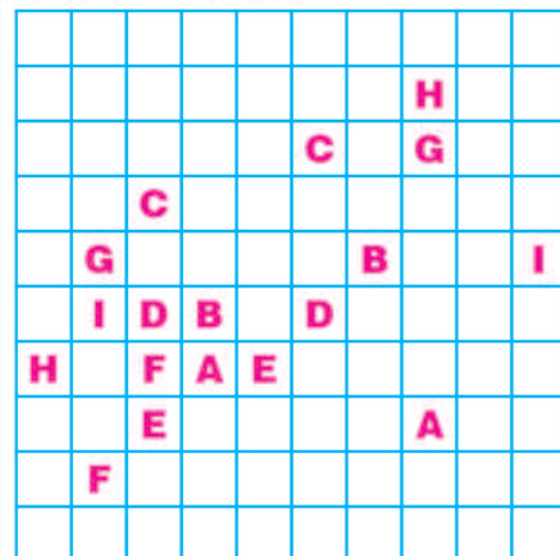

SUDOKU TEŽINA

		8	2			4		
	5					2	1	
		1				5	7	3
				3	4	9		
	1						4	
		2	6	9				
5	2	7				3		
	8	6					5	
		4			2	7		

ABC SPOJNICE

Spojite neprekinutim vodoravnim i okomitim linijama slovo A sa slovom A, slovo B sa slovom B itd. Sva polja mreže moraju biti iskorištena, a linije spajanja ne smiju se sjeći.

DOK. DANA

DOKUMENTARAC

HRT2 20.15

(Ne)uspjeh prvaka: Janica Kostelić

U dokumentarnom serijalu (Ne)uspjeh prvaka, nogometni trener Slaven Bilić u razgovoru s vrhunskim sportašima iz Hrvatske i susjednih zemalja otkriva drugu stranu sporta. U ovoj sezoni gledat ćemo ukupno 13 emisija talk showa u formi 60-minutnih razgovora sa šest sportaša i trenera. To su Janica Kostelić, Luka Modrić, Željko Obradović, Novak Đoković, Goran Ivanišević i Nikola Karabatić. Ti su razgovori izazvali veliko zanimanje javnosti na našim prostorima jer su vrhunski sportaši Slavenu Biliću povjerili ono što nikada ne bi nekom novinaru.

DOKUMENTARAC

HRT2 21.20

Michael Johnson: Superman

Michael Johnson jedan je od najboljih sportaša u povijesti. Bio je savršeno uvježban sportski nadčovjek. Rušio je rekorde i pobjeđivao u utrkama na 200 i 400 metara te učinio ono što nikomu prije nije uspjelo. No uspjehe su pratili i problemi. Preživio je moždani udar. Ovo je priča o sportskom superjunaku, ali i o ranjivom čovjeku koji se suočava s vlastitom smrtnošću.

SERIJA

HRT2 15.30

Grantchester

Dvojica su otrovana, jedan umre, ali tko je bio ciljana žrtva? Elliot slučaj predaje Larryju, a Geordieju daje uredski posao. Pokušava li prisiliti Geordieja da ode u mirovinu? Larryju je slučaj prevelik zalogaj i, kad se ispostavi da je žrtva ucjenjivač, mudro u pomoć poziva gđicu Scott.

Nacionalni programi

HRT 1	
07.13	Superman 3, britansko-američko-nizozemski film (1983.) - Zlatno doba Hollywooda
09.20	Pozitivno
09.49	Biblija
10.00	Zagreb (Knežija): Misa, prijenos
11.03	Čvijeće Saše Sekoranje, dokumentarna reportaža
11.11	Osijek, Dinamiti, pučka i predajna kultura (1. dio)
11.40	TV kalendar
12.00	Dnevnik 1
12.15	Sport
12.18	Vrijeme
12.20	HAK - promet info
12.27	Plodovi zemlje
13.24	Pula: More
14.00	Nedjeljom u 2
15.05	Blaž među ženama, humoristična serija (14/14)
15.53	Mir i dobro
16.23	HAK - promet info
16.30	Vijesti
16.47	Pogled iz zraka: Zagrebački trgovi, doku. film
17.21	The Voice Kids (2) (7/9)
18.58	Vrijeme
19.00	Dnevnik 2
20.08	LOTTO 6
20.15	Kum, am. film (1972.)
23.10	Dnevnik 3
23.30	Vijesti iz kulture
23.40	Gregory Peck: Gospodin i glumac, doku. film
00.35	Revolver, britansko-francuski film (2005.) (15)
02.16	Vivarij, irsko-belgijsko-danski film (2019.)
03.51	Plodovi zemlje

HRT1 13.24

PULA: MORE

U prvom Moru u 2026. godini, i to iz Pule, donosimo reportažu iz rodnoga grada Kristofora Kolumba, Genove.

HRT 2	
06.40	Fino i vino
07.10	Rekreacija
07.45	Gran Hotel (2), serija (12/28)
08.35	Gran Hotel (2), serija (13/28)
09.25	Skijanje, Svjetski Kup: Kranjska gora – slalom (ž), prijenos 1. vožnje
10.35	Krimi matineja: Foyleov rat (5), serija (2/2)
12.10	Skijanje, Svjetski Kup: Kranjska gora – slalom (ž), prijenos 2. vožnje
13.15	Mlade nade
13.25	Innsbruck: Novogodišnja turneja 4 skakaonice, prijenos
15.30	Krimi matineja: Grantchester (8), serija (5/6)
16.20	Povratak u budućnost, am. film (1985.)
18.15	What's up Kina, doku. serija (2/8)
19.10	Massimo u Areni Zagreb
05.11	.20 22., 1. dio
20.15	(Ne)uspjeh prvaka: Janica Kostelić, 1. dio (1/13)
21.20	Michael Johnson: Superman, doku. film
23.00	Foyleov rat (5), serija (2/2)
00.35	Grantchester (8), serija (5/6)
01.20	'Ko te šiša (5), humoristična serija (16/16)
01.50	Klub čitatelja
02.45	Noćni glazbeni program - spotovi

HRT2 10.35

FOYLEOV RAT

Sitni lopovi, braća Frank i Terry Morgan provaljuju u kuću ne znajući da je ondje španjolski diplomat Jose De Perez.

HRT 3	
06.35	Juhuhu - program za djecu
13.05	Profesije osobno (5): U dobrim rukama, doku. serija (2017.) (1/12)
14.00	Beskrajni dan, am. film (1993.)
15.40	Plavo nebo, doku. film (2005.)
16.10	Ovo je filozofija: Kant, doku. serija (13/24)
17.00	Komančerosi, am. film (1961.)
18.46	Vrijeme je za jazz: Brazil, jazz and more, Emiliano Sampaio i Jazz orkestar HRT-a (2025.)
20.00	Jedno djelo (1): Marijan Jevšovar: Siva površina (11/13)
20.10	Orašar, balet
22.00	Kako je postala Madonna, glazbeno-doku. film
23.35	Ciklus Konrada Wolfa: Goli čovjek na sportskom igralištu, istočnonjemački film (1974.)
01.35	Ovo je filozofija: Kant, doku. serija (13/24)
02.25	Orašar, balet
04.20	Vrijeme je za jazz: Brazil, jazz and more, Emiliano Sampaio i Jazz orkestar HRT-a (2025.)

HRT3 20.10

ORAŠAR

Gledamo balet Orašar Petra Ilića Čajkovskog izveden u Scali u sezoni 2022./23.

RTL	
06.20	Top.HR, glazbena emisija
07.20	Yu-Gi-Oh! SEVENS, serija, animacija (S2E24)
08.00	MagNet, serija, lifestyle emisija (S1E1)
08.30	TV prodaja - Telestar
09.00	Večera za 5, serija, kulinarski (S8E79)
10.10	Večera za 5, serija, kulinarski (S8E80)
11.00	TV prodaja - Telestar
11.15	InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija (S28E2)
12.00	Harry Potter i kamen mudraca, igrani film, avantura, obiteljski, fantazija
14.40	To je Voyo
14.50	Poslije sumraka, igrani film, triler, akcija, komedija
16.30	RTL Danas, informativna emisija
17.00	Geostorm, igrani film, akcija, znanstvena-fantastika, triler, katastrofa
19.00	RTL Danas, informativna emisija
20.15	Kod 7500: Otmica aviona, igrani film, triler, akcija (15)
22.00	Bijes na dva kotača, igrani film, triler, akcija
23.20	To je Voyo
23.30	Iznad zakona, igrani film, akcija, triler (15)
03.10	RTL Danas, informativna emisija

RTL 20.15

KOD 7500: OTMICA AVIONA

Kapetan Michael Lutzmann i prvi časnik Tobias Ellis pripremaju se za let od Berlina do Pariza.

RTL 2	
06.50	Vatre ivanjske, serija, drama (S1E28)
08.25	Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E35)
10.10	The Founder Games, reality (S1E10)
11.10	Snow show, (S1E2)
11.55	Gradi(ONA), serija, lifestyle emisija (S1E3)
12.50	To je Voyo
13.10	Inspektor Rex, serija, akcija, kriminalistički, drama (S2E9)
13.55	Poirot, serija, drama, kriminalistički (S2E9)
16.05	Inspektor Rex, serija, akcija, kriminalistički, drama (S2E15)
16.55	Kosti, serija, drama, kriminalistički, misterij (S1E22)
18.35	Dr.House, serija, drama, misterij (S5E16)
20.10	Chicago P.D., serija, akcija, drama, kriminalistički (S7E12)
21.45	Teorija velikog praska, serija, humoristična serija (S8E12)
22.35	Dva i pol muškarca, serija, humoristična serija (S10E2)
23.25	Prijatelji, serija, humoristična serija (S4E6)
00.15	American Made, igrani film, akcija, komedija (15)
02.05	Poirot, serija, drama, kriminalistički (S2E9)
03.45	To je Voyo
03.50	Novi život pod suncem, lifestyle emisija (S7E35)

RTL2 20.10

CHICAGO P.D.

Voight sklapa dogovor s Dariusom Walkerom kako bi pomogao u hvatanju odmetnute skupine korumpiranih policajaca.

Filmski i dokumentarni programi

► HBO

07.35 Božićna potraga **09.00**
Kralj Charles III. **10.30** Male
žene **12.45** Jane Austen mi je
uništila život **14.20** Izazivači
16.30 Na dnu **18.10** Na vrhu
20.00 Pet noći kod Freddyja
21.50 Stric **23.30** Prizivanja
4: Posljednji obredi **01.45**
1992 **03.20** Vrag je zauzet

► HBO 2

07.40 Hollywood: Na snima-
nju XXIII, ep.1 **08.05** Trolovi
3: Bend na okupu **09.35**
Pingvini s Madagaskara:
Božićna pustolovina **09.45**
Spider-Man: Novi svijet **11.35**
Harry Potter i odaja tajni
14.10 Knjiga života **15.40**
P.S.Volim te **17.40** Otkucaji
života **19.30** Otkrila sam

špijuna: Vječni grad
21.15 Savez
23.15 Kraven the Hunter
01.15 Vozač
03.05 Zona opstanka
CINEMAX
07.55 Ribe
08.10 Beskrajna priča
09.45 Splashback
10.20 Manchester by the Sea
12.35 Transformeri
15.00 Od ožujka do svibnja
16.25 Beskrajna priča
18.00 Slučajni junak
20.00 Steve Jobs
22.00 Skrivena ljubav
00.10 Bal čudovišta
02.05 Posvećenje proljeća
CINEMAX 2
07.25 Lost Country
09.10 15 godina
11.35 Ritam ludila
13.20 Tri obitelji, ep.1
14.20 Tri obitelji, ep.2
15.25 Sretan dan
17.20 Lost Country
19.05

Kad svane dan
20.30 Tessa
23.20 Hamlet
01.15 Puč!
02.55 Sanjajući lavove
NATIONAL GEOGRAPHIC
13.25 Isušivanje oceana
14.10 Trepni
15.40 Tvornica hrane: SAD
16.00 Chris Hemsworth: Put za pamćenje
17.00 Slavija iz zraka
18.00 EUROPA IZ ZRAKA
19.00 Željeznica kroz Stjenjak: Prva sezona
21.00 Najčudnije stvari
22.00 EUROPA IZ ZRAKA
23.00 Inke: Uspon i pad
CINESTAR TV
08.45 Snježna kraljica: Zemlja zrcala
10.25 Vjenčanje godine
12.10 Praznici na talijanski
13.55 Vruća linija

15.55 Skriveni život
19.00 Ne-podnošljiva težina
golemog talenta
21.00 Na kraju duge
23.00 Dani gnjeva
CINESTAR TV ACTION
08.35 Žena u crnom 2: Andeo smrti
10.10 Svi putevi vode u Miami
12.20 Sat očaja
14.00 Lockout
15.50 Doušnik
17.55 Enderova igra
20.00 Slomljeni grad
22.05 GOSPODAR KAOSA
CINESTAR TV FANTASY
11.05 Moja čudovišna obitelj
12.50 Opsadno stanje
14.50 Kruna i zmaj
16.35 Putovanje promjene
18.20 Bogovi Egipta
20.30 Lov na ubojicu
22.40 Polaroid

CINESTAR TV COMEDY
10.55 Ponuda dana: Ljubav
12.25 Mosley
13.55 Uzbuna na Zelenom vrhu
15.20 Smisao života jednog psa
17.00 Putovanje jednog psa
18.45 Paklena kuhinja
20.25 Ljubav u New Yorku
21.55 Što žene vole
CINESTAR TV PREMIERE 1
08.35 Suočavanje s tamom
10.15 Arthur i Maltazardova osveta
11.55 Igre gladi: Plamen
14.25 Posljednji udah
16.05 Dnevnik čuda
17.50 Igre gladi: Šojka rugalica 1. dio
20.00 Udaj se muški
21.50 Nuspojave
23.45 Homesman

CINESTAR TV PREMIERE 2
08.20 Tri mušketira: D'Artagnan
09.05 Zadnji rodeo
11.05 Priče iz skrivenog grada: Neustrašiva Dina
12.40 Borderlands
14.30 Barb i Star na putu za Vista Del Mar
16.25 Majstori iluzije 2
18.40 Kuća magičnog sata
20.30 Bratsvo lopova 2: Pantera
22.45 Heretik
KLASIK TV
06.48 Slavica
08.28 Obračun u kazino kabareu
09.54 Maratonci trče počasni krug
12.10 Veliki bijeg
14.19 Most na rijeci Kwai
16.57 Klopka za generala
18.36 Predstava Hamleta u selu Mrđuša
Donja
20.02 Do viđenja u Čikagu
21.30 Otpisa-

ni
22.54 Senke nad Balkanom
23.58 Ustanička ulica
01.35 Povratak kući
STAR Channel
06.25 Simpsoni
06.50 Dva i pol muškarca
09.25 Škorpion
12.10 Uzbuna: odjel nestalih osoba
14.55 Kauboji i izvanzemaljci
17.10 Simpsoni
18.00 Dva i pol muškarca
21.00 Spider-Man
23.25 Zdrpi i briši
01.25 Uzbuna: odjel nestalih osoba
STAR Movies
08.10 Krevet od ruža
09.50 Annie
11.25 Knjižničar
14.10 Johnny English ponovo jaše
14.10 Moćni Joe Young
16.20 Rat među nevjestama
20.00 Jerry Maguire
22.45 Jane Eyre
01.10 Seks i grad

NOVA TV		DOMA TV	
07.10	Zdravlje na kvadrat, magazinska emisija S1 E402 R	07.10	Gorski liječnik, igrana serija S13 E4/16 R
07.35	Tom i Jerry show, animirana serija S2 E5/26	07.55	Detektiv Kalle, igrana serija S3 E6/13 R
08.00	Legende Kung Fu Pande, animirana serija S1 E3/26	08.40	Detektiv Kalle, igrana serija S3 E7/13 R
08.20	Legende Kung Fu Pande, animirana serija S1 E4/26	09.25	TV izlog, razno
08.40	Nad ipom 35, zabavni program	09.40	Hamburg 112, igrana serija S16 E11/28 R
09.35	Coolturist, magazinska emisija S1 E133/135	10.25	TV izlog, razno
10.15	Zauvijek susjed, igrana serija S2 E37/80 R	10.40	Hamburg 112, igrana serija S16 E12/28 R
10.45	Bogu iza nogu, igrana serija S1 E59/70 R	11.25	TV izlog, razno
11.35	Bogu iza nogu, igrana serija S1 E61/70 R	11.40	Hamburg 112, igrana serija S16 E13/28 R
12.30	Bogu iza nogu, igrana serija S1 E66/70 R	12.35	TV izlog, razno
13.25	Božićna zemlja, igrani film R	12.50	Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E11/12
14.55	Drvo nade, igrani film	13.40	Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E12/12
16.35	Cura na zadatku 2: Lijepa i naoružana, igrani film	14.25	Cobra 11, igrana serija S13 E4/12
17.00	Vijesti Nove TV, informativni program	15.10	Veronica Mars, igrana serija S1 E7/8
17.10	Cura na zadatku 2: Lijepa i naoružana, igrani film	16.00	Veronica Mars, igrana serija S1 E8/8
19.00	Dnevnik Nove TV, informativni program	16.45	Gospodar prstenova: Povratak kralja, igrani film R
20.15	Starci 2, igrani film	20.00	Pod opsadom, igrani film
22.00	Bumblebee, igrani film	21.45	Hollywoodski murtjaci, igrani film
00.00	San Andreas, igrani film R	23.45	Cura sa zadatkom 2: Lijepa i naoružana, igrani film R
01.55	2 igrača, igrani film (15) R	01.45	Navy CIS, igrana serija S3 E6/24 R
03.40	Good Doctor, igrana serija S6 E2/22 R	02.30	Cobra 11, igrana serija S13 E4/12 R
04.20	Good Doctor, igrana serija S6 E32/2 R	03.15	Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E11/12 R
		04.00	Gorski spašavatelji, igrana serija S9 E12/12 R
		04.40	Detektiv Kalle, igrana serija S3 E6/13 R
		05.20	Detektiv Kalle, igrana serija S3 E7/13 R

NOVATV 20.15

STARCI 2
Zvezdana glumačka postava vraća se u uzbudljivom nastavku hit-komedije ‘Starci’.

DOMATV 21.45

HOLLYWOODSKI MURJACI
Iskusni detektiv za umorstva Joe Gavilan je na zalasku svoje karijere, a čini se i kako mu se privatni život raspada.

➔ **Ostali programi**

➔ **KANAL RI**

07.20 Školska liga, emisija o sportu 07.50 Željko Marušić i gosti, talk show 08.40 Glazbeni kanal 12.15 Naš Novi Vinodolski, reportaža 12.30 Bilanca uspjeha, talk show 13.05 DW: Euromaxx, magazin 13.40 Veterinarska ordinacija, emisija 14.10 Glazbeni kanal 15.00 Biblijska istina, vjerska emisija 15.20 Kratki rezovi, emisija o filmu 15.50 Glazbeni kanal 16.25 Ča skalica, čakavska glazbena emisija (r) 17.25 Kult kulture, emisija o kulturi 18.00 DNEVNIK 18.35 Sport nedjeljom, emisija 20.10 Rotor, emisija o oktanskim i ekstremnim sportovima (r) 21.00 Art caffe, emisija o kulturi 22.00 DNEVNIK (r) 22.20 IC

tehnologija, emisija o novim tehnologijama 23.00 Zapisano u zvijezdama, astro show (18)

➔ **TV NOVA**

11.00 Agrokultura, poljoprivredna emisija 12.00 Boje zemlje 12.30 Energetska medicina 13.00 Lifestyle TV 13.45 Art Club 14.15 Volin te Istro 15.15 Domisan predstavlja 15.30 Trajnaninenaj 16.30 Veterinarska ordinacija 17.00 Mali svijet, emisija o dječjem svaralaštvu 17.30 Kronika Grada Umaga 18.00 Trdi ča Kafić 18.30 Novi milenij 19.00 Fažanska Kronika 19.30 Kratki Rezovi 20.00 Špica s Macanom 20.50 Milottijevi Dani - Le goirnate di Nello Milotti - koncert 22.00 Jurica Galić - Juka predstavlja, dokumentarac 23.10 Vrata sudbine,

emisija o alternativnom načinu života

➔ **HRT 4**

17.20 Studio 4: Jutarnji intervju 17.40 Poslovne vijesti 17.45 Studio 4: Sport 18.00 Romano Bolković - 1 na 1: Boris Ljubičić, talk show 18.53 Vrijeme RH sutra 18.54 Vrijeme Europa sutra 18.56 Vrijeme svijet sutra 19.00 Dnevnik 2 19.53 Vrijeme RH sutra 19.54 Vrijeme Europa sutra 19.56 Vrijeme svijet sutra 20.00 HAK - promet info 20.01 Nedjeljom u 2 21.00 Pregled dana 21.45 Talenti EU regija 22.00 Intervju tjedna 22.43 Studio 4: U fokusu 23.10 Vijesti na engleskom jeziku 23.20 Vijesti na španjolskom jeziku 23.30 Studio 4: Jutarnji intervju 23.50 #REPORTAŽE: Povijest mode

00.10 Vijesti iz kulture

➔ **Jabuka TV**

07.30 Serbus Zagreb, informativna emisija 08.00 Svakodne- vica, mozaična emisija 09.45 Frtalj kulture, razvoj umjetnosti 10.00 Trenutak za čisti kutak, emisija o zaštiti okoliša 11.00 Moda XL 13.00 Pjesmom te zovem, zabavno-glazbena emisija 15.00 Domoteka, tv prodaja 15.15 Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju 16.00 Domoteka, tv prodaja 16.15 Lifestyle TVI, magazin 17.00 Veterinarska ordinacija, emisija o kućnim ljubimcima 17.30 Odaberi zdravlje, emisija o zdravlju 18.30 Srce Hrvatske, mozaična emisija 19.00 Serbus Zagreb - tjedni pregled, infor- mativna emisija 19.30 Glazbeni

trenutak, glazbena emisija 20.00 Vrijeme je za zabavu, zabavni program 23.00 Zlatna zora (18), alternativni kutak 02.00 Zagrebancija, info show

➔ **CMC**

08.00 24 sata vijesti 08.05 100% hitovi 09.00 CMC Mix 10.00 100% hitovi 11.00 CMC Mix 12.00 Dobar dan 13.00 100% hitovi 14.00 CMC Mix 15.00 Dalibor Petko Show: Džentlmeni 18.01 100% hitovi 19.00 CMC Mix 20.00 Portret: TATJANA CAMERON TAJČI 21.00 24 sata vijesti 21.05 Koncert tjedna: Marko Kutlić Live@Tvornica kulture 2024., 1. dio 22.00 100% hitovi 23.00 CMC Mix 00.00 100% hitovi 01.00 24 sata vijesti 01.05 100% hitovi

T V P R E P O R U K A

DRAMA **HRT1 20.15**

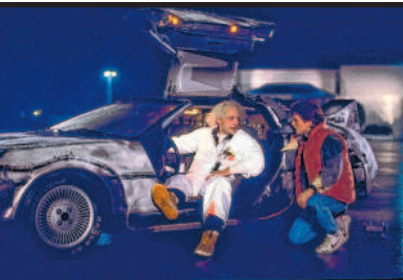
Kum

THE GODFATHER, 1972.

Režija: Francis Ford Coppola

Uloge: Marlon Brando, Al Pacino, Diane Keaton, Robert Du- vall, James Caan, Talia Shire, John Cazale, Al Lettieri

Prvi film gangsterske trilogije o mafijaškoj obitelji Corleone. Glava jedne od pet najmoćnijih njujorških mafijaških obitelji don Vito Corleone (M. Brando) jedan je od posljednjih tradicionalista: još uvijek vjeruje u važnost obitelji, odanost i poštovanje. Vreme- na se mijenjaju, a njegovi stavovi znače opasnost i probleme u dotad relativno mirnim odnosima među obiteljima, pogotovo kad Sollozzijevi odluče krenuti u posao s drogom. Don Vito je odlučno protiv, smatrajući zaradu od kocke sasvim dovoljnom, te Sollozzo (A. Lettieri) pokuša na njega atentat. U međuvremenu najmladi sin Michael (A. Pacino), dotad drugačiji od ostalih članova obitelji - braće Sonnyja (J. Caan) i Freda (J. Cazale), te usvojenog brata Toma (R. Duvall) - polako počne stvari preuzimati u svoje ruke, kako bi ranjena oca koji leži u bolnici zaštitio od atentatora koji pokušava- ju dovršiti započeti posao...

ZF KOMEDIJA **HRT2 16.20**

Povratak u budućnost

BACK TO THE FUTURE, 1985.
Režija: Robert Zemeckis
Uloge: Michael J. Fox, Christopher Lloyd

Kalifornijski gradić Hill Valley, 1985. Srednoškolarac Marty McFly ma- šta o karijeri slavnoga glazbenika strahujući da ne završi kao njegov otac slabić George kojeg nepresta- no maltretira šef. Martyjevu majku Lorraine to dovodi do očaja. Marty inače obožava skateboard i svoju li- jepu djevojku Jennifer, a najbolji mu je prijatelj otkvačeni znanstvenik dr. Emmet Brown. Dr. Brown upravo radi na izumu vremeplova...

DOKUMENTARAC **HRT3 22.00**

Kako je postala Madonna

Kroz ekskluzivne intervjuje, neo- bjavljene pjesme i rijetke, dosad nevidene snimke, ovaj sveobu- hvatni dokumentarac, sastavljen uglavnom od arhivskih materi- jala, donosi priču o tome kako je Madonna postala najmoćnija žena u svijetu pop-glazbe. Od gubitka majke, katolkinje i velike vjerni- ce, koja je umrla od raka kad je Madonni bilo pet godina, pa do dolaska siromašne devetnaestogo- dišnje plesačice iz Michigana 1978. u New York... Madonna je oduvijek znala da je predodređena za velike stvari, no ne točno i za što.

➔ **Talijanski**

➔ **RAI 1**

07.00 TG 1 07.05 UnoMattina in famiglia 08.00 TG 1 08.18 UnoMattina in famiglia 09.00 TG 1 09.04 UnoMattina in famiglia 09.15 Check Up 10.00 TG 1 L.I.S. 10.05 A Sua Immagine - Viaggio nel Giubileo 10.30 A Sua immagine 10.55 Santa Messa dalla Basilica di San Benedetto in Norcia 11.50 A Sua immagine 12.00 Recita dell'Angelus 12.10 A Sua immagine 12.20 Linea Verde - Carosello napoletano 13.30 TELEGIORNALE 14.00 Domenica In 17.15 TG 1 17.18 Che tempo fa 17.20 Da noi...a ruota libera 18.40 L'Eredità weekend 20.00 TELEGIORNALE 20.35 Affari tuoi 21.30 Prima di noi 22.25 Prima di noi 23.25 TG1 Sera 23.30 Speciale Tg1

➔ **RAI 2**

07.00 Tg2 Storie. I racconti della settimana 07.40 TG2 Tutto il bello che c'e' 07.55 TG2 Mizar 08.20 TG2 Cinematinee' 08.25 TG2 Achab Libri 08.30 Il meglio di Playlist 09.15 Rai Sport Live Weekend 09.30 Slalom femminile 1. manche 10.00 Rai Sport Live Weekend 12.15 Slalom femminile 2. manche 12.20 Rai Sport Live Weekend 13.00 TG2 - GIORNO 13.30 TG2 Motori 2 14.00 Una casa per noi 14.35 La magia dei sogni perduti 16.10 Le indagini di Sister Boniface 17.00 Genitori, che fare? 17.50 TG Sport della Domenica 18.05 TG2 L.I.S. 18.10 Tg2 Dossier 19.00 9-1-1 Lone Star 19.40 9-1-1 20.30 TG2 - 20.30 21.00 Mamma, qui comando io 22.45 La Nuova DS

➔ **RAI 3**

07.00 Protestantesimo - Le parole che contano 07.30 Sulla via di Damasco 08.00 Stanlio e Ollio - Un nuovo imbroglio 08.30 Genesi: la creazione e il diluvio 10.15 O anche no 11.05 TGR Estovest 11.30 TGR Mediterraneo 12.00 TG3 12.17 TG3 Fuori Linea 12.25 TGR Alta Quota 12.55 TG3 LIS 13.00 Il posto giusto 14.00 TG Regione 14.10 TG Regione Meteo 14.15 TG3 14.30 Prossima fermata Paradiso 16.20 Kilimangiaro Natale Collection 19.00 TG3 19.30 TG Regione 19.51 TG Regione Meteo 20.00 Blob 20.30 Report 23.15 Allegro ma non troppo

➔ **CANALE 5**

07.53 Traffico 07.59 Tg5 09.58 Santa messa 10.57 Melaverde - le storie 11.51 Melaverde - editing 12.58 Tg5 13.39 L' arca di noe' 13.57 Beaufiful 14.35 Forbidden Fruit 15.00 La forza di una donna 16.00 Le storie di verissimo- 18.51 Caduta libera 19.54 Tg5 Prima Pagina 20.01 Tg5 20.40 La ruota della fortuna 21.20 Chi vuol essere milionario

➔ **ITALIA 1**

08.12 Dc league of Super-Pets 10.29 I pinguini di Madagascar 12.25 Sudio Aperto 13.05 Sport Mediaset XXL 14.00 E-Planet 14.30 La famiglia Addams 16.36 La Famiglia Addams 2 18.29 Studio Aperto Live 18.30 Sudio Aperto 18.56 Studio Aperto Mag 19.30 C.S.I. - Scena del crimine 20.34 Navy N.C.I.S. - Unita' anticrimine 21.20 Forrest Gump

➔ **RETE 4**

07.22 La promessa 07.56 Terra Amara 10.06 Dalla parte degli animali 11.55 Tg4 12.28 La signora in giallo 14.57 Il ritorno di Sandokan 18.58 Tg4 19.32 10 minuti 19.48 La promessa 20.29 4 di sera weekend- 21.33 Zona bianca

IMPRESSUM

IZDAVAČ I TISKAR

»NOVI LIST«
Novinsko nakladničko dioničko društvo, Rijeka, Zvonimirova 20/A
p.p. 130, 51001 RIJEKA
Telefon: 051/650-011, 051/650-013
Telefax: 051/672-114, 051/672-118
E-mail: redakcija@novilist.hr
Web: www.novilist.hr

UPRAVA
Bojan **DIVJAK** - predsjednik
Renato **IVANUŠ** - član
GLAVNA UREDNICA
Slavica **BAKIĆ**
GLAVNA UREDNICA
SUPERDESKA
Dijana **PAVLOVIĆ**
UREDNIK DIGITALNIH
IZDANJA
Damir **KUNDIĆ**
IZVRŠNI UREDNIK
Dražen **HERLJEVIĆ**
UREDNIČKI KOLEGIJ
Nenad **HLAČA** - NOVOSTI i SVIJET
Danijela **BAUK** - NEDJELJNI BROJ
Helena **FOGAS** - RIJEKA
Boris **PEROVIĆ** - REGIJA
Zlatko **HORVAT** - SPORT
Kim **CUCULIĆ** - KULTURA i MEDITERAN
Ivana **KOCIJAN** - MOZAIK
GRAFIČKA SLUŽBA
Tea **LILIĆ PRIBANIĆ**
TAJNICA REDAKCIJE
Branka **VRABEC**
DOPISNIŠTVO U ZAGREBU
Ulica Matka Laginje 6
WEB PORTAL
novilist.hr
E-mail: portal@novilist.hr
MARKETING I PROMOCIJA
Rijeka, Zvonimirova 20a
Direktorica:
Silvija **GERC VODOPIJA**
Telefon: 051/650-088
Telefax: 051/650-110
E-mail: oglasi@novilist.hr
Web: marketing.novilist.hr
TISKARA I KOMERCIJALA
Telefon: 051/650-024
Telefax: 051/650-036
E-mail: tiskara@novilist.hr
OGLASNI ODJEL RIJEKA
Andrije Medulića 6-8,
Telefon: 051/212-102
E-mail: oglasni.rijeka@novilist.hr
Web: http://oglasni.novilist.hr
PRETPLATA
Telefon:
051/650-170
Radno vrijeme od 7.30 do 15.30 sati
TISAK
NOVI LIST d.d. Rijeka
List izlazi svaki dan. Rukopi- se i materijale ne vraćamo.

➔ **HRT Radio Rijeka**

07.00 Jutarnja kronika 07.21 Vrijeme 07.25 Ma nan se spi 08.00 Najava događaja 08.15 Puntapet 08.30 Kamo danas 08.40 Katolički vidici 09.00 Vrijeme za vrijeme 09.15 Zlatne godine 09.30 Baltazar 10.00 Vijesti Radio Rijeke 11.00 Priko Učke 12.00 Vijesti Radio Rijeke 12.05 Na obedu 14.00 Vijesti Radio Rijeke 14.45 Vrijeme za vrijeme 15.00 Danas aktualno 16.00 Nedjelja popodne 16.30 Kamo danas 2 16.45 Ne pozabimo 17.00 Glazba Radio Rijeke 18.00 Play lista 19.30 Akademskih kvarat ure 19.45 Nedjelja popodne 20.00 Metanoia 20.30 Glazba Radio Rijeke 20.45 Susreti 21.00 DJ Šošo 22.00 Kronika dana

PONOSNI SNJEŽNIK

Red sunca, red magle, red idilične snježne tišine, red britkog vjetra

Žičare bi uskoro mogle ponijeti skijaše

Cijela staza je dobro markirana

Bajkovita ruina - PD »Moša Albahari«

Pogled na Kvarner

Za biti duhovno ispunjen trebalo je malo volje i spretnosti, ali i nešto bolja oprema, jer u prhki snijeg se na nekim mjestima upadalo i po pola metra. Stoga je onaj koji je jutrom išao prvi olakšao svojim stopama put drugima za sobom. Svakako treba pohvaliti markiranost staze, gotovo je nemoguće skrenuti s puta

Napisao i snimio
Relja PAŠKVAN

Red sunca, red magle, red idilične snježne tišine, red britkog vjetra koji nosi svježi

netaknuti snijeg u lice i pogledi od kojih zastaje dah. Sve to ponudio je gordi i ponosni Snježnik, biser Gorskog kotara i Nacionalnog parka Risnjak, onima koji su ga odlučili posjetiti jučer.

Za biti duhovno ispunjen

trebalo je malo volje i spretnosti, ali i nešto bolja oprema, jer u prhki snijeg se na nekim mjestima upadalo i po pola metra. Stoga je onaj koji je jutrom išao prvi olakšao svojim stopama put drugima za sobom. Svakako treba pohvaliti

Snježna idila

markiranost staze, gotovo je nemoguće skrenuti s puta.

Gusta šuma nudila je mir, injem prekrivene grane, preko kojih bi svako malo prošle sunčeve zrake, bistrinu jednostavnosti.

Malo skretanje sa staze prema Snježniku da bi se popelo na Radeševo dalo je do znanja da staza još nije spremna primiti skijaše, ali bi vrlo skoro mogla biti, ako još malo napada. A meteorolozi najavljuju tako. Turistička staza je zato vrlo blizu sposobnosti da pruži radost skijanja.

Zatim opet u mir šume pa poznata strmina pred izbijanje na Greben. Fijuče vjetar, magloviti oblaci jure, na momente se ide četveronoške, opreza nikad nije naodmet po snježnoj planini. I odjednom oblaci nestaju i s 1506 metara nadmorske visine s vrha Snježnika puca pogled na mirni Kvarner.

Pa klizeće spuštanje po straznjici uz dječji smijeh i dolazak do njega - Planinarskog doma »Moša Albahari«, nekadašnjeg dragulja planinske infrastrukture, koji čak i kao ovakava ruina još uvijek izgleda bajkovito lijepo. I neka je sve nas sram što smo dozvolili da propadne! A posebno one koje smo birali da brinu o društvenom dobru. Budući da je autor ovoga teksta sin nekadašnjeg domara tog doma i proveo je stotine dana i noći u istom, suza je potekla.

Pred njim dva planinara, izjave ne žele dati, žele samo uživati.

Dublji snijeg nudi mogućnost da se trkom niz padinu juri prema Grlu, a takva šansa se ne propušta. Dolaze i drugi planinari, sada već i u nemalim grupama, mnogi fotografiraju pejzaže od kojih zastaje dah. Najveća radost je još na licima poprilično velike skupine od dvadesetak Nepalaca, očito je da ih ovi prizori podsjećaju na rodni kraj. Ni njima nije bilo do izjava.

Tko god je jučer išao na Snježnik, želio je samo uživati.

ERSTE

Ponekad najmanji nose najveće svjetlo.

Vjeruj u sebe.

Pogledaj cijelu priču

ersteinvestbank.hr/vmas

Valute označene zvjezdicom za koje Banka ne objavljuje kupovni i prodajni tečaj za efektivu ne smatraju se valutama s Tečajne liste Banke u kojima Banka vodi transakcijske račune i/ili zaprima gotovinske naloge za plaćanje i/ili provodi otkup deviza. Tečajevi za predmetne valute (tečajevi za devize) koriste se za preračunavanje u bezgotovinskim transakcijama.

TEČAJNA LISTA BROJ: 2
Erste & Steiermärkische Bank d.d.
Primjenjuje se od 03.01.2026.

Valuta	Jed.	Kupovni za efektivu	Kupovni za devize	Srednji za devize	Prodajni za devize	Prodajni za efektivu	Srednji tečaj HNB
AUD	1	1,820800	1,802000	1,750800	1,699500	1,680700	1,750800
CAD	1	1,674000	1,656700	1,609700	1,562600	1,545300	1,609700
CZK	1	25,216600	24,884100	24,177000	23,469800	23,137300	24,177000
DKK	1		7,687800	7,469400	7,250900		7,469400
HUF	1	400,073900	394,799700	383,580000	372,360200	367,086000	383,580000
JPY	1	191,849400	189,320200	183,940000	178,559700	176,030500	183,940000
NOK	1		12,143600	11,798500	11,453300		11,798500
SEK	1		11,124600	10,808500	10,492300		10,808500
CHF	1	0,966700	0,956700	0,929600	0,902400	0,892400	0,929600
GBP	1	0,906700	0,897400	0,871900	0,846300	0,837000	0,871900
USD	1	1,218900	1,206300	1,172100	1,137800	1,125200	1,172100
BAM	1	2,032100	2,011000	1,955830	1,900500	1,879500	1,955830
PLN	1	4,393400	4,335500	4,212300	4,089000	4,031100	4,212300

